

VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa Psychologia w Służbie Rodziny

Relacje w podsystemach rodzinnych. Szanse i zagrożenia

Gdańsk, 18-19 maja 2018

Wydział Nauk Społecznych UG, aula S204

patronat honorowy

UNIWERSYTET GDAŃSKI

WOJEWODA POMORSKI
DARIUSZ DRELIĆH

WYDZIAŁ NAUK
SPOŁECZNYCH
UNIWERSYTETU
GDAŃSKIEGO

Patronat Honorowy
Prezydent
Miasta Gdańska
PAWEŁ ADAMOWICZ

sponsorzy

patronat medialny

charaktery

Radio Gdańsk

www.psychologiarodziny.pl

Program Konferencji „Psychologia w służbie rodziny”

Godziny	Piątek 18.05.2018				
8.00 – 9.00	Rejestracja uczestników				
9.00	Uroczyste otwarcie konferencji – aula S 204				
9.30 – 11.00 aula S 204	Sesja plenarna I Prowadzenie sesji plenarnej: prof. dr hab. Teresa Rostowska <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; width: 20%;">Wykład plenarny</td> <td>prof. dr hab. Mieczysław Plopa (Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie) <i>Rozwody we współczesnym świecie: perspektywa badań</i></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Wykład plenarny</td> <td>prof. dr hab. Adam Biela (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) <i>Relacje pomiędzy rolami rodzinnymi a pracą zawodową</i></td> </tr> </table>	Wykład plenarny	prof. dr hab. Mieczysław Plopa (Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie) <i>Rozwody we współczesnym świecie: perspektywa badań</i>	Wykład plenarny	prof. dr hab. Adam Biela (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) <i>Relacje pomiędzy rolami rodzinnymi a pracą zawodową</i>
Wykład plenarny	prof. dr hab. Mieczysław Plopa (Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie) <i>Rozwody we współczesnym świecie: perspektywa badań</i>				
Wykład plenarny	prof. dr hab. Adam Biela (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) <i>Relacje pomiędzy rolami rodzinnymi a pracą zawodową</i>				
9.00 – 12.00 sala C 204 sala C 210	Warsztaty dla dzieci: „Relacje w rodzinie”				
11.00 – 11.30	Przerwa kawowa				
11.30 – 13.00	Sympozja tematyczne / Sesje tematyczne – część I				
aula S 204	Symposium nr 1 - <i>Badanie ról i relacji w rodzinie - problemy metodologiczne</i> (prowadzenie: dr hab. Lucyna Bakiera) 1. dr Karolina Appelt (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza): <i>Relacje międzypokoleniowe w rodzinie: Rola dziadków w percepcji wnuków w wieku szkolnym</i> 2. dr hab. Lucyna Bakiera (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza): <i>Zachowania afiliacyjne w podsystemie małżeńskim</i> 3. mgr Kamil Janowicz (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza): <i>Konceptualizacja i pomiar wizji własnego rodzicielstwa</i> 4. mgr Joanna Matuszczak-Świgoń (Pleszewskie Centrum Medyczne; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza): <i>Psychometryczne właściwości oraz walidacja polskiej wersji Skali Rodzicielstwa jako Siły lub Obciążenia (Parental Stress Scale)</i> 5. mgr Magdalena Pietrzak (Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna "Otwarte Drzwi"; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza): <i>Badanie przywiązania dziecka z FASD do matki za pomocą Attachment Story Completion Task</i> 6. mgr Monika Wysota (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza), dr hab. Lucyna Bakiera (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza): <i>Podstawy teoretyczne, konstrukcja i psychometryczna weryfikacja narzędzia do badania procesu wkraczania w dorosłość</i>				

sala C 105	Symposium nr 2 - <i>Psychofizjologiczne aspekty funkcjonowania w bliskich relacjach</i> (prowadzenie: dr hab. Maria Kaźmierczak) 1. dr hab. Maria Kaźmierczak, dr Paulina Pawlicka, mgr Paulina Anikiej, mgr Ariadna Łada (Uniwersytet Gdański): <i>Fizjologiczne i osobowościowe predyktory responsywności rodziców wobec dziecka</i> 2. mgr Monika Folkierska-Żukowska, dr hab. Wojciech Dragan, mgr Joanna Stelmach (Uniwersytet Warszawski): <i>Zachowania atypowe dla płci w dzieciństwie, testosteron a orientacja seksualna i zdrowie psychiczne w dorosłości – wstępne dane z populacji polskich mężczyzn homo i heteroseksualnych</i> 3. dr Andrzej Śliwerski (Uniwersytet Łódzki): <i>Psychofizjologiczne uwarunkowania zespołu napięcia przedmiesiączkowego i jego wpływ na relacje rodzinne</i> 4. dr Arkadiusz Mański, dr Aleksandra Szulman-Wardal, mgr Paulina Anikiej (Uniwersytet Gdański – Poradnia Psychologiczna Genetycznych Chorób Rzadkich): <i>Dziecko z dysmorfia twarzy – perspektywa macierzyństwa</i> 5. mgr Agnieszka Trawicka (Uniwersyteckie Centrum Kliniczne w Gdańsku), dr Aleksandra Lewandowska-Walter (Uniwersytet Gdański), prof. dr hab. Marta Bogdanowicz (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny), dr n. med. Lidia Woźniak-Mielczarek (Gdański Uniwersytet Medyczny): <i>Stan zdrowia oraz funkcjonowanie systemu rodzinnego jako uwarunkowania jakości życia młodzieży z zespołem Marfana</i> 6. dr Ludmiła Zajac-Lamparska, dr hab. Monika Wiłkoń-Dębczyńska, dr hab. Paweł Izdebski (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego): <i>Możliwości i znaczenie wspierania funkcjonowania poznawczego osób starszych</i>
sala C 109	Sesja tematyczna nr 1 - <i>Rodzinne uwarunkowania procesów samoregulacji</i> (prowadzenie: dr hab. Iwona Grzegorzewska, dr Magdalena Błażek) 1. dr hab. Iwona Grzegorzewska (Uniwersytet Zielonogórski): <i>Rodzina w obliczu współczesnych uzależnień behawioralnych</i> 2. dr Magdalena Chrzan-Dętkoś, Michał Lorbiecki (Uniwersytet Gdański): <i>Obraz dziecka u matki uzależnionej od alkoholu a nasilenie objawów psychopatologicznych u dziecka</i> 3. dr Anna Jankowska, dr Marta Łockiewicz, dr Dorota Dykańska-Bieck, mgr Ariadna Łada (Uniwersytet Gdański): <i>Czy postawy rodzicielskie mają związek z postawami zdrowotnymi kobiet i mężczyzn w okresie wyłaniającej się dorosłości?</i> 4. dr Małgorzata Obara-Gołębiowska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski): <i>Zjawisko dyskryminacji rówieśniczej dzieci z nadwagą i otyłością</i> 5. mgr Anna Jazłowska, dr hab. Hanna Przybyła-Basista, dr Anna Kołodziej-Zaleska (Uniwersytet Śląski): <i>Stres rodzicielski, jego wymiary i powiązania z zachowaniem dzieci – wyniki badań nad adaptacją skali PSS</i>
sala C 110	Sesja tematyczna nr 2 - <i>Potrzeby, motywacja i cele indywidualne w kontekście rodzinnym</i> (prowadzenie: dr hab. Dorota Turska) 1. dr Sylwia Gwiazdowska- Stańczak (Uniwersytet Jana Kochanowskiego): <i>Postrzeganie własnej rodziny przez uczniów z wysokimi osiągnięciami szkolnymi</i> 2. dr Katarzyna Wałęcka-Matyja, mgr Paulina Szymańska (Uniwersytet Łódzki): <i>Psychospołeczne aspekty funkcjonowania w domu i szkole dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych – ujęcie międzynarodowe</i> 3. dr hab. Dorota Turska (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej): <i>Motywacja samoistna studentów i studentek w uczeniu się a retrospektywna ocena postaw rodzicielskich. Identyfikacja postaw specyficznych dla percepcji córki i syna</i> 4. mgr Jagoda Łokczewska (Katolicki Uniwersytet Lubelski): <i>Zgodność z Ja celów rodzinnych a zaangażowanie mężczyzn w role rodzinne</i>

13.00 – 14.00	Przerwa obiadowa				
14.00 – 15.30 aula S 204	Sesja plenarna II Prowadzenie sesji plenarnej: prof. KUL dr hab. Dorota Kornas-Biela				
	<table border="1"> <tr> <td>Wykład plenarny</td> <td>prof. dr hab. Beata Pastwa-Wojciechowska (Uniwersytet Gdański) dr Marcin Szulc (Uniwersytet Gdański) <i>Między normą a patologią czyli zawite drogi trajektorii rozwojowej psychopatii</i></td> </tr> <tr> <td>Wykład plenarny</td> <td>prof. Lisa Marie Hooper (University of Louisville) <i>The Intersection of Parentification and Culture: What Does the Research Tell Us?</i></td> </tr> </table>	Wykład plenarny	prof. dr hab. Beata Pastwa-Wojciechowska (Uniwersytet Gdański) dr Marcin Szulc (Uniwersytet Gdański) <i>Między normą a patologią czyli zawite drogi trajektorii rozwojowej psychopatii</i>	Wykład plenarny	prof. Lisa Marie Hooper (University of Louisville) <i>The Intersection of Parentification and Culture: What Does the Research Tell Us?</i>
	Wykład plenarny	prof. dr hab. Beata Pastwa-Wojciechowska (Uniwersytet Gdański) dr Marcin Szulc (Uniwersytet Gdański) <i>Między normą a patologią czyli zawite drogi trajektorii rozwojowej psychopatii</i>			
Wykład plenarny	prof. Lisa Marie Hooper (University of Louisville) <i>The Intersection of Parentification and Culture: What Does the Research Tell Us?</i>				
15.30 – 15.45	„Psychologia w służbie rodziny” – sentymentalny powrót do korzeni konferencji - prof. dr hab. Teresa Rostowska				
15.45 – 16.15	Przerwa kawowa				
16.15 – 17.45	Sympozja tematyczne / Sesje tematyczne – część II				
aula S 204	Symposium nr 3 - <i>Znaczenie relacji w rodzinie dla funkcjonowania jej członków w różnych okresach rozwoju</i> (prowadzenie: dr hab. Hanna Liberska) 1. dr Dorota Suwalska-Barancewicz, dr Alicja Malina (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego): <i>Znaczenie prężności matki dla jakości więzi z dzieckiem</i> 2. mgr Karolina Kaliszewska (Uniwersytet Szczeciński): <i>Relacje w rodzinie (rozbitej) a przystosowanie społeczne dziecka do przedszkola</i> 3. mgr Elżbieta Kamińska (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego): <i>Relacja matka – dziecko w warunkach izolacji penitencjarnej</i> 4. dr hab. Hanna Liberska (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego): <i>Przywiązanie do rodziców a samokontrola w okresie dorastania</i> 5. dr Marzanna Farnicka (Uniwersytet Zielonogórski): <i>Rodzinne uwarunkowania funkcjonowania w relacjach społecznych</i> 6. dr Alicja Szmaus-Jackowska, mgr Elżbieta Kamińska (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego): <i>Porównanie funkcjonowania osób starszych żyjących z rodziną oraz w domach pomocy społecznej</i>				

sala C 105	Sesja tematyczna nr 3 - Rodzeństwo - psychologiczne znaczenie relacji (prowadzenie: dr hab. Grażyna Poraj, dr Aleksandra Lewandowska-Walter) 1. dr hab. Grażyna Poraj (Uniwersytet Łódzki), Magdalena Poraj-Weder (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej): <i>Agresja między rodzeństwem – ciemna strona socjalizacji w rodzinie</i> 2. mgr Agata Ruźniak-Lubocka, dr Aleksandra Lewandowska-Walter, dr hab. Maria Kaźmierczak (Uniwersytet Gdański): <i>Narodziny młodszego rodzeństwa a funkcjonowanie dziecka starszego</i> 3. dr Katarzyna Walęcka-Matyja (Uniwersytet Łódzki): <i>Relacje z rodzeństwem jako predyktor empatii i stylów humoru młodych dorosłych</i> 4. dr Aleksandra Lewandowska-Walter, dr Piotr Połomski, dr Aleksandra Peplińska, mgr Judyta Borchet (Uniwersytet Gdański): <i>Rola relacji z rodzeństwem i konstelacji podsystemu rodzeństwa w procesie kształtowania się tożsamości</i> 5. Magdalena Kornatka, dr Joanna Kucharewicz (Uniwersytet Śląski): <i>Rola wybranych predyktorów dobrostanu psychicznego dorosłego rodzeństwa osób z niepełnosprawnością</i> 6. Aleksandra Olszówka, dr Joanna Kucharewicz (Uniwersytet Śląski): <i>Wsparcie społeczne jako uwarunkowanie strategii rozwiązywania konfliktów w małżeństwie u jedynaków i osób wychowujących się z rodzeństwem. Wstępne doniesienia z badań</i>
sala C 109	Sesja tematyczna nr 4 - Rodzicielstwo jako wyzwanie (prowadzenie: dr hab. Alicja Kalus, dr Anna Jarmołowska) 1. dr Joanna Szymańska, dr hab. Alicja Kalus (Uniwersytet Opolski): <i>Struktura relacji w systemach rodzinnych małżonków niepodjmujących zadań rodzicielskich.</i> 2. dr Aleksandra Grotowska (Uniwersytet Łódzki): <i>Obawy związane z rodzicielstwem w opinii bezdzietnych młodych dorosłych. Wyniki badań jakościowych</i> 3. dr Joanna Kucharewicz, Ewelina Stryjniak (Uniwersytet Śląski): <i>Wybrane uwarunkowania jakości życia małżeńskiego u bezdzietnych kobiet i mężczyzn (wstępne doniesienia z badań)</i> 4. dr Anna Jarmołowska, mgr Ewa Dudek-Kuźmicka (Uniwersytet Gdański): <i>Jakość życia i komunikacja w parach z doświadczeniem niepłodności</i>
sala C 110	Sesja tematyczna nr 5 - Związki intymne w cyklu życia rodziny (prowadzenie: dr hab. Bogusława Lachowska) 1. dr hab. Bogusława Lachowska, mgr Julia Łopuszańska (Katolicki Uniwersytet Lubelski): <i>Uwarunkowania wybranych aspektów relacji narzeczeńskiej</i> 2. mgr Natalia Nadrowska, dr Magdalena Błazek (Uniwersytet Gdański): <i>Prężność rodzinna a charakterystyka działań ukierunkowanych na cele oraz funkcjonowanie rodzin pochodzenia narzeczonych</i> 3. dr hab. Bogusława Lachowska (Katolicki Uniwersytet Lubelski): <i>Zaufanie do małżonka a wybrane charakterystyki relacji małżeńskiej</i> 4. mgr Magdalena Rachubińska (Uniwersytet Łódzki): <i>Jakość relacji interpersonalnych w związkach miłosnych</i> 5. dr hab. Ewa Zasepa, mgr Monika Misiec (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej): <i>Stan cywilny a nasilenie problemów internalizacyjnych i eksternalizacyjnych u osób starszych</i> 6. dr Anna Kołodziej-Zaleska, dr hab. Hanna Przybyła-Basista (Uniwersytet Śląski): <i>Znaczenie ego-resiliency w kształtowaniu dobrostanu psychicznego inicjatorów i nie-inicjatorów procesu rozwodowego</i>
20.00	Biesiada Kaszubska z folklorystycznym akcentem muzycznym

Godziny	Sobota 19.05.2018	
9.00 – 9.30 aula S 204	Uroczyste wręczenie nagród laureatom konkursu „MOJA (NIE)ZWYKŁA RODZINA – NIETRADYCYJNIE O TRADYCJACH”	
9.30 – 10.15 aula S 204	Sesja plenarna III Prowadzenie sesji plenarnej: prof. Uł dr hab. Grażyna Poraj	
	Wykład plenarny	prof. dr hab. Stanisława Steuden (Katolicki Uniwersytet Lubelski) <i>Człowiek chory w rodzinie</i>
10.15 – 11.00 rotunda poziom 100	Sesja plakatowa <i>(prowadzenie: dr Dorota Godlewska – Werner)</i> 1. dr Małgorzata Obara- Gołębiowska, dr Justyna Michałek-Kwiecień (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski): <i>Empatia jako czynnik wpływający na poziom uprzedzeń wobec osób otyłych</i> 2. mgr Paulina Anikiej, dr Arkadiusz Mański (Uniwersytet Gdański, Poradnia Psychologiczna Chorób Rzadkich): <i>Relacja małżeńskie rodziców dzieci z Dystrofią Mięśniową Duchenne’a</i> 3. dr Magdalena Chęć (Uniwersytet Szczeciński), dr Ewa Łodygowska (Uniwersytet Szczeciński), mgr Anna Starkowska (Pomorski Uniwersytet Medyczny), dr hab. Agnieszka Samochowiec (Uniwersytet Szczeciński): <i>Motywacja i zadowolenie z udziału w dodatkowych zajęciach ruchowych a zachowania problemowe młodzieży</i> 4. dr Magdalena Poraj-Weder (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej): <i>Jaki syn, taki ojciec? Jaka matka, taka córka? O transmisji materialistycznych wzorców w rodzinie</i> 5. mgr Magdalena Iwanowska, dr hab. Anna Maria Zawadzka (Uniwersytet Gdański): <i>Sposób spędzania wolnego czasu a dobrostan nastolatków</i> 6. dr Magdalena Chęć (Uniwersytet Szczeciński), mgr Anna Starkowska (Pomorski Uniwersytet Medyczny), dr Ewa Łodygowska (Uniwersytet Szczeciński): <i>Wzorce reagowania rodziców na sytuacje trudne a postrzeganie struktury systemu rodzinnego przez ich nastoletnie dzieci</i> 7. mgr Karolina Szatkowska (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego): <i>Prężność a poczucie obciążenia opieką opiekunów rodzinnych osób wentylowanych mechanicznie w domu</i> 8. mgr Monika Wysota (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza): <i>Atrybuty dorosłych w opinii osób powyżej 18 roku życia. Wyniki badań ankietowych</i> 9. mgr Anna Sołtys, mgr Maria Ligocka (Uniwersytet Szczeciński): <i>Odkrywanie związku między jakością komunikacji w związku a zadowoleniem z relacji</i> 10. dr Dorota Godlewska-Werner (Uniwersytet Gdański): <i>Wpływ równowagi praca – dom na gotowość do podejmowania działań rozwojowych</i> 11. mgr Natalia Nadrowska, dr Magdalena Błażek (Uniwersytet Gdański): <i>Prężność rodzinna narzeczonych a wykorzystywane przez nich strategie radzenia sobie ze stresem</i> 12. dr Elżbieta Napora (Akademia im. Jana Długosza), dr Izabela Grzankowska (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego), dr hab. Małgorzata Anna Basińska (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego): <i>Predyktory satysfakcji z pracy u samotnych matek</i> 13. dr hab. Elżbieta Trzęsowska-Greszta, mgr Paulina Trębacka, mgr Michalina Pierzchała (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego): <i>Poczucie koherencji i jego związek z poziomem stresu rodzicielskiego u rodziców dzieci z autyzmem</i> 14. dr Ewa Łodygowska, dr Magdalena Chęć (Uniwersytet Szczeciński): <i>Styl przywiązania młodych dorosłych w kontekście postaw rodzicielskich ich rodziców</i> 15. mgr Maria Ligocka, mgr Anna Sołtys (Uniwersytet Szczeciński): <i>Jakość komunikacji a style przywiązaniowe w związkach nieformalnych</i> 16. mgr Anna Lemke-Dombrowska, mgr Emilia Kardaś-Grodzicka, dr hab. Henryk Olszewski (Uniwersytet Gdański): <i>Wdzięczność a postrzeganie ageizmu w starości</i> 17. prof. dr hab. Mariola Bidzan (Uniwersytet Gdański), Karolina Lutkiewicz (The Toronto Institute for Relational Psychotherapy), Joanna Majkowska (Uniwersytet Gdański), Ilona Bidzan-Bluma (IM STUDIO, Diagnostyka i Terapia Neuropsychologiczna: <i>Wczesniactwo wyznacznikiem relacji z dzieckiem i partnerem</i>	

11.00 – 11.30	Przerwa kawowa	
11.30 – 13.00 aula S 204	Sesja plenarna IV Prowadzenie sesji plenarnej: prof. dr hab. Stanisława Steuden	
	Wykład plenarny	prof. UAM dr hab. Barbara Harwas- Napierała (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) <i>Specyfika funkcjonowania podsystemu rodzicielskiego we współczesnej rodzinie</i>
	Wykład plenarny	prof. KUL dr hab. Dorota Kornas-Biela (Katolicki Uniwersytet Lubelski) <i>Relacje rodziców z dzieckiem prenatalnym</i>
13.00 – 13.45	Przerwa obiadowa	
13.45 – 15.30	Sympozja tematyczne / Sesje tematyczne – część III	
aula S 204	Sesja tematyczna nr 6 - <i>Więzi z rodzicami w ujęciu rozwojowym</i> (prowadzenie: dr hab. Hanna Przybyła- Basista) 1. mgr Michalina Iłska, dr hab. Hanna Przybyła- Basista (Uniwersytet Śląski): <i>Wsparcie partnera w okresie ciąży – wykorzystanie wielowymiarowego kwestionariusza SIRRS w badaniach nad subiektywnym szczęściem kobiet w ciąży</i> 2. mgr Dominika Fijałkowska, dr hab. Eleonora Bielawska-Batorowicz (Uniwersytet Łódzki): <i>Retrospektywna ocena postaw rodziców a nawiązywanie więzi z własnym dzieckiem oraz depresyjność w okresie prenatalnym – badania par</i> 3. dr Anna Szymanik-Kostrzewska, dr Paulina Michalska (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego): <i>Różnorodność motywacji matek małych dzieci do stosowania pochwał w relacji z dzieckiem – wstępne wyniki badań własnych</i> 4. dr Elżbieta Napora (Akademia im. Jana Długosza): <i>Relacje dziecka z matką a jego prężność psychiczna. Mediująca rola wsparcia dziadków w rodzinach samotnej matki i wielopokoleniowej</i> 5. mgr Ariadna Łada (Uniwersytet Gdański), dr hab. Małgorzata Lipowska (Uniwersytet Gdański), dr hab. Mariusz Lipowski (Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku): <i>Rola temperamentu dziecka oraz strategii radzenia sobie ze stresem ojca w kształtowaniu się postaw rodzicielskich</i>	

sala C105	Sesja tematyczna nr 7 - <i>System rodzinny z osobą chorą i niepełnosprawną</i> (prowadzenie: dr Natalia Treder - Rochna) 1. dr Natalia Treder-Rochna, prof. dr hab. Krzysztof Jodzio (Uniwersytet Gdański): <i>Rodzina osoby chorującej na stwardnienie rozsiane w ujęciu systemowym</i> 2. dr Aleksandra Kroll (Pomorski Uniwersytet Medyczny): <i>Rodzinni opiekunowie dzieci z MPD i niepełnosprawnością intelektualną w swoich własnych oczach</i> 3. mgr Monika Misiąg (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej): <i>Psycholog w pracy z rodziną z ciężko lub przewlekle chorym</i> 4. dr Marta Majorczyk (Collegium Da Vinci): <i>Ojcostwo mężczyzny posiadającego dziecko z zespołem Downa</i> 5. mgr Karolina Stenka, mgr Jarosław Ocalewski (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego): <i>Rodzice w obliczu choroby nowotworowej dziecka</i> 6. mgr Anna Brandt, dr hab. Hanna Przybyła-Basista (Uniwersytet Śląski): <i>Depresja i poczucie własnej atrakcyjności w relacji partnerskiej a satysfakcja małżeńska kobiet z rakiem piersi</i> 7. dr Anna Szeniman-Łysak (Anna Szeniman-Łysak – Psychoterapia i Edukacja): <i>Terapia psychologiczna a jakość życia małżonków chorujących przewlekle</i>
sala C 109	Sesja tematyczna nr 8 - <i>Rodzinne uwarunkowania funkcjonowania w okresie dzieciństwa i adolescencji</i> (prowadzenie: dr hab. Danuta Borecka-Biernat, dr Magdalena Błazek) 1. dr hab. Danuta Borecka-Biernat (Uniwersytet Wrocławski): <i>Młodzież w obliczu sytuacji konfliktu społecznego. Rodzinne i podmiotowe uwarunkowania negatywnych strategii radzenia sobie</i> 2. dr hab. Elżbieta Trzęsowska-Greszta, mgr Paulina Trębicka (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego): <i>Typy podsystemów rodzicielskich w percepcji dzieci</i> 3. dr Paulina Michalska, dr Anna Szymanik-Kostrzevska, prof. dr hab. Janusz Trempała (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego): <i>Gotowość szkolna dzieci sześć- i siedmioletnich w ocenie matek – znaczenie ocen rodziców w starciu szkolnym dziecka. Raport z badań</i>
sala C 110	Sesja tematyczna nr 9 – <i>Role zawodowe a role rodzinne</i> (prowadzenie: dr Karolina Zalewska-Łunkiewicz) 1. dr Karolina Zalewska-Łunkiewicz (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny), dr Agata Zygmunt (Uniwersytet Śląski): <i>Role rodzinne Polek przebywających na emigracji</i> 2. dr Barbara Sordyl-Lipnicka (Uniwersytet Śląski), dr hab. Irena Pufal-Struzik (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach): <i>Aktywność (praca) zawodowa rodziców poza granicami kraju a poziom spójności rodziny</i> 3. mgr Joanna Bugajewska (Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu): <i>Funkcje pomocniczości państwa - czy to implikacja długo czy krótkoterminowa?</i> 4. mgr Daria Pizuńska, prof. dr hab. Teresa Rostowska (Uniwersytet Gdański): <i>Transmisja zainteresowań zawodowych u młodzieży akademickiej</i>
15.30 – 16.00 aula S204	Podsumowanie obrad

Piątek 18.05.2018

Sesja plenarna I

Prowadzenie: prof. dr hab. Teresa Rostowska

WYKŁADY PLENARNY

prof. dr hab. Mieczysław Płopa

Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie

Rozwody we współczesnym świecie: perspektywa badań

W prezentacji przedstawione będą współczesne trendy badań nad zagadnieniem rozwodu (*prekursory rozwodu, wpływ rozwodu na adaptację dorosłych, wpływ rozwodu na zachowanie rodziców oraz na relację rodzic-dziecko, wpływ rozwodu na szerszy rodzinny system, konsekwencje rozwodu w procesie adaptacji dzieci i młodzieży*) oraz nakreślona zostanie perspektywa dalszych, jak się wydaje, koniecznych badań uwzględniających:

- efektywność wykorzystywania naukowych teorii do badania zjawiska rozwodu (*zmiany w rodzinnej strukturze i rodzinnych relacjach towarzyszące rozwodowi są bardziej głębokie i skomplikowane niż zakładają obecnie skonstruowane teorie*);

- określenie i teoretyczne przeanalizowanie dobrostanu dorosłych po rozwodzie (*zrozumienie konsekwencji rozwodu dla dorosłych jest bardzo istotne chociażby z tego powodu, że warunkiem dobrostanu dzieci jest dobrostan rodziców*);

- zastosowanie na większą skalę ujęć wieloteoretycznych i wielodyscyplinarnych.

W przeszłości badacze skupiali się w analizach w takich dziedzinach jak socjologia, demografia, nauka o rodzinie, psychologia rozwoju, psychologia społeczna i komunikacji. Obecnie badania nad procesem rozwodowym rozszerzone są w zakresie dziedzin takich jak psychologia społeczna, badania nad urazami psychicznymi, psychiatria, epidemiologia, zdrowie i medycyna. Rozszerzenie pryzmatu teoretycznego wydaje się niezbędne w zrozumieniu złożoności procesu rozwodu, jego zwiastunów, pochodnych i następstw. Zasadne wydaje się również stosowanie analiz jakościowych, które mogą ujawniać zmienność, złożoność jak i specyfikę zjawiska rozwodu.

Relacje pomiędzy rolami rodzinnymi a pracą zawodową

Jakie ustalić relacje pomiędzy rolami rodzinnymi a pracą zawodową? A ściślej: jak określić w sposób względnie bezkonfliktowy związek pomiędzy tymi rolami a pracą zawodową członków danej rodziny? Na te pytania będziemy się starali odpowiedzieć na gruncie psychologii jako nauki społecznej, mając na uwadze realia polskie współczesnej rodziny. Będziemy jednak również uwzględniać perspektywę ekonomiczną polskiej rodziny na tle całej gospodarki europejskiej.

Nasze analizy będą wychodziły z założenia, relacje rodzinne należy uznać za podstawowe filary antropologiczne egzystencji człowieka w każdej kulturze, które gwarantują zarówno przetrwanie gatunku ludzkiego, jak też i jej kulturowo-aksjologicznego kształtu – w rozumieniu psychologii ewolucyjnej. Jednak warunkiem koniecznym, choć niewystarczającym utrzymania relacji rodzinnych na określonym standardzie kulturowo-cywilizacyjnym, jest związanie ich z rolami zawodowymi zapewniającymi satysfakcjonujące funkcjonowanie członków rodzin w swoich rolach rodzinnych. W tym kontekście przyjrzymy się m.in. tradycyjnym relacjom pomiędzy rolami rodzinnymi a pracą zawodową w niektórych regionach Polski (np. na Górnym Śląsku, czy na Pomorzu) jak również i aktualnym wzorcom tych relacji w polskich rodzinach.

SYMPOZJA TEMATYCZNE/ SESJE TEMATYCZNE- część I

Symposium nr 1

Badanie ról i relacji w rodzinie - problemy metodologiczne

prowadzenie: dr hab. Lucyna Bakiera

dr Karolina Appelt
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Relacje międzypokoleniowe w rodzinie: Rola dziadków w percepcji wnuków w wieku szkolnym

W związku z demograficznymi, społeczno-kulturowymi i ekonomicznymi zmianami, których zostały zapoczątkowane w drugiej połowie XX wieku relacje rodzinne uległy znacznym zmianom. Zmieniła się struktura rodziny, co jest spowodowane wydłużeniem się

średniej przewidywanej długości życia, podjęciem przez większość kobiet roli zawodowej i późniejszym zawieraniem związków małżeńskich, niestabilnością małżeństwa (częstszymi rozwodami i ponownymi małżeństwami) oraz posiadaniem mniejszej ilości dzieci. W nowym kontekście zmianie uległa również rola babci i dziadka. Pojawia się więc pytanie jakie są współczesne babcie i dziadkowie? Podjęcie tej roli pozostaje jednym z niewielu normatywnych wydarzeń rozwojowych środkowej dorosłości, ale dzisiejsi dziadkowie są bardzo zróżnicowani pod względem wieku. Coraz powszechniejszy model rodziny wielopokoleniowej stwarza okazję na rozwinięcie bliższych, pozytywnych międzygeneracyjnych relacji. Zmianie ulega również wizerunek babci/dziadka, wiąże się z nim między innymi szersze spektrum podejmowanych przez dziadków ról. Można wyróżnić trzy typy związków między dziadkami a wnukami: (1) związek zaangażowany, (2) towarzyski, (3) zdystansowany (Bee, 2004). W każdym z nich inaczej kształtuje się relacja między generatywną troską o siebie a troską o wnuki (Erikson, 1997, 2002). Rola babci/dziadka ma swoje różne aspekty. Dziadkowie są rodzinnymi „kotwicami”- stanowią stały punkt odniesienia dla młodszych, są rodzinnymi ochroniarzami/opiekunami, arbitrami/negocjatorami między pokoleniem rodziców i dzieci oraz rodzinnymi historykami (Bengston, 1985). Każdy z wymienionych aspektów wiąże się z określonym znaczeniem dla rozwoju wnuków. Warto też zwrócić uwagę na różnice w relacji wnuka z babcią i dziadkiem. Dziadkowie to zawsze ważne osoby znaczące dla swoich wnuków, ale kontekst w którym dzisiaj przebiega rozwój pokoleń modyfikuje to znaczenie. W różnych kontekstach odmienne aspekty roli stają się szczególnie istotne. Skłania to do postawienia kolejnego pytania: jakie znaczenie mają dziś dziadkowie dla rozwoju swoich wnuków? A ponieważ w relacjach międzyludzkich wpływ jest obustronny to zastanawiające jest również jakie znaczenie ma współcześnie wypełnianie roli babci/dziadka dla nich samych?

Badania miały charakter eksploracyjny. Czas prowadzenia badań – listopad 2017 roku. Uczniowie szkoły podstawowej klas trzecich, czwartych i siódmych (N = 59 osób) odpowiadali w swobodnej wypowiedzi pisemnej na pytanie: Za co jestem wdzięczny, za co dziękuję swoim dziadkom?

Dziadków z wnukami łączy wyjątkowa relacja stwarzająca różnorodne okazje do wzajemnego wspomagania swojego rozwoju. Relacja między najstarszymi a najmłodszymi daje szansę na zachowanie dynamicznej równowagi między zmiennością, z którą zwykle lepiej radzą sobie młodszy a stałością i ciągłością, której źródłem są starsi.

dr hab. Lucyna Bakiera

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Zachowania afiliacyjne w podsystemie małżeńskim

Inicjowanie i podtrzymywanie bliskich relacji interpersonalnych jest jedną z podstawowych potrzeb psychicznych człowieka, która jest źródłem jego zróżnicowanej aktywności. Zachowania przywiązaniowe, które ujawniają się już w niemowlęctwie i służą uzyskaniu oraz podtrzymaniu pożądanej bliskości z figurą przywiązania, stopniowo przekształcają się w swej formie. Zmienia się też kontekst, w którym są wywoływane. We wczesnej dorosłości kierowane są głównie wobec osób, z którymi budowane są intymne relacje. Istniejące różnice indywidualne w zakresie form i intensywności działań podejmowanych w celu zaspokojenia potrzeby afiliacji nasuwają pytania o to, jakie zachowania są jej wyrazem.

W referacie zostanie zaprezentowany proces konstrukcji Kwestionariusza Zachowań Afiliacyjnych w Bliskim Związku – począwszy od etapu opracowania obszarów manifestacji treści, przez przygotowanie zestawu zdań twierdzących wyrażających zachowania afiliacyjne, aż po obliczenia statystyczne w celu ustalenia właściwości psychometrycznych kwestionariusza.

W przypadku diady tworzącej związek intymny zachowania afiliacyjne stanowią system komunikacji typowy dla danego związku. Mogą one mieć charakter zamknięty (wówczas doświadczane są wyłącznie w diadzie, np. typowe dla związku zwroty językowe) lub otwarty (z udziałem osób spoza związku, np. rocznice świętowane z innymi). Propozycja Kwestionariusza Zachowań Afiliacyjnych jest wyrazem dążenia do uzyskania odpowiedzi na pytania: W jaki sposób osoby funkcjonujące w bliskim związku okazują sobie bliskość? W jaki sposób wyrażają dążenie do bliskości? Czy istnieją w tym obszarze różnice między kobietami a mężczyznami? Czy małżonkowie okazują sobie bliskość tak samo jak kohabitanci? Czy, a jeśli tak to jak, okazywanie bliskości zmienia się wraz z rozwojem związku intymnego?

mgr Kamil Janowicz

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Konceptualizacja i pomiar wizji własnego rodzicielstwa

Niniejszy referat ma służyć przedstawieniu propozycji (opracowanej na podstawie analizy teoretycznych i empirycznych publikacji poświęconych ojcostwu i macierzyństwu) konceptualizacji wizji własnego rodzicielstwa rozumianej jako wyobrażenie jednostki o tym, jakim będzie ona rodzicem i jak będzie się kształtowała jej osobista droga do rodzicielstwa, a także jaki wpływ rodzicielstwo będzie miało na inne obszary życia jednostki. Tak rozumiana wizja własnego rodzicielstwa zawiera w sobie pięć głównych aspektów: planowanie rodziny, wartościowanie rodzicielstwa, przygotowanie do rodzicielstwa, spostrzegane konsekwencje rodzicielstwa dla innych obszarów życia oraz przewidywana forma uczestniczenia w życiu dziecka. Odnosi się ona do stanu przewidywanego, a nie pożądanego. W oparciu o tę konceptualizację podjęto prace nad stworzeniem kwestionariusza do pomiaru wizji własnego rodzicielstwa.

Autorski Kwestionariusz Wizji Własnego Rodzicielstwa został przygotowany na podstawie analiz teoretycznych odnoszących się do ojcostwa i macierzyństwa, a także w oparciu o dane empiryczne w tym obszarze. Prace nad Kwestionariuszem obejmowały kilka etapów: 1) wyodrębnienie obszarów tematycznych, 2) wygenerowanie wstępnej puli itemów, 3) Ocena itemów przez sędziów kompetentnych, 4) wybór i odrzucenie itemów w oparciu o oceny sędziów kompetentnych, 5) badanie wstępną wersją Kwestionariusza Wizji Własnego Rodzicielstwa. Badanie zostało przeprowadzone na grupie bezdzietnych kobiet i mężczyzn w okresie późnej adolescencji i wczesnej dorosłości. Zebrane dane zostały poddane confirmacyjnej i eksploracyjnej analizie czynnikowej.

Dotychczasowe refleksje i badania wskazują, że wizja własnego rodzicielstwa jest konstruktem, który ciężko rozpatrywać w sposób jednowymiarowy, co pociąga za sobą trudności związane z jego operacjonalizacją. Badania w tym kierunku wydają się jednak istotne, a przygotowanie takiego narzędzia może pozwolić na realizację szerszej zakrojonych badań i wyjście poza dominujące dotychczas w tym obszarze jakościowe podejście.

mgr Joanna Matuszczak-Świgoń

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Psychometryczne właściwości oraz walidacja polskiej wersji Skali Rodzicielstwa jako Siły lub Obciążenia (Parental Stress Scale)

Celem wystąpienia jest przedstawienie skali do mierzenia poziomu stresu rodzicielskiego Parental Stress Scale (Berry, Jones, 1995) oraz opis jej polskiej adaptacji. Jest to narzędzie, które służy do badania poziomu stresu, którego rodzice doświadczają ze względu na wychowywanie dzieci lub siły, jaką czerpią z rodzicielstwa. Skala skupia się na sile lub obciążeniu, które wynikają z bycia rodzicem. Twórcy skali wychodzą z założenia, że rodzicielstwo może być źródłem zarówno przyjemności, jak i obciążenia. Bycie rodzicem oznacza zarówno dawanie opieki, jak i nawiązywanie bliskiej relacji z dzieckiem, a zadania te mogą być i wyczerpujące, i nagradzające. Pozytywne aspekty rodzicielstwa obejmują korzyści emocjonalne (miłość, przyjemność, szczęście, radość, satysfakcja) oraz poczucie wzbogacenia i rozwoju osobistego. Negatywne elementy dotyczą ograniczeń, poczucia utraty kontroli nad swoim życiem oraz kosztów i wymagań związanych z czasem, energią, pieniędzmi. Pierwsza część badań psychometrycznych nad polską adaptacją obejmowała opracowanie statystyk opisowych kwestionariusza oraz miar jego trafności i rzetelności. Druga część, poświęcona została walidacji polskiej wersji narzędzia poprzez analizę korelacji z następującymi testami psychologicznymi: Skalą Stresu Rodzicielskiego, Szpitalną Skalą Lęku i Depresji, Kwestionariuszem Oceny Jakości Życia w Chorobie i Skalą Uogólnionej Własnej Skuteczności oraz sprawdzenie trafności w aspekcie konwergencyjnym i dyskryminacyjnym.

W badaniach wzięty udział dwie grupy rodziców. W grupie pierwszej byli rodzice dzieci poniżej 18. roku życia leczący się z powodu choroby nowotworowej (250), w grupie drugiej rodzice zdrowi (125). W badaniach nad trafnością teoretyczną w aspekcie zbieżnym i różnicowym polskiej wersji PSS doświadczanie rodzicielstwa jako siły lub obciążenia stanowi zmienną wyjaśnianą, a zmiennymi wyjaśniającymi są: nasilenie stresu rodzicielskiego, nasilenie depresji i lęku, jakość życia w chorobie oraz poczucie własnej skuteczności. Badania były prowadzone drogą online. W celu prowadzenia badań przez Internet autorka stworzyła bazę kwestionariuszy na stronie internetowej Qualtrics. Dane autorów kwestionariuszy były chronione poprzez przydzielanie osobom badanym indywidualnych kodów.

Polska wersja kwestionariusza PSS pozwoli na przeprowadzenie pierwszych badań dotyczących rodzicielstwa jako siły lub obciążenia polskich rodziców z chorobą nowotworową. Ponadto, pozwoli ona porównać otrzymane wyniki z rezultatami badań prowadzonych na świecie. Wiedza na temat nasilenia stresu rodzicielskiego może być źródłem bardzo ważnych informacji diagnostycznych, które pozwolą na identyfikację rodzin w grupie ryzyka oraz opracowanie programów edukacyjnych, profilaktycznych i zaradczych.

mgr Magdalena Pietrzak

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Badanie przywiązania dziecka z FASD do matki za pomocą Attachment Story Completion Task

Celem prezentowanych badań było poznanie, jakie wzorce przywiązania ujawnia specyficzna grupa dzieci - z diagnozą FASD (Spektrum Alkoholowych Uszkodzeń Płodu). Specyfika ta wynikała z kilku czynników: uszkodzeń układu nerwowego pod wpływem alkoholu na etapie prenatalnym, trudności w tworzeniu relacji z pierwotnym opiekunem, wczesnych doświadczeń w instytucjach opieki zastępczej oraz dorastania w rodzinie niebiologicznej. Specyficzny był również wiek grupy badanej – 3-6 lat. Główne pytanie badawcze brzmiało: „Jaki styl przywiązania z matką adopcyjną/zastępczą ujawniają dzieci z FAS/ pFAS?”, a pytania szczegółowe dotyczyły specyfiki grupy (przykładowo: „Jakiej płci są dzieci ujawniające dany styl przywiązania?”).

Przebadano eksperymentalną grupę w postaci ośmiorga dzieci w wieku 3-6 lat. Dzieci posiadały diagnozę FAS lub pFAS wg 4 cyfrowego Kwestionariusza Diagnostycznego (Astley, 2004). Ze względu na wiek osób badanych wymagane było znalezienie adekwatnej metody badawczej. Wykluczało to zastosowanie kwestionariuszy i skłaniało do poszukiwań wśród metod obserwacyjnych, narracyjnych i projekcyjnych. Z przyczyn, które zostaną zaprezentowane w wystąpieniu, ostatecznie wybrano Attachment Story Completion Task (Bretherton i in., 1990). To metoda aktualnie stosowana do badania stylów przywiązania za granicą (m.in. Greeberg i in., 1996; Gulló n Rivera, 2013; Verschueren, 1996; Page, Bretherton, 2001), a po raz pierwszy wykorzystana w polskich warunkach. Jako miara semi-

projekcyjna zawiera pięć historii dotyczących tematów przywiązaniowych, które ukazują indywidualne różnice między dziećmi w zakresie przywiązania. Badacz odgrywał początek każdej historii i zapraszał dziecko do jej zakończenia. Badanie było nagrywane, a wyniki kodowane przy pomocy Ottawa-Guelph Attachment Narrative Coding System (McLean, 2013). Na tej podstawie określono dominujący styl przywiązania u dzieci.

Badanie z użyciem metody ASCT – przy okazji oceny stylu przywiązania u dzieci z FASD - pozwoliło na odnotowanie zasobów oraz ograniczeń metody badawczej. Do walorów należą m.in. szczegółowo opisana procedura, ciekawa forma badania, wyniki w formie ilościowej i jakościowej. Ograniczeniami są np. czasochłonne badanie i opracowywanie wyników. Wystąpienie pozwoli na dyskusję dotyczącą użycia metody w kolejnych badaniach.

mgr Monika Wysota
dr hab. Lucyna Bakiera

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Przed-dorosłość czy już dorosłość? Podstawy teoretyczne, konstrukcja narzędzia i ich psychometryczna weryfikacja

Analiza prowadzona w oparciu o literaturę i różne ujęcia dorosłości w niej opisane a także wyniki badań własnych oraz innych autorów zaowocowała opracowaniem autorskiego ujęcia dorosłości i stworzeniem na jego podstawie zestawu kwestionariuszy służących do pomiaru różnych przejawów dorosłości. W referacie zostaną przedstawione 1) etapy konstrukcji kwestionariuszy służących do pomiaru psychicznych przejawów dorosłości, 2) ich właściwości psychometryczne, a także 3) podstawowe założenia teoretyczne w oparciu, o które zostały zbudowane. W autorskim ujęciu dorosłości wyróżnione zostały dwa wymiary dorosłości - psychiczny i społeczny, każdy ujmowany z perspektywy subiektywnej i obiektywnej.

W badaniach, których celem było opracowanie właściwości psychometrycznych narzędzi wzięły udział 173 osoby w wieku 18-35 lat ($M=24,85$; $SD=4,51$), w tym 85% kobiet ($M=25,02$; $SD=4,35$) oraz 15% mężczyzn ($M=23,88$; $SD=5,3$). Większość z nich mieszkała z rodzicami (32,4%) i posiadała stałą pracę (32,9%) lub pracowała dorywczo (29,5%). Niewielki odsetek osób mieszkało samotnie (9,2%). Większość osób badanych posiadało wykształcenie średnie i w trakcie badania pilotażowego kontynuowało studia wyższe (57,2%). Osoby badane rekrutowane były do badań metodą śnieżnej kuli. Każdy uczestnik badania wypełniał kwestionariusze w wersji elektronicznej.

Dorosłość stanowi na tyle złożony konstrukt, że badanie jej jedynie w oparciu o jednoznaczne i wąsko rozumiane kryteria lub przyjmując tylko jedną perspektywę (obiektywną lub subiektywną) nie daje pełnego obrazu tak wieloaspektowej kategorii.

Istnieje, bowiem możliwość zakwestionowania przez społeczeństwo statusu dorosłości, na przykład w przypadku młodocianego rodzicielstwa (por. Bakiera i Szczerbal, 2018) lub w sytuacji niepodejmowania ról społecznych kulturowo utożsamianych z dorosłością (Newman, 2008). Ponadto przekonanie jednostki o swojej dorosłości może nie pokrywać się z percepcją społeczną. Dlatego zaproponowano ujęcie dorosłości uwzględniające społeczny i psychiczny jej wymiar analizowany zarówno z perspektywy obiektywnej, jak i subiektywnej, a zaprezentowane w artykule kwestionariusze można traktować jako zadowalające pod względem psychometrycznym narzędzia służące do szacowania jej psychicznego wymiaru.

Symposium nr 2

Psychofizjologiczne aspekty funkcjonowania w bliskich relacjach

prowadzenie: dr hab. Maria Kaźmierczak

dr hab. Maria Kaźmierczak

dr Paulina Pawlicka

mgr Paulina Anikiej

mgr Ariadna Łada

Uniwersytet Gdański

Fizjologiczne i osobowościowe predyktory responsywności rodziców wobec dziecka

Mechanizm empatycznego reagowania, budowania i podtrzymywania relacji społecznych, a także reakcje przywiązaniowe mają podłoże hormonalne, związane szczególnie z oksytocyną oraz wazopresyną (Mileva-Seitz i in., 2016). Oksytocyna i wazopresyna to hormony kluczowe dla bliskości i lepszego kontaktu opiekuna z dzieckiem, co przejawia się m.in. większą wrażliwością na sygnały od płynące od dziecka (m.in. Apter-Levi i in., 2014). Wystąpienie ma na celu analizę literatury przedmiotu dotyczącej roli czynników genetycznych i hormonalnych dla empatii oraz responsywności w relacjach rodzinnych. Poszukiwano odpowiedzi na pytanie „Czy dyspozycyjna empatia rodziców sprzyja wyższej responsywności wobec dziecka dzięki temu, że wiąże się z wyższym poziomem oksytocyny i wazopresyny?”.

Dokonano analizy badań dotyczących fizjologicznych, osobowościowych i kontekstualnych predyktorów responsywności rodziców wobec dziecka. Uwzględniono badania nad responsywnością wobec dziecka dotyczące: 1) oksytocyny i wazopresyny wraz z wybranymi, genetycznymi polimorfizmami łączonymi z wydzielaniem tych hormonów; 2) czynników osobowościowych (empatia i jej wymiary, style przywiązania);

3) czynników dotyczących pary i rodziny pochodzenia.

Opierając się o dokonany przegląd literatury przedmiotu Autorki proponują model teoretyczny HEART (HORMONALLY mediated EMPATHY role for AFFILIATIVE RESPONSE towards infants TEARS). Badania wskazują na konieczność uwzględnienia mediacyjnej roli poziomów hormonów oraz ich zmian dla powiązań pomiędzy empatią czy przywiązaniem a responsywnością wobec niemowlęcia. Wnioski teoretyczne zostaną skonfrontowane ze wstępnymi wynikami badań własnych.

mgr Monika Folkierska-Żukowska
dr hab. Wojciech Dragan
mgr Joanna Stelmach
Uniwersytet Warszawski

Zachowania atypowe dla płci w dzieciństwie, testosteron a orientacja seksualna i zdrowie psychiczne w dorosłości - wstępne dane z populacji polskich mężczyzn homo i heteroseksualnych.

Według jednej z hipotez, orientacja seksualna ma związek z prenatalnym poziomem testosteronu. Jednym z łatwo mierzalnych markerów prenatalnego poziomu testosteronu w dorosłości jest stosunek długości palca drugiego i czwartego. Związek między tym stosunkiem a orientacją seksualną jednak nie jest konkluzyjny. Badania pokazują również, że zachowania nietypowe dla płci w dzieciństwie są silnym predyktorem orientacji seksualnej w dorosłości. Jest to także ważny czynnik ryzyka dla nadużyć i przemocy zarówno fizycznej i emocjonalnej ze strony rodziców, prześladowania ze strony rówieśników, jak i dla późniejszego zdrowia psychicznego. Celem przedstawionego badania jest a) ocena częstości występowania zachowań nietypowych dla płci w dzieciństwie u mężczyzn o różnych orientacjach seksualnych i ich związków z markerem prenatalnego poziomu testosteronu b) weryfikacja czy występowanie, reakcje otoczenia na tego typu zachowania jak i zinternalizowana homofobia (u mężczyzn homoseksualnych) mają wpływ występowanie objawów psychopatologii w dorosłości.

Uczestnicy badania to dorośli mężczyźni heteroseksualni i reprezentujący mniejszości seksualne. W celu retrospektywnego pomiaru występowania zachowań atypowych dla płci w dzieciństwie wykorzystano Kwestionariusz Zachowań Atypowych dla Płci w Dzieciństwie Zucker'a. Test ten został uzupełniony pomiarem reakcji na tego typu zachowania przejawianych przez rodziców, rówieśników, nauczycieli i innych znaczących innych. Skala Zinternalizowanej Homofobii Hereka została użyta w celu zmierzenia poziomu zinternalizowanej homofobii w dorosłości, natomiast występowanie objawów psychopatologii zostało ocenione za pomocą polskiej adaptacji kwestionariusza

The Symptom Checklist-27-plus. W celu pomiaru stosunku długości palca drugiego ręce uczestników zostały zeskanowane.

Badanie pogłębia wiedzę o tym jak czynniki biologiczne wpływają na zachowania związane z płcią prezentowane w dzieciństwie oraz o tym jak unikalne stresory doświadczane przez przedstawicieli mniejszości seksualnych w dzieciństwie mogą wpływać na ich zdrowie psychiczne w dorosłości.

dr Andrzej Śliwerski
Uniwersytet Łódzki

Psychofizjologiczne uwarunkowania zespołu napięcia przedmiesiączkowego i jego wpływ na relacje rodzinne

Badania populacyjne wykazały, że około 80% kobiet wyczuwa różnicę w samopoczuciu pomiędzy fazami cyklu, ale zaledwie u 5-10% z nich upośledza to codzienne funkcjonowanie (Halbreich, Borenstein, Pearlstein, Kahn, 2003; Freeman, i in., 2001). Zespół napięcia przedmiesiączkowego (PMS) jest „grupą uciążliwych objawów natury fizycznej, behawioralnej i psychologicznej pojawiających się u pacjentek regularnie w fazie lutealnej cyklu miesięczkowego i ustępujących z chwilą pojawienia się miesiączki” (Krawczyk, Rudnicka- Drożak, 2011, s. 145). Objawy zespołu najbardziej odczuwalne są w wieku 25-35 lat. Celem badań jest zidentyfikowanie czynników, które mogą odpowiadać za deklarowany spadek zainteresowania relacjami z osobami bliskimi. Do takiego celu postawiono następujące hipotezy: negatywne style poznawcze, temperament oraz nasilenie smutku, irytacji i lęku w późnej fazie lutealnej są predyktorami pogorszenia relacji z osobami bliskimi.

Uczestnikami badania były kobiety (n=295), które przez cały cykl menstruacyjny monitorowały jego przebieg za pomocą elektronicznego kalendarzyka menstruacyjnego. W trakcie cyklu (w fazie folikularnej lub późnej fazie lutealnej) badane wypełniały kwestionariusze (Triady poznawczej CTI; nastroju depresyjnego CES-D; objawów zespołu napięcia przedmiesiączkowego PSST; kwestionariusz temperamentu FCZ-KT) oraz brały udział w procedurze, w ramach której narażane były na doznanie porażki. Dokonywano również pomiaru negatywnego przetwarzania informacji o sobie.

44,5% kobiet z PMS deklaruje, że objawy w znaczący sposób wpływają na ich relacje z bliskimi. W badaniu wykazano, że istotnymi czynnikami różnicującymi kobiety, które wykazują pogorszenie w relacjach osobistych są zmienne temperamentu (perseweratywność, reaktywność emocjonalna oraz wytrzymałość) oraz stopień odczuwania smutku, irytacji i lęku w fazie lutealnej cyklu menstruacyjnego. W badaniu porównano również kobiety, które mają PMS i deklarują pogorszone funkcjonowanie w relacjach rodzinnych z kobietami, które również mają PMS, ale nie deklarują takiej zmiany. Wyniki pokazują, że również w tym przypadku czynnikami istotnie różnicującymi grupy są cechy

temperamentu (perseweratywność i reaktywność emocjonalna) oraz negatywne przetwarzanie informacji dotyczących siebie, smutek, irytacja oraz lęk występujący pod koniec cyklu.

dr Arkadiusz Mański
dr Aleksandra Szulman-Wardal
mgr Paulina Anikiej
Uniwersytet Gdański

Dziecko z dysmorfją twarzy - perspektywa macierzyńska

Twarz pozostaje nadal kluczowym źródłem wnioskowania o cechach drugiego człowieka. Zwracają na nią uwagę nie tylko przedstawiciele nurtów filozoficznych (m.in. Levinas, 2012), ale także psychologowie rehabilitacji (m.in. Kowalik, 2007). To właśnie w procesie rehabilitacji zawiązują się unikalne relacje ze specjalistami (m.in. lekarze, nauczyciele, psychologowie, logopedzi itp.), a gdy podmiotem oddziaływań jest dziecko niepełnosprawne z dysmorfiami twarzy, to jego matka staje się kimś niezwykle ważnym dla osób rehabilitujących. Warto nadmienić, że perspektywa osoby rehabilitującej dziecko niepełnosprawne z dysmorfiami twarzy wzbogacona o obraz dziecka jaki „nosi” w sobie jego matka, może ulec gruntownemu przededefiniowaniu. W badaniu podjęto próbę opisu obrazów dziecka z widoczną dysmorfją i niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym oraz określenia stopnia zgodności tych obrazów u uczestników rehabilitacji (matki i pedagodzy specjalni).

W badaniu wzięło udział 87 osób rehabilitujących (52 matki i 35 pedagogów specjalnych) dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i dysmorfiami twarzy. Na potrzeby badania skonstruowano Dyferencjał semantyczny (DS), co pozwoliło na uzyskanie Ogólnego obrazu dziecka (DSWO) oraz charakterystyk w zakresie czynników: Sprawność (S), Cechy osobowe (CO), Wartości (W) i Wygląd (Wy)

Porównanie uzyskanych w wyniku badania DS obrazów od matek i pedagogów specjalnych wykazało istnienie wielu różnic m.in. w spojrzeniu na refleksyjność dziecka, urodę, emocjonalność, siłę fizyczną, wytrzymałość, zdeformowanie czy empatyczność. Najbardziej jednak zdumiewa systematyczne nieuwzględnianie przez matki w wyglądzie ich dziecka licznych małych dysmorfii. Ten fenomen nie został opisany w literaturze naukowej, stąd autorzy referatu spróbują nakreślić pewne ramy teoretyczne dla przyszłych rozważań w tym zakresie.

mgr Agnieszka Trawicka
Uniwersyteckie Centrum Kliniczne w Gdańsku
dr Aleksandra Lewandowska-Walter
Uniwersytet Gdański
prof. dr hab. Marta Bogdanowicz
SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, Wydział Zamiejscowy w Sopocie
dr n. med. Lidia Woźniak-Mielczarek
Gdański Uniwersytet Medyczny

Stan zdrowia oraz funkcjonowanie systemu rodzinnego jako uwarunkowania jakości życia młodzieży z Zespołem Marfana

W ostatnich latach populacja dzieci i młodzieży chorującej przewlekłe wzrosła (Małkowska – Szkutnik, 2014). Z Raportu HBSC (2010) wynika, że 20,8% młodzieży borykało się z długotrwałymi problemami zdrowotnymi, takimi jak choroba przewlekła lub niepełnosprawność, a jakość życia w tej grupie była znacząco niższa w porównaniu do zdrowych rówieśników. Zespół Marfana jest przewlekłą, zagrażającą życiu, uwarunkowaną genetycznie, chorobą tkanki łącznej (Dietz, i in., 1991). Klasyczna triada objawów obejmuje nieprawidłowości w układzie szkieletowym, sercowo – naczyniowym i w narządzie wzroku (Keane, Pyeritz, 2008), a zatem z uwagi na swój charakter i specyfikę choroba wpływa na wiele płaszczyzn życia młodzieży determinując jakość życia w sposób bezpośredni i pośredni. Celem pracy jest analiza nasilenia objawów choroby (ocenianych obiektywnie i w subiektywnym poczuciu młodzieży) oraz czynników związanych z funkcjonowaniem rodziny zmagającej się ze świadomością ryzyka nagłej śmierci dziecka jako zmiennych warunkujących poziom jakości życia młodzieży z zespołem Marfana.

W badaniu uczestniczyła młodzież w wieku 11-18 lat z zespołem Marfana, przebywająca na terenie Kliniki Kardiologii Dziecięcej i Wad Wrodzonych Serca Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego (n = 20) oraz nastolatki bez obciążeń zdrowotnych (n = 20). Do realizacji zamierzeń badawczych wykorzystano wywiad lekarski, kwestionariusz do badania jakości życia związanej ze zdrowiem dzieci i młodzieży KidsScreen-52 oraz narzędzia do oceny funkcjonowania rodziny (opis postaw rodzicielskich, Skale Oceny Rodziny).

Analiza uzyskanych wyników wskazuje na różnice w ocenie jakości życia w obszarze Zdrowia fizycznego – młodzież z zespołem Marfana uzyskuje niższe wyniki niż młodzież nie obciążona chorobą przewlekłą oraz Środowiska szkolnego – młodzież z zespołem Marfana jest bardziej zadowolona z funkcjonowania szkoły, w szkole i z własnych osiągnięć w nauce

niż młodzież nie chorująca przewlekle. Zadowolenie z życia rodzinnego stanowi predyktor jakości życia w obszarze oceny samego siebie oraz akceptacji ze strony rówieśników, a postawa odrzucająca ze strony matki jest istotna dla oceny energii i sprawności fizycznej oraz samopoczucia psychicznego młodzieży chorującej przewlekle.

*

dr Ludmiła Zając-Lamparska
dr hab. Monika Wiłkość-Dębczyńska,
dr hab. Paweł Izdebski
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Możliwości i znaczenie wspierania funkcjonowania poznawczego osób starszych

Wraz z wiekiem poziom funkcjonowania poznawczego obniża się, co może mieć negatywne konsekwencje dla samodzielności, aktywności i samooceny osoby starszej oraz jej relacji społecznych, w tym relacji rodzinnych. Z wiekiem wzrasta też ryzyko wystąpienia zaburzeń otępiennych. Ich wystąpienie rodzi trudności nie tylko dla samej osoby starszej, ale także jej opiekunów, którymi najczęściej są członkowie rodziny. Nowe możliwości w zakresie oddziaływań psychologicznych stwarza technologia wirtualnej rzeczywistości (VR). Może ona znaleźć zastosowanie także w treningach poznawczych podnosząc ich efektywność i atrakcyjność. Celem prezentowanych badań była ocena użyteczności gry GRADYS z elementami VR w usprawnianiu funkcji poznawczych u osób starszych bez zaburzeń poznawczych oraz z otępieniem w stopniu lekkim. Pytania badawcze dotyczyły możliwości uzyskania w obu grupach poprawy poziomu wykonania (a) zadań zaprogramowanych w grze; (b) nietrenowanych zadań poznawczych.

Próbę osób badanych stanowiło 99 osób, w tym 27 pacjentów z otępieniem w stopniu lekkim (MMSE=19-23 pkt) w wieku 60-89 lat oraz 72 ochotników w wieku 60-88 lat, u których nie stwierdzono zaburzeń funkcjonowania poznawczego (MMSE=28-30 pkt). Badani przez cztery tygodnie uczestniczyli w ośmiu sesjach treningu funkcji poznawczych z wykorzystaniem oprogramowania GRADYS. Cykl treningowy był poprzedzony i zakończony oceną funkcji poznawczych w zakresie pamięci, uwagi, funkcji językowych i funkcji wzrokowo-przestrzennych.

Przeprowadzone badania pozwalają stwierdzić, że z gry GRADYS są w stanie korzystać osoby z obu branych pod uwagę grup. Badani z obu grup wykazali progres w treningu we wszystkich uwzględnianych modułach poznawczych. Jeśli chodzi o efektywność w usprawnianiu funkcji poznawczych wykraczającym poza poprawę wykonania trenowanych zadań, wyniki MANOVA wskazują na pozytywne oddziaływanie treningu w obu grupach badanych. Wyniki analiz jednowymiarowych ujawniają jednak różnice między grupami w zakresie zmian w wybranych zadaniach poznawczych. Uzyskane

wyniki wspierają tezę o wartości gry z elementami wirtualnej rzeczywistości jako narzędzia prowadzenia treningu funkcji poznawczych dla osób starszych.

Sesja tematyczna nr 1

Rodzinne uwarunkowania procesów samoregulacji

prowadzenie: dr hab. Iwona Grzegorzewska, dr Magdalena Błażek

dr hab. Iwona Grzegorzewska prof. UZ

Uniwersytet Zielonogórski

Rodzina w obliczu współczesnych uzależnień behawioralnych

Żyjemy w świecie, gdzie jesteśmy namawiani do nieustannego gromadzenia, posiadania, przeżywania nowych doświadczeń. Nowe trendy społeczno-kulturowe wymuszają nowe aktywności, a dostępność różnorodnych dóbr wyzwala coraz silniejszą potrzebę ich posiadania, zwłaszcza u jednostek z problemami w zakresie tożsamości i poczucia własnej wartości. Jednocześnie ludzie stają się coraz bardziej osamotnieni. Zanika życie wielopokoleniowe, coraz rzadziej rodziny spędzają razem wolny czas na rozmawianiu i byciu razem. W obliczu tego prawidłowe funkcjonowanie rodzin i poszczególnych jej członków staje się coraz większym problemem.

Referat ma charakter przeglądowy i dotyczy najnowszej wiedzy na temat rodzinnych uwarunkowań uzależnień behawioralnych. Jego celem jest analiza literatury przedmiotu ze wskazaniem wyników prac teoretycznych i badawczych w zakresie rozpowszechniania i identyfikacji rodzinnych czynników ryzyka i ochronnych uzależnień behawioralnych, podsumowanie podstaw teoretycznych dotyczących funkcjonowania członków rodzin osób uzależnionych behawioralnie oraz wskazanie naukowo potwierdzonych tzw. najlepszych praktyk w zakresie profilaktyki i pomocy rodzinom osób uzależnionych od czynności. Szczególna uwaga zostanie skierowana na uzależnienia behawioralne oficjalnie wymienione w DSM-5 czyli patologiczny hazard oraz problemowe korzystanie z Internetu i gier video. Analizie zostaną poddane nie tylko udokumentowane empirycznie czynniki wysokiego ryzyka rozwoju wymienionych zaburzeń w kontekście diagnozy, profilaktyki i terapii oraz czynniki ochronne, które pozwalają uniknąć rozwoju problemowych zachowań mimo niekorzystnych okoliczności rozwoju jednostki, lecz również aspekty związane z funkcjonowaniem rodziny osoby uzależnionej i poszczególnych jej członków.

Konsekwencją tych analiz będzie próba odpowiedzi na pytania jak zapobiegać uzależnieniom behawioralnym w kontekście czynników rodzinnych oraz jak wspierać i jak pomagać członkom rodzin osób uzależnionych od czynności

dr Magdalena Chrzan-Dętkoś
Michał Lorbiecki
Uniwersytet Gdański

Obraz dziecka u matki uzależnionej od alkoholu a nasilenie objawów psychopatologicznych u dziecka

Alkoholizm jest najczęstszym zaburzeniem zdrowia psychicznego w Polsce. Najczęściej chorują osoby w okresie wczesnej i średniej dorosłości: okresie życia związanym z wychowaniem małych dzieci. Więcej mówi się o alkoholizmie mężczyzn, jednak warto pamiętać, iż ogólna liczba kobiet uzależnionych i pijących szkodliwie w Polsce może sięgać 1.5 mln. Według badań dzieci narażone na prenatalne działanie alkoholu mają w okresie wczesnego dzieciństwa wyższy poziom aktywności, więcej problemów z jedzeniem, rówieśnikami, częściej zdarzają im się też wybuchy złości. Uzależnione matki, już 12–48 godzin po porodzie, są bardziej pasywne i zdystansowane do noworodków w porównaniu z matkami, które nie miały takich trudności; a niemowlęta wykazują brak entuzjazmu i przyjemności w interakcji z mamą. Przegląd piśmiennictwa pokazuje, że specjaliści terapii uzależnień mają pod opieką dwoje pacjentów — uzależnioną matkę i jej dziecko już od najwcześniejszego okresu jego życia. Alkoholizm matki wpływa na jej relacje z dzieckiem m.in. poprzez ograniczone możliwości matki do rozumienia stanów emocjonalnych jej dziecka, co może przyczyniać się do rozwoju psychopatologii dziecka. Celem badania własnego jest poznanie związku między psychopatologią matki: zarówno alkoholizmem jak i nasileniem objawów wskazujących na trudności psychiczne, obrazem dziecka u matki a trudnościami emocjonalno – społecznymi dziecka. Założono, iż obraz matki u dziecka może pośredniczyć w związku między natężeniem objawów psychopatologicznych matki a poziomem funkcjonowania emocjonalno – społecznego dziecka.

W badaniu wzięło udział 25 matek. Osoby badane wypełniły kwestionariusz SDQ – oceniający mocne i słabe strony dziecka (Goodman, 2005), autorską ankietę dotyczącą przebiegu uzależnienia i leczenia oraz kwestionariusz GHQ (Goldberg, 1978). Matki proszone były również o dokonanie opisu swoich dzieci – co było podstawą zbadania obrazu dziecka u matki. Do grupy kryterialnej została dobrana grupa kontrolna matek.

Nasilenie objawów psychopatologicznych u matki związane jest z nasileniem trudności u dzieci. Obraz dziecka uzależnionych matek jest istotnie skromniejszy i nacechowany przymiotnikami opisującymi trudnościami dziecka.

dr Anna Jankowska
dr Marta Łockiewicz
dr Dorota Dykalska-Bieck
mgr Ariadna Łada
Uniwersytet Gdański

Czy postawy rodzicielskie mają związek z zachowaniami zdrowotnymi kobiet i mężczyzn w okresie wyłaniającej się dorosłości?

Okres wyłaniającej się dorosłości (ang. emerging adulthood) jest szczególnie pod względem stopniowego podejmowania przez młode osoby pełnej odpowiedzialności, w tym również za swoje zdrowie. Sposób dbania o zdrowie może być kształtowany przez rodziców i prezentowane przez nich postawy rodzicielskie. Celem badania było poszukiwanie związku między zachowaniami zdrowotnymi wyłaniających się dorosłych, a sposobem w jaki spostrzegali oni postawy swoich rodziców.

W badaniu wzięło udział 147 kobiet i mężczyzn w okresie wyłaniającej się dorosłości (średni wiek wynosił 19,7 lat; SD = 0,85, 69% kobiet), którzy wypełnili Inwentarz Zachowań Zdrowotnych, Kwestionariusz Retrospektywnej Oceny Postaw Rodziców, oraz skalę uogólnionego poczucia własnej skuteczności GSES.

Uzyskane wyniki wskazują na związek między postawami akceptacji i autonomii rodziców a pozytywnym nastawieniem psychicznym (u kobiet i mężczyzn), zachowaniami profilaktycznymi i zdrowymi nawykami żywieniowymi (u mężczyzn). Poczucie samoskuteczności mediowało między postawami rodzicielskimi a zachowaniami zdrowotnymi, niemniej jednak mediacje te były różne dla kobiet i mężczyzn. U kobiet akceptująca postawa matek oraz postawa wspierająca autonomię przewidywała pozytywne nastawienie psychiczne. U mężczyzn akceptująca postawa ojca pozwala przewidzieć pozytywne nastawienie psychiczne i nawyki żywieniowe. W porównaniu do badanych mężczyzn kobiety cechowały się zdrowszymi nawykami żywieniowymi lecz niższym poziomem poczucia samoskuteczności. Postawy rodzicielskie matek i ojców odmiennie wpływają na rozwój zachowań zdrowotnych młodych kobiet i mężczyzn. Szczególnie ważna dla zachowań zdrowotnych młodych mężczyzn jest akceptująca postawa ojca.

dr Małgorzata Obara-Gołębiowska
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski

Zjawisko dyskryminacji rówieśniczej dzieci z nadwagą i otyłością

Według dostępnych statystyk około 16,4 % Polskich dzieci oraz nastolatków ma nadwagę lub otyłość. Obok konsekwencji fizycznych nadmiar kilogramów niesie ze sobą konsekwencje natury psychospołecznej. Otyłe dzieci są ofiarami stygmatyzacji oraz dyskryminacji społecznej ze względu na swoją masę ciała. Bywają gorzej traktowane zarówno przez swoje rodzeństwo, rodziców, nauczycieli oraz rówieśników szkolnych. Dyskryminacja rówieśnicza przejawia się w formie agresji słownej, fizycznej oraz też polega na odrzuceniu społecznym dzieci z nadmiarem kilogramów. Celem badań była analiza rozpowszechnienia zjawiska dyskryminacji rówieśniczej otyłych dzieci na podstawie rysunków dotyczących przemocy wykonanych przez dzieci w wieku wczesnoszkolnym.

Badanie przeprowadzono w szkole podstawowej pod Olsztynem, wśród czterech klas III gdzie przeprowadzono lekcje psychoedukacyjne dotyczące sposobów radzenia sobie z przemocą w szkole. W zajęciach wzięło udział 98 dzieci w wieku 9-10 lat (52 dziewczynki i 46 chłopców) a także czterech nauczycieli. Dzieci miały za zadanie narysowanie sytuacji przemocy rówieśniczej, którą zaobserwowały lub doświadczyły. Badanie obejmowało analizę treści wykonanych rysunków oraz prezentację wywiadów z nauczycielami dotyczących wypowiedzi dzieci podczas dyskusji na lekcji.

W 47 (47,96%) rysunkach zaobserwowano m.in. agresję związaną z otyłością (istotną dla badania). Na rysunkach pojawiały się również różne inne typy agresji rówieśniczej (nieistotne dla badania) zaobserwowane w 51 (52,04%) przygotowanych rysunków. Prace (istotne dla badania) przedstawiały dzieci, które obrażały i wyszydzały swoich rówieśników za pomocą obraźliwych wyrażen związanych z otyłością. Również wywiady przeprowadzone z nauczycielami potwierdziły hipotezy dotyczące posiadania przez dzieci negatywnego stosunku wobec otyłości. Istnieje potrzeba przeprowadzania interwencji psychoedukacyjnych mających na celu redukcję uprzedzeń wobec otyłości w grupie dzieci i młodzieży

*

mgr Anna Jazłowska
dr hab. Hanna Przybyła-Basista
dr Anna Kołodziej-Zaleska
Uniwersytet Śląski

***Stres Rodzicielski, Jego Wymiary i Powiązania z Zachowaniem Dzieci – Wyniki
Badań Nad Adaptacją Skali PSS***

Rodzicielstwo często postrzegane jest przez pryzmat zaangażowania w proces wychowywania dzieci i jednocześnie trudności z tym związanych. W relacjach rodziców z dziećmi, których zachowanie można określić jako problematyczne, odnotowuje się więcej ambiwalentnych uczuć (Birditt, Fingerman, Zarit, 2010), co przyczynia się do powstawania napięć. Według konceptualizacji Berry i Jonesa (1995), stres rodzicielski powiązany jest z percepcją strat i korzyści wynikających z rodzicielstwa. Celem wystąpienia jest: (1) prezentacja wyników uzyskanych w drugim etapie badań nad adaptacją narzędzia pomiaru stresu rodzicielskiego; (2) dyskusja dotycząca wielowymiarowości pojęcia stresu rodzicielskiego; (3) prezentacja wstępnych analiz zależności pomiędzy stresem rodzicielskim i jego wymiarami a zachowaniami dzieci w ocenie rodziców.

Przedstawione zostaną wyniki prac adaptacyjnych nad polską wersją Skali Stresu Rodzicielskiego (Parental Stress Scale – PSS, Berry i Jones, 1995). Badania przeprowadzono w dwóch etapach (I etap: 267; II etap: 210 badanych rodziców). W drugim etapie do badań włączono Inwentarz Zachowań Dziecka (ECBI) autorstwa Eyberg (1999), nad którym również rozpoczęto prace adaptacyjne.

Właściwości psychometryczne Skali Stresu Rodzicielskiego (PSS) są zadowalające. Szczegółowe wyniki badań, a w szczególności uzyskane wymiary stresu rodzicielskiego opisujące satysfakcję i korzyści płynące z rodzicielstwa oraz koszty z niego wynikające będą dyskutowane podczas wystąpienia. Dodatkowo, zostaną ukazane wstępne zależności pomiędzy stresem rodzicielskim a oceną zachowań dziecka.

Sesja tematyczna nr 2

Potrzeby, motywacja i cele indywidualne w kontekście rodzinnym

prowadzenie: dr hab. Dorota Turska

dr Sylwia Gwiazdowska- Stańczak

Uniwersytet Jana Kochanowskiego

Postrzeganie własnej rodziny przez uczniów z wysokimi osiągnięciami szkolnymi

Rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtuje się człowiek. Relacje rodzinne i postawy wobec dziecka mają kluczowe znaczenie dla jego rozwoju. Systemowe podejście do rodziny określa, iż każda z tych relacji ma wpływ na pozostałe, a funkcjonowanie jednego członka rodziny nie może być rozumiane w oderwaniu od systemu. Przeprowadzone badania miały na celu znalezienie odpowiedzi na pytanie, jakie relacje i postawy prezentują rodzice dzieci z wysokimi osiągnięciami szkolnymi.

Pytania badawcze: Jakie współzależności istnieją pomiędzy postrzeganiem rodziny przez ucznia a jego wysokimi osiągnięciami szkolnymi? W jaki sposób postrzeganie rodziny różni się u dzieci z wysokimi i przeciętnymi osiągnięciami? Jakie postawy i relacje wiążą się z komunikacją w rodzinie?

Hipotezy: Uczniowie z wysokimi osiągnięciami postrzegają pozytywniej komunikację w swojej rodzinie niż uczniowie z przeciętnymi osiągnięciami. Uczniowie z wysokimi osiągnięciami szkolnymi postrzegają rodziców jako dających większą autonomię niż uczniowie z przeciętnymi osiągnięciami. Uczniowie z wysokimi osiągnięciami szkolnymi postrzegają swojego ojca i matkę jako mniej wymagających niż uczniowie z przeciętnymi osiągnięciami. Komunikacja w rodzinie posiada dodatni związek ze spójnością oraz pozytywnymi postawami matki i ojca – akceptacji i autonomii, natomiast ujemny związek z kontrolą, nadmiernym wymaganiem oraz niekonsekwencją u rodziców.

Przeprowadzono badania na grupie uczniów, którzy wyróżnili się wysokim wynikiem testu gimnazjalnego bądź wysoką średnią ocen. Wykorzystano: Kwestionariusz Relacji Rodzinnych w wersji Moja Rodzina, Mój Ojciec, Moja Matka oraz Skalę Postaw Rodzicielskich w wersji Mój Ojciec i Moja Matka. Metody te pozwalają na ocenę rodziny oraz matki i ojca w postrzeganiu nastolatka. Jest to ważne, ponieważ zdecydowanie mniej istotne jest to, jak rodzina funkcjonuje w rzeczywistości, niż fakt, jak widzą ją dzieci.

Wyniki badań wskazują, iż rodzice w oczach dzieci z wysokimi osiągnięciami są mniej wymagający, przez co pozwalają na swobodny rozwój zainteresowań. Ważna dla młodzieży okazała się również akceptacja ze strony matki. Młodzież postrzega swoich rodziców jako kontrolujących i gorzej ocenia komunikację z ojcem i matką niż było to zakładane. Prawdopodobnie jest to spowodowane okresem rozwojowym, w jakim się znajduje.

dr Katarzyna Wałęcka-Matyja,
mgr Paulina Szymańska
Uniwersytet Łódzki

Psychospołeczne aspekty funkcjonowania w domu i szkole dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych – ujęcie międzynarodowe

Celem wystąpienia jest przedstawienie psychologicznych aspektów funkcjonowania dziecka o specjalnych potrzebach edukacyjnych w domu i w szkole. Szczególną uwagę poświęcono kwestiom dotyczącym edukacji włączającej, która stanowi istotny czynnik środowiskowy, warunkujący relacje rodzinne dzieci. Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych przejawiają wiele cech, które ograniczają lub nawet uniemożliwiają im prawidłowe funkcjonowanie zarówno w domu, jak i w szkole. Ich trudności ujawniają się w zakresie zdolności motorycznych, sensorycznych, poznawczych, komunikacyjnych,

emocjonalnych i społecznych i / lub umysłowych, wpływając na jakość życia oraz realizowanie ról społecznych. W podjętych badaniach o charakterze eksploracyjnym poszukiwano odpowiedzi na zasadnicze pytania badawcze. Jak dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych funkcjonują w domu i w szkole? Jakie działania podejmowane przez nauczycieli i rodziców mogą przyczyniać się do osiągnięcia przez dzieci dobrostanu oraz zmniejszać ryzyko ekskluzji społecznej? Jakie czynniki związane z edukacją włączającą przyczyniają się do kształtowania prawidłowych relacji rodzinnych?

Badania miały charakter jakościowy. Uczestniczyło w nich 135 osób (49 nauczycieli, 45 dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, 41 rodziców), pochodzących z Cypru, Włoch, Polski, Słowenii i Litwy. Średni wiek nauczycieli wynosił 41 lat, dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych 10 lat, a ich rodziców - 37 lat. Zastosowano trzy autorskie, częściowo ustrukturalizowane kwestionariusze wywiadu. Badania przeprowadzono w pierwszej połowie 2017 roku, zarówno w Polsce, jak i krajach partnerskich. Miały one charakter indywidualny, były przeprowadzone zgodnie z zasadą dobrowolności oraz z zachowaniem zasad etycznych.

Większość badanych dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych nie przejawia szczególnych trudności związanych z funkcjonowaniem w grupie rówieśniczej. Spostrzega nauczycieli jako pomocnych i wspierających (41%) w rozwiązywaniu sytuacji trudnych. Nikty procent badanych deklaruje brak przyjaciół w grupie klasowej. Nauczyciele znają sytuację rodzinną swoich uczniów. Podkreślają wagę prawidłowych relacji w triadzie rodzic-dziecko-nauczyciel dla osiągnięcia dobrostanu oraz zmniejszania ryzyka wykluczenia społecznego. W przeprowadzonych badaniach stwierdzono, że nauczyciele i rodzice, w ramach edukacji włączającej, podejmują wiele, zróżnicowanych działań.

dr hab. Dorota Turska
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

***Motywacja samoistna studentów i studentek w uczeniu się
a retrospektywna ocena postaw rodzicielskich. Identyfikacja postaw
specyficznych dla percepcji córki i syna***

Opracowany na podstawie przeglądu literatury program badań ma na celu odpowiedź na pytanie: Czy, a jeśli tak, to w jaki sposób obraz zależności pomiędzy motywacją samoistną uczeniu się a retrospektywną oceną postaw rodzicielskich różnicuje się ze względu na płeć respondenta?

W badaniu uczestniczyło 540 studentów (274 kobiety i 266 mężczyzn), wywodzących się – w zbliżonych proporcjach – z pięciu uczelni. Zastosowano Inwentarz Orientacji Motywacyjnych (adaptacja: Amabile Work Preference Inventory (1994), dokonana

przez Karwowskiego, 2013) oraz Kwestionariusz Retrospektywnej Oceny Postaw Rodzicielskich (Plopa, 2008). Badania przeprowadzono metodą papier-ołówek.

Odnotowano - przy ukazanym braku zróżnicowania ze względu na płeć respondentów, zarówno motywacji samoistnej, jak i percepcji postaw rodzicielskich - nieco odmienny obraz przedmiotowych zależności. Zidentyfikowano postawy, których znaczenie można określić jako specyficzne dla percepcji córek i synów. Są to : w przypadku córek - postawa ochraniająca, w przypadku synów zaś- postawa (rozsądnie) wymagająca. Zaproponowano interpretację uzyskanych wyników.

mgr Jagoda Łokczewska
Katolicki Uniwersytet Lubelski

Zgodność z Ja celów rodzinnych a zaangażowanie mężczyzn w role rodzinne

Wystąpienie dotyczy tematyki uwarunkowań zaangażowania mężczyzn w role rodzinne. Przeprowadzono badania własne mające na celu odpowiedź na pytanie jaki jest związek między zgodnością z Ja motywacji celów rodzinnych a zaangażowaniem mężczyzn w role rodzinne. W oparciu o wyniki wcześniejszych badań oraz w świetle przedstawionych teorii postawiono dwie hipotezy badawcze:

H1: Im bardziej wewnętrzna jest motywacja realizowanych celów rodzinnych, tym większe będzie zaangażowanie mężczyzn w role rodzinne.

H2: Im bardziej zewnętrzna jest motywacja realizowanych celów rodzinnych, tym mniejsze będzie zaangażowanie mężczyzn w role rodzinne.

Aby udzielić odpowiedzi na postawione pytanie badawcze przeprowadzono badania grupy 100 mężczyzn w wieku od 26 do 56 roku życia, mających na wychowaniu przynajmniej jedno dziecko w wieku do 12 lat. W badaniach wykorzystano Metodę Projektów Osobistych Little'a (1989) w celu poznania osobistych, rodzinnych celów osób badanych; Kwestionariusz zgodności z Ja motywacji celów autorstwa Sheldona i Kassera (1998) w opracowaniu Lachowskiej (w druku), w celu zbadania charakteru motywacji realizowanych celów rodzinnych mężczyzn. Do pomiaru zaangażowania w role rodzinne wykorzystano Kwestionariusz zaangażowania w rodzinę autorstwa Shaufelliego, Salanovy, Gonzaleza-Roma i Bakker (2003) w opracowaniu Lachowskiej (w druku).

Zgodnie z przypuszczeniami potwierdzono związek między wewnętrzną motywacją celów rodzinnych a zaangażowaniem mężczyzn w role rodzinne. Natomiast wbrew oczekiwaniom nie stwierdzono związku motywacji zewnętrznej z zaangażowaniem mężczyzn w role rodzinne. W analizach dodatkowych stwierdzono, że im bardziej mężczyźni są oddani swoim celom rodzinnym, tym efektywniej je realizują. Stwierdzono ponadto zależność między ważnością celów rodzinnych a ich realizacją. Stwierdzono także, że im

bardziej motywacja realizowanego celu rodzinnego ma charakter wewnętrzny, tym ważność, oddanie mu i jego realizacja są większe. Dodatkowe analizy ukazały zależności między rodzajami motywacji celów rodzinnych.

Sesja plenarna II

Prowadzenie sesji: **prof. KUL dr hab. Dorota Kornas-Biela**

WYKŁAD PLENARNY

prof. dr hab. Beata Pastwa-Wojciechowska

dr Marcin Szulc

Uniwersytet Gdański

Między normą a patologią czyli zawile drogi trajektorii rozwojowej psychopatii

Pojęcie psychopatii wydaje się najbardziej obiecującym konstruktem w wyjaśnianiu złożonych wzorców afektywno-interpersonalno-behawioralnych w biegu życia człowieka (Hare, 2003, Pastwa-Wojciechowska, 2004). Ponieważ pojęcie psychopatii łączone jest z zachowaniami przestępczymi i antyspołecznymi, wysiłki badaczy koncentrują się na możliwości zidentyfikowania czynników, które byłyby zapowiedzią późniejszych cech psychopatycznych (Hare, 2003, Anderson, Kiehl, 2015). Wyjaśnienie jakie czynniki są czynnikami ryzyka a jakie pełnią rolę czynników ochronnych przyczyni się z pewnością zarówno do budowania teorii, jak i wskazania najbardziej skutecznych strategii interwencji (Farrington, 2007). Wiele psychopatycznych cech uwidacznia się we wczesnym okresie rozwoju, nie mniej jednak nie wszystkie zachowania agresywne czy antyspołeczne można uznać za psychopatyczne (Frick, 2007, White, Frick, 2010). Rodzi to jednak liczne trudności kliniczne i metodologiczne. Innymi słowy, badania nad psychopatią u dzieci i młodzieży zmierzają do udzielenia odpowiedzi na pytanie, jakie wzorce interpersonalno-emocjonalno-behawioralne występujące u dzieci i młodzieży wykazują podobieństwo do wzorców funkcjonowania dorosłych osób psychopatycznych. U podłoża badań nad wczesnymi predyktorami psychopatii tkwi nadzieja na możliwość zidentyfikowania ścieżek rozwojowych o odrębnych czynnikach przyczynowych prowadzących do rozwoju osobowości psychopatycznej (Chung i in. 2002, Auty i in., 2015).

Autorzy dokonali wnikliwej analizy literatury przedmiotu i postarają się, przedstawić zarówno problemy etyczne oraz dyskusję związaną z rozciąganiem konstruktu psychopatii na dzieci i młodzież, jak i udzielić odpowiedzi na wskazane powyżej pytania.

WYKŁAD PLENARNY

Prof. Lisa Marie Hooper

University of Louisville

SYMPOZJA TEMATYCZNE/ SESJE TEMATYCZNE- część II

Symposium nr 3

Znaczenie relacji w rodzinie dla funkcjonowania jej członków w różnych okresach rozwoju

prowadzenie: dr hab. Hanna Liberska

dr Dorota Suwalska-Barancewicz

dr Alicja Malina

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Znaczenie prężności matki dla jakości więzi z dzieckiem

Prezentowane badania obejmują analizę znaczenia prężności i dla więzi matki z dzieckiem. W badaniach użyto narzędzia w adaptacji Malina, Pooley, Harms Skala Osobistej Adaptacyjności do pomiaru prężności oraz narzędzia Więź Matki z Dzieckiem w adaptacji Bielawskiej-Batorowicz do diagnozy relacji z dzieckiem. W badaniach wzięło udział 340 kobiet w okresie wczesnej dorosłości posiadających co najmniej jedno dziecko.

Badania wskazują na znaczenie prężności dla wszystkich aspektów więzi matki z dzieckiem oraz znaczenia czynników takich jak przebieg ciąży i starań o dziecko dla jakości więzi z dzieckiem.

mgr Karolina Kaliszewska

Uniwersytet Szczeciński

Relacje w rodzinie (rozbitej) a przystosowanie społeczne dziecka do przedszkola

Celem badań była próba odpowiedzi na pytania: Czy i jaki związek istnieje między relacjami emocjonalnymi w rodzinie rozbitej a przystosowaniem się dziecka do przedszkola? Czy struktura rodziny ma wpływ na przystosowanie się dziecka do przedszkola? Czy istnieją różnice w zakresie postaw rodzicielskich w zależności od struktury rodziny? Jaki stosunek emocjonalny przejawiają dzieci wobec rodziców w rodzinach rozbitych i pełnych?

Artykuł jest sprawozdaniem z badań przeprowadzonych na grupie 59 dzieci w wieku 4-6 lat uczęszczających do przedszkoli w Szczecinie. W dobranej losowo próbie było 29 dzieci z rodzin rozbitych i 30 z rodzin pełnych, stanowiących grupę kontrolną. Dążąc do uzyskania odpowiedzi na sformułowane pytania w badaniach zastosowano: Kwestionariusz zachowania się dziecka w przedszkolu i szkole CBI E. Schaefera i M. Aaronsona służący do oceny przystosowania się dziecka. W celu określenia postaw rodzicielskich posłużono się Kwestionariuszem PARI A H.J. Grossa i G.P. Kawasha. Natomiast w celu określenia stosunków emocjonalnego dziecka do rodziców wykorzystano Test Dwóch Domków W. Szyryńskiego. W uzupełnieniu zastosowano analizę dokumentacji.

Wyniki badań pokazują, że istnieją różnice w procesie przystosowania się dziecka do przedszkola w zależności od tego czy dziecko jest członkiem rodziny pełnej lub niepełnej. Dodatkowo, wyniki badań wskazały, że wśród postaw rodzicielskich rodziców po rozwodzie przeważają postawy niekorzystne, tj. nadmierna koncentracja emocjonalna na dziecko ($t=2,2$, $\alpha=0,05$ oraz postawa odrzucająca ($t=2,5$, $\alpha=0,01$). Mówiąc ogólnie, wyniki przeprowadzonych badań wskazują na statystycznie istotną zależność pomiędzy postawą rodzicielską a przebiegiem procesu przystosowania się dziecka do przedszkola ($T=0,36$, $\alpha=0,01$) oraz na statystycznie istotną zależność pomiędzy postawą dziecka w stosunku do swojego rodzica a przebiegiem procesu przystosowania się dziecka do przedszkola ($T=0,28$, $\alpha=0,05$).

*

mgr Elżbieta Kamińska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Relacja matka - dziecko w warunkach izolacji penitencjarnej

Kobiety realizujące macierzyństwo w warunkach izolacji penitencjarnej to specyficzna grupa, gdyż z samego faktu przebywania w zakładzie karnym narażone są na społeczną krytykę i dezaprobatę. Połączenie więzienia i macierzyństwa wydaje się antagonizmem jednakże jest praktykowane. Wystąpienie będzie charakteryzowało relację matki z dzieckiem w warunkach więziennych. Będzie zawierało charakterystykę kobiet odbywających karę pozbawienia wolności wraz z dziećmi oraz ich postawy rodzicielskie. Cel badań stanowi analiza więziennego macierzyństwa. Grupa badana to matki odbywające karę pozbawienia wolności wraz z dziećmi. Użyto narzędzia: skala postaw rodzicielskich. Więziennicze macierzyństwo może stanowić pozytywny rozwój zarówno dla matek jak i ich dzieci.

dr hab. Hanna Liberska
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Przywiązanie do rodziców a samokontrola w okresie dorastania

Relacje łączące dziecko i rodziców, a w szczególności przywiązanie nawiązujące się we wczesnym okresie życia są uznawane za wczesne wyznaczniki osobowości i zachowania dziecka. W ostatnich kilkunastu latach wskazuje się na niemal predestynujące znaczenie rodzaju przywiązania dla funkcjonowania w niemal wszystkich sferach aktywności - nie tylko małych dzieci ale i dorastających, jak i dorosłych. Jednak w literaturze publikowanych jest coraz więcej znaczeniem więzi między dorosłymi, a stosunkowo mniej – nad relacją przywiązaniową dorastający – rodzic. W referowanych badaniach skoncentrowano się na znaczeniu przywiązania dorastającego do matki i ojca dla jego samokontroli. Samokontrola odnosi się do umiejętności wykonywania zachowań ukierunkowanych na cel oraz powstrzymania się od odstąpienia od nich - pomimo obecności bodźców, zachęt sytuacyjnych czy pokusy (Tangney i in., 2004; Fujita, 2011; de Ridder i wsp., 2012). Współczesna kultura zachęca do korzystania z wszelkich jej „dobrodziejstw” – niekiedy kosztem innych, a bywa, że i kosztem samego siebie. Z tego powodu zwrócono uwagę na kształtowanie się samokontroli u młodych ludzi związane z relacjami z rodzicami, w tym na rolę przywiązania dorastającego do rodziców.

Badaniami objęto 300 dorastających w wieku od 15 do 18 lat zamieszkujących w województwie kujawsko-pomorskim. Badania trwały od 2016 do 2017 roku. Udział w badaniu był dobrowolny – nikt nie odmówił uczestnictwa ani nie wycofał się w trakcie badania. W badaniach wykorzystano Kwestionariusz do badania przywiązania IPPA (Armsden i Greenberg; w adaptacji H.Liberskiej, 2016) oraz Brief Scal of Self - Control Scale (BSCS; Tangney et al., 2004; w adaptacji H.Liberskiej, 2016). Ponadto zebrano dane podstawowe dotyczące wieku, płci, poziomu edukacji, miejsca zamieszkania i inne.

Rezultaty badań wskazały na istotne związki między przywiązaniem do rodziców a samokontrolą dorastających. Stwierdzono zróżnicowanie związków w zależności od płci dorastającego i płci rodzica.

dr Marzanna Farnicka
Uniwersytet Zielonogórski

Rodzinne uwarunkowania funkcjonowania w relacjach społecznych

W wystąpieniu przedstawiono problem rodzinnych uwarunkowań sposobów nawiązywania relacji interpersonalnych. Celem przedstawionych badań była odpowiedź na pytanie o związki między przyjmowanymi strategiami funkcjonowania w relacjach interpersonalnych (przywiązanie, wsparcie) a uwarunkowaniami rodzinnymi związanymi z funkcjonowaniem rodzin (rodziny o pozytywnym klimacie emocjonalnym i prawidłowej strukturze, rodziny z problemami i nieprawidłowym emocjonalnym).

Do pomiaru badanych zależności wykorzystano Inwentarz przywiązania do rodziców i rówieśników Armsdena i Greenberga (IPPA), Skale Agresywności Bussa Perrego, Skalę Wsparcia społecznego Myers Levis (CASS) oraz test Stosunków Rodzinnych Anthony - Bene Plopy. Badania przeprowadzono w modelu quasi eksperymentalnym. Grupa badana to 280 nastolatków w wieku między 13 a 19 rokiem życia. Badani pochodzili z dwóch grup: pierwsza z rodzin o normalnej strukturze i pozytywnym klimacie emocjonalnym, druga z grupy o zaburzonym funkcjonowaniu rodziny (problemy rodzinne, rozwód, bezrobocie, przemoc i umiarkowanie negatywnym klimacie emocjonalnym). Uwarunkowań i różnic w funkcjonowaniu w relacjach interpersonalnych poszukiwano zarówno wewnątrz badanych grup jak i między nimi.

Na podstawie badań można stwierdzić, że wysoki poziom zaufania i wysoki poziom alienacji w relacji z matką ma związek z komponentem agresywności – złością i podejmowanymi zachowaniami w typie sprawcy wśród nastolatków z grupy kontrolnej. Młodzież z grupy badanej różniła się poziomem uzyskiwanego wsparcia oraz sposobem przywiązania (na wymiarze alienacji, zaufania i komunikacji).

dr Alicja Szmaus-Jackowska
mgr Elżbieta Kamińska
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Porównanie funkcjonowania osób starszych żyjących z rodziną oraz w domach pomocy społecznej

Z racji ciągłego rozwoju cywilizacji, postępu w naukach medycznych można mówić o ciągłym wzroście liczby osób w starszym wieku. Niezwykle istotne jest poznanie wyznaczników optymalnego funkcjonowania osób starszych w różnych środowiskach życia.

Sformułowano następujące pytania badawcze:

- Czy położenie życiowe (zamieszkiwanie z rodziną lub w domu pomocy społecznej) różnicuje osoby starsze ze względu na poziom obiektywnych zmian związanych z procesem starzenia się?

- Czy położenie życiowe (zamieszkiwanie z rodziną lub w domu pomocy społecznej) różnicuje osoby starsze ze względu na poziom odczuwanego lęku związanego z procesem starzenia się?
- Czy położenie życiowe (zamieszkiwanie z rodziną lub w domu pomocy społecznej) różnicuje osoby starsze ze względu na poziom samooceny stanu zdrowia oraz wyglądu?
- Czy położenie życiowe (zamieszkiwanie z rodziną lub w domu pomocy społecznej) różnicuje osoby starsze ze względu na poziom ujawnianej samotroski?

Przebadano 120 osób starszych, 60 zamieszkiwało z rodziną, 60 w domach pomocy społecznej. W zbieraniu danych wykorzystano między innymi narzędzia własnej konstrukcji, które zostaną przedstawione podczas wystąpienia. Rezultaty badań dostarczają podstawy do zaprojektowania działań zmierzających do ulepszenia funkcjonowania osób starszych w porównywanych dwóch środowiskach życia.

Sesja tematyczna nr 3

Rodzeństwo - psychologiczne znaczenie relacji

prowadzenie: dr hab. Grażyna Poraj, dr Aleksandra Lewandowska-Walter

dr hab. Grażyna Poraj

Uniwersytet Łódzki

Magdalena Poraj-Weder

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

Agresja pomiędzy rodzeństwem - ciemna strona socjalizacji w rodzinie

W procesie socjalizacji dziecka na gruncie rodziny ważną rolę odgrywa rodzeństwo. Kontakty z rodzeństwem mają charakter ambiwalentny, nasycone są zarówno pozytywnymi, jaki i negatywnymi emocjami i doświadczeniami. Choć pojawia się wśród nich także agresja i przemoc, przyjmuje się je jako zjawiska naturalne i powszechne. Tymczasem, jak wynika z badań amerykańskich, przemoc w rodzeństwie występuje istotnie częściej niż w grupie rówieśniczej i jest niezwykle niebezpieczna w skutkach. Pozostawia trwałe ślady w psychice dzieci, które stały się ofiarami swoich sióstr i braci. W dotychczasowych badaniach ujawniono, że ma ona liczne uwarunkowania. Wskazuje się na: dysfunkcje środowiska rodzinnego i nieprawidłową opiekę rodzicielską, płeć i wiek dzieci, ich indywidualne właściwości. Brak badań tego zjawiska na gruncie polskim uzasadnia potrzebę ich realizacji. Celem badań jest poszukiwanie związku pomiędzy kompetencjami emocjonalno-społecznymi

i skłonnością do agresji a oceną funkcjonowania rodziny i agresją pomiędzy rodzeństwem u młodych dorosłych.

Z uwagi na złożoność problemu projekt ma charakter ilościowo-jakościowy. W badaniach ilościowych (N=150) wykorzystano: Kwestionariusz INTE, Kwestionariusz Kompetencji Społecznych KKS, Kwestionariusz agresji Bussa i Perry'ego, Kwestionariusz temperamentu FCZKT, Skalę Oceny Rodziny Olsona oraz Skalę agresji pomiędzy rodzeństwem Wolke. Dodatkowo, zrealizowano 12 indywidualnych wywiadów pogłębionych z młodymi dorosłymi mającymi młodsze i starsze rodzeństwo różnej płci. Wnioski: Badania są realizowane i na tym etapie nie da się jeszcze sformułować ostatecznych wniosków.

mgr Agata Ruźniak-Lubocka
dr Aleksandra Lewandowska-Walter
dr hab. Maria Kaźmierczak
Uniwersytet Gdański

Psychologiczne wyznaczniki relacji w podsystemie rodzeństwa

Celem badania było zweryfikowanie, czy narodziny młodszego rodzeństwa mają wpływ na zwiększenie ilości zachowań niepożądanych u dziecka w wieku poniemowlęcym, czyli krytycznym ze względu na wyłaniającą się autonomię.

Hipotezy Badawcze:

1. Dzieci posiadające młodszego rodzeństwo wykazują więcej zachowań niepożądanych (internalizacyjnych i eksternalizacyjnych) niż ich rówieśnicy jedynacy.
2. Dzieci posiadające młodszego rodzeństwo wykazują więcej zachowań będących wyrazem kryzysu 2-3-latka niż ich rówieśnicy jedynacy.
3. Płeć, pojawienie się młodszego rodzeństwa oraz nasilenie zachowań będących przejawem kryzysu okresu poniemowlęcego stanowią predyktory nasilenia zachowań niepożądanych.

W badaniu wzięło udział 68 par rodziców posiadających dzieci w wieku od 24 do 36 miesięcy. Wyodrębnione zostały dwie grupy badanych: 1) rodzice jedynaków (n=36 par) i 2) rodzice posiadający dwójkę dzieci (n=32 pary). Analizowane były poszczególne zmienne dotyczące dzieci: natężenie zachowań niepożądanych oraz natężenie zachowań buntowniczych związanych z kryzysem 2 i 3 roku życia.

Z analizy otrzymanych danych wynika, że chłopcy jedynacy przejawiają znacznie więcej zachowań niepożądanych niż ich rówieśnicy, którym narodziło się młodszego rodzeństwo. Natomiast dziewczynki, które pełniły rolę starszej siostry wykazywały nieznacznie więcej zachowań niepożądanych niż ich rówieśniczki jedynaczki. Rezultaty

powyższych badań pozwoliły na określenie, że narodziny młodszego rodzeństwa w sposób odmienny wiążą z występowaniem większej ilości zachowań niepożądanych u dziewczynek niż u chłopców.

dr Katarzyna Wałęcka-Matyja
Uniwersytet Łódzki

Relacje z rodzeństwem jako predyktor empatii i stylów humoru młodych dorosłych.

Zagadnienie relacji interpersonalnych dorosłych rodzeństw jest stosunkowo rzadko poruszane przez familiologów. Dotychczasowa, niewielka liczba prac z tego zakresu koncentruje się na opisywaniu oraz wyjaśnianiu cech strukturalnych relacji, które mają związek z kolejnością narodzin, konfiguracją płci i wieku w rodzeństwie. Natomiast najmniej uwagi badacze poświęcają relacjom z rodzeństwem w okresie wczesnej dorosłości w związku z ich funkcjonowaniem społecznym. Celem badań było określenie jakości relacji z rodzeństwem, empatii i stylów humoru w grupach sióstr i braci znajdujących się w okresie wczesnej dorosłości. Przeprowadzone badania opierały się na założeniu, że charakter więzi łączącej rodzeństwo w okresie wczesnej dorosłości w sposób istotny wpływa na przejawianie empatii i stylów humoru w relacjach z innymi ludźmi, znacząco przyczyniając się do jakości funkcjonowania interpersonalnego.

Sformułowano dwie główne hipotezy badawcze:

1. Występuje zróżnicowanie między siostrami i braćmi w zakresie jakości relacji z rodzeństwem, empatii oraz ujawnianych stylów humoru.
2. Wymiary relacji z dorosłym rodzeństwem determinują empatię oraz style humoru młodych dorosłych.

W badaniach uczestniczyło 100 osób (60% kobiet oraz 40% mężczyzn) znajdujących się w okresie wczesnej dorosłości, od 18 do 36 roku życia ($M=27,08$; $SD=4,38$). Posiadali oni jedno, biologiczne, dorosłe rodzeństwo. Zastosowano następujące narzędzia badawcze: Kwestionariusz Relacji Rodzeństwa w wersji skróconej, w opracowaniu K.Wałęckiej-Matyja (2016), Indeks Reaktywności Interpersonalnej w adaptacji M. Kaźmierczak, M.Płopy, S. Retowskiego (2007), Kwestionariusz Stylów Humorów w adaptacji J. Charytonik, E. Hornowskiej (2011) oraz ankietę. Badania przeprowadzono na terenie województwa łódzkiego, w okresie od grudnia 2016 roku do marca 2017 roku. Uczestnicy zostali poinformowani o celu badań, ich anonimowości i dobrowolności udziału. Wypełnienie zestawu testów psychologicznych zajmowało około 40 minut.

Rezultaty badań ujawniły, że siostry częściej niż bracia przejawiają relacje z dorosłym rodzeństwem oparte na Ciepłe oraz osiągają wyższe wyniki średnie na wymiarach Empatycznej Troski i Osobistej Przykrości. Ponadto w porównaniu do braci

uzyskują one niższe wyniki średnie w Samodeprecjonującym Stylu Humoru. Przedstawione koncepcje naukowe oraz wyniki badań potwierdzają, że ciepłe relacje z rodzeństwem pozytywnie wpływają na empatię oraz preferowane style humoru. Zmienne relacyjne o wartości predykcyjnej dla empatii i stylów humoru zostały zidentyfikowane w obu grupach. Zaznacza się, że w grupie braci wyjaśniały one wyższy procent wariancji wyników.

dr Aleksandra Lewandowska-Walter
dr Piotr Połomski
dr Aleksandra Peplińska
mgr Judyta Borchet
Uniwersytet Gdański

Rola relacji z rodzeństwem i konstelacji podsystemu dzieci w procesie kształtowania się tożsamości

Chociaż wiele uwagi poświęcono znaczeniu relacji rodzinnych, zwłaszcza z rodzicami dla procesu formowania się tożsamości adolescenta, to znacznie mniej badań uwzględnia relacje z rodzeństwem (Crocetti i in., 2016). Pozycja adolescenta w rodzinie, a także konstelacja płci w podsystemie dzieci należą do czynników, które mogą wpływać na interakcje rodzeństwa ze sobą, a także na podejmowanie zobowiązania i eksploracji znaczących w procesie kształtowania się tożsamości (Wong i in., 2010; Watzlawik, Clodius, 2011). Celem badania jest określenie roli rodzeństwa w kształtowaniu się tożsamości w okresie adolescencji. W modelu uwzględniono przy tym zarówno elementy konstelacji rodzeństwa, jak i jakość relacji z braćmi i siostrami, porównując osoby wychowujące się w rodzinach z samymi siostrami, samymi braćmi lub z rodzeństwem obojga płci.

W badaniu uczestniczyło 556 adolescentów w wieku 12-18 lat z podsystemów mieszanych, z samymi siostrami i z samymi braćmi. Stopień rozwoju procesów podjęcia zobowiązania i poszukiwania w obszarze tożsamości określano Skalą Rozwoju Tożsamości (U-GIDS), a relacje w rodzeństwie oceniano za pomocą Kwestionariusza Relacji z Rodzeństwem (Lewandowska-Walter, Połomski, Peplińska, 2016).

Ogólny model ujawnił wpływ rodzeństwa na rozwój tożsamości – bezpośredni (pozycja) i pośredniczący (relacje) oraz uzyskał satysfakcjonujące parametry. W przypadku

kobiet posiadających same siostry związku pozycji w rodzeństwie i tożsamości pośredniczone relacjami z rodzeństwem są najsilniejsze spośród trzech badanych grup. Uzyskane wyniki potwierdzają dotychczas uzyskiwane rezultaty świadczące o szczególnym znaczeniu dla siebie nawzajem sióstr w rodzinie, a także sugerują, iż w przypadku braci i rodzeństw mieszanych znaczenie dla rozwoju osobistego mogą mieć inne czynniki rodzinne lub pozarodzinnych.

Magdalena Kornatka
dr Joanna Kucharewicz
Uniwersytet Śląski

Rola wybranych predyktorów dobrostanu psychicznego dorosłego rodzeństwa osób z niepełnosprawnością

W ramach pracy magisterskiej prowadzone są badania wśród dorosłego rodzeństwa osób z niepełnosprawnością. Temat pracy brzmi: Wybrane predyktory dobrostanu psychicznego dorosłego rodzeństwa osób z niepełnosprawnością. Celem badań jest sprawdzenie czy istnieje związek pomiędzy zasobami indywidualnymi jednostki, rozumianymi jako ego resiliency oraz otrzymanym wsparciem społecznym a poczuciem dobrostanu psychicznego rodzeństwa. W wynikach zakładam występowanie związku pomiędzy poszczególnymi aspektami dobrostanu psychicznego a wsparciem społecznym oraz zasobami indywidualnymi (ego resiliency). Literatura dotycząca sytuacji rodziny dziecka z niepełnosprawnością często skupia się na stresie, emocjach i trudnościach jakich doświadczają rodzice. Mało uwagi poświęconej jest rodzeństwu, które doświadcza wiele trudności wynikających z roli w jakiej się znalazł. Projektując badania chciałam, aby uzyskane wyniki pomogły w tworzeniu programów pomocowych dla rodzeństwa osób z niepełnosprawnością, a także dla rodziców i całych rodzin.

Do badań posłużyły następujące narzędzia: Skala Sprężystości Psychiczej – polska adaptacja Ego Resiliency Scale; Berlińskie Skale Wsparcia Społecznego (BSSS) oraz The Scales of Psychological Well-Being (PWB) w polskiej adaptacji Cieciucha. W badaniach dotyczących wsparcia społecznego, interesuje nas retrospektywny aspekt oceny wsparcia otrzymanego w dzieciństwie od bliskich osób. Grupą badawczą są osoby

powyżej 18 roku życia, które są rodzeństwem osób z niepełnosprawnością (są to różne rodzaje niepełnosprawności). Osoby te są pozyskane do badań ze stowarzyszeń oraz fundacji zrzeszających osoby niepełnosprawne oraz ich rodziny.

Aleksandra Olszówka
dr Joanna Kucharewicz
Uniwersytet Śląski

***Wsparcie społeczne jako uwarunkowanie strategii rozwiązywania konfliktów
w małżeństwie u jedynaków i osób wychowujących się z rodzeństwem.
Wstępne doniesienia z badań***

Celem badań jest zweryfikowanie zależności między poziomem otrzymywanego wsparcia a strategiami rozwiązywania konfliktów w małżeństwie u jedynaków i osób wychowujących się z rodzeństwem. W badaniach założono, że poziom otrzymywanego wsparcia oddziałuje na sposób rozwiązywania konfliktów. Otrzymywane wsparcie emocjonalne sprzyja podejmowaniu konstruktywnych strategii rozwiązywania konfliktów przez małżonków.

Badania grupowe. Przebadano 60 osób. Badania są stale przeprowadzane, a liczebność grupy zwiększa się wraz z postępującą procedurą badawczą. Autorzy planują przeprowadzić badanie na grupie ok.120 osób, w tym osoby wychowujące się z rodzeństwem i jedynacy. Istotnym warunkiem przynależności do grupy badawczej jest status małżonka. Użyte narzędzia: SIRRS (Barry, Bunde, Brock, Lawrence) w polskiej adaptacji: Iłska, Przybyła- Basista (2016)– kwestionariusz do pomiaru otrzymywanego wsparcia, SRK (Rusbult, Zembrodt, Gunn)- w polskiej adaptacji: O. Kriegelewicz (2003) – Kwestionariusz strategii rozwiązywania konfliktów w parze małżeńskiej”; Procedura: Badanie jest przeprowadzane drogą ankietową i elektroniczną.

Badane grupy różnią się między sobą pod względem wybranych zmiennych. Wstępne doniesienia z badań pozwoliły wnioskować, że występują różnice w doborze strategii rozwiązywania konfliktów u jedynaków. Dodatkowo wykazano, że strategie aktywne są częściej stosowane przez obydwie grupy.

Sesja tematyczna nr 3

Rodzicielstwo jako wyzwanie

prowadzenie: dr hab. Alicja Kalus, dr Anna Jarmołowska

dr Joanna Szymańska

dr hab. Alicja Kalus

Uniwersytet Opolski

Struktura relacji w systemach rodzinnych małżonków niepodjmujących zadań rodzicielskich.

Ostatnie dziesięciolecia przyniosły liczne zmiany rzeczywistości rodzinnej, których badania podjęli się zarówno socjologowie, demografowie, jak i psychologowie. Wśród zmian tych znaczące miejsce zajmuje pojawienie się alternatywnych form życia rodzinnego (Janicka, 2006, 2010, 2014; Lewandowska-Walter, 2009, 2014; Ruspini, 2013; Slany, 2002) i przemiany w obszarze rodzicielstwa, m.in. niepodjmowanie zadań rodzicielskich (Mynarska, 2009, 2010, 2011; Park 2005; Rowlnad, 2007; Tanturri, Mencarini, 2008). System rodzinny rozumiany jest jako hierarchicznie zorganizowana całość tworząca podsystemy, w której poszczególne jednostki współzależą od siebie (McHale, Kim, Whiteman, 2006; Anderson, Sabatelli, 1999; Braun-Gałkowska, 1992). Jedną z propozycji opisu rzeczywistości rodzinnej jest Model Kołowy Olsona, w którym wyróżniono trzy wymiary systemu rodzinnego: spójność (cohesion), elastyczność (flexibility), komunikacja (communication) (Olson, 2010; Olson, Gorall, 2006; Margasiński, 2006, 2013, 2016). Celem przeprowadzonych badań było poszukiwanie odpowiedzi na pytania: jaka jest struktura relacji w systemach rodzinnych małżonków niepodjmujących zadań rodzicielskich? Postawiono główne pytanie badawcze: czy systemy rodzinne młodych dorosłych niepodjmujących zadań rodzicielskich różnią się od systemów rodzinnych młodych dorosłych będących rodzicami w zakresie spójności, elastyczności i komunikacji?

Badaniami objęto 170 osób będących w związkach małżeńskich z przynajmniej trzyletnim stażem. Grupę kryterialną stanowili małżonkowie niepodjmujący zadań rodzicielskich (76 osób). Grupę kontrolną (94 osób) - małżonkowie posiadający przynajmniej jedno dziecko. W badaniu zastosowano następujące narzędzia badawcze: Kwestionariusz ankiety (w opracowaniu własnym) oraz Skalę Oceny Rodziny FACES IV - SOR (polska adaptacja Margasiński, 2013). Do przeprowadzenia analiz wykonano analizę wariacji Anova z powtórzonymi pomiarami dla prób zależnych dla porównania wyników między małżeństwami niepodjmującymi zadań rodzicielskich, a posiadającymi dzieci. Następnie obliczono różnice między kobietami i mężczyznami z badanych grup testem t-Studenta.

Na podstawie przeprowadzonych analiz można stwierdzić, że systemy rodzinne młodych dorosłych niepodjmujących zadań rodzicielskich posiadają swoją specyfikę i różnią się od systemów rodzinnych młodych dorosłych będących rodzicami. Przeprowadzone

badania ukazują różnice w spójności systemów rodzinnych między małżeństwami niepodjętymi zadań rodzicielskich, a posiadającymi dzieci. Jednocześnie rezultaty badań wskazały na istotne znaczenie płci dla zróżnicowania badanych osób, zarówno w zakresie spójności, jak i elastyczności systemów rodzinnych.

dr Aleksandra Grotowska

Uniwersytet Łódzki

Obawy, związane z rodzicielstwem, w opinii bezdzietnych młodych dorosłych. Wyniki badań jakościowych.

Sytuacja demograficzna wskazuje na tendencję do odsuwania w czasie decyzji o pierwszym dziecku. Przeprowadzono badania jakościowe, aby lepiej poznać opinię młodych dorosłych: w jaki sposób postrzegają rodzicielstwo? Co dla młodych dorosłych oznacza pojęcie rodziny? Jakie emocje wywołuje u osób badanych myślenie o posiadaniu potomstwa? Czy sytuacja nieposiadania dzieci przez młodych ludzi jest dla nich tak komfortowa, jak sugerują to media? Celem badania miało być również określenie, czy za bezdzietnością młodego pokolenia kryje się brak odpowiedzialności, egoizm lub skłonności hedonistyczne.

Grupa badana: 18 osób dorosłych, heteroseksualnych, z wyższym wykształceniem, bezdzietnych. Metoda: wywiad swobodny ukierunkowany. Referat zawiera cytaty z pozyskanych wypowiedzi respondentów oraz ich analizę.

Z przeprowadzonego badania wynika, że dla młodych, wykształconych bezdzietnych dorosłych rodzina ma podniosłe znaczenie: uczy życia w społeczeństwie, bywa jedynym azylem. Założenie rodziny wiąże się nierozdzielnie z odpowiedzialnością za potomstwo: dobry rodzic to rodzic odpowiedzialny za los dziecka, za jego byt i wychowanie. Badani marzą o posiadaniu potomstwa, a jednak większość respondentów mówi o lęku, odczuwanym na myśl o wychowywaniu dzieci. Nie chcą powielać błędów swoich rodziców, a jednocześnie nie do końca wiedzą, na czym w praktyce miałyby polegać dobre rodzicielstwo. Zgłaszana obawa ma różne stopnie nasilenia: od niepokoju, który stymuluje osobę do poszukiwania wiedzy na temat bycia ojcem lub matką (choćby u własnego partnera/partnerki), poprzez lęk paraliżujący, który uniemożliwia podjęcie jakiegokolwiek decyzji, dotyczącej prokreacji, aż do lęku graniczącego z panicznym, który wywołuje potrzebę unikania rodzicielstwa. Co charakterystyczne: nawet osoby, które otwarcie mówią o tym, iż miały dobrych rodziców, mogących stanowić wzór postaw opiekuńczych, wspominają o lęku, odczuwanym na myśl o posiadaniu własnych dzieci. Prezentowane wyniki są fragmentem większej całości.

dr Joanna Kucharewicz
Ewelina Stryniak
Uniwersytet Śląski

Wybrane uwarunkowania jakości życia małżeńskiego u bezdzietnych kobiet i mężczyzn (wstępne doniesienia z badań)

Problemem badawczym jest wskazanie wpływu bezdzietności u kobiet i mężczyzn na jakość ich życia małżeńskiego. Celem badań jest wykazanie związku między poziomem ich satysfakcji seksualnej, wsparciem społecznym i poczuciem szczęścia.

Pytania badawcze:

1. Czy bezdzietność wiąże się z jakością życia małżeńskiego
2. Czy bezdzietność ma związek z poczuciem szczęścia.
3. Czy bezdzietność ma związek z ilością otrzymanego wsparcia społecznego.
4. Czy bezdzietność ma związek z satysfakcją seksualną.

Grupa badana: Kobiety i mężczyźni nie mający dzieci, będący w związku małżeńskim w wieku 25 – 40 lat.

Procedura i wykorzystane narzędzia:

- 1) Oksfordzki Kwestionariusz Szczęścia OHQ-23
- 2) KDM-2
- 3) Kwestionariusz Satysfakcji Seksualnej
- 4) Skala oceny wsparcia w bliskich związkach
- 5) ankieta własna

Wstępna analiza wyników badań pozwala stwierdzić, że satysfakcja ze związku w całej grupie badawczej koreluje w sposób znaczący ze wsparciem aktualnie otrzymywanym, satysfakcją seksualną oraz poziomem poczucia szczęścia. Ponadto wysoka jakość życia seksualnego wiąże się z wysoką oceną małżeństwa, a zadowolenie ze związku umożliwia życie seksualne zaspakajające nie tylko potrzeby seksualne. Podobny charakter może mieć związek satysfakcji seksualnej i otrzymywanego wsparcia. Sama obecność wsparcia w małżeństwie niepełnym może powodować, że pożycie seksualne nie jest traktowane jako element podlegający negatywnemu osądowi z powodu niepowodzeń prokreacyjnych.

dr Anna Jarmołowska
mgr Ewa Dudek-Kuźmicka
Uniwersytet Gdański

Jakość życia i komunikacja w parach z doświadczeniem niepłodności

Podstawą satysfakcji ze związku partnerskiego jest współodczuwanie, współdziałanie i otwarta komunikacja oraz możliwość realizowania potrzeb jednostkowych i wspólnych dla pary. Jedną z nich może być potrzeba macierzyństwa i ojcostwa. Gdy plany dotyczące prokreacji napotykać na przeszkody, sytuacja taka może skutkować trudnościami w komunikacji między dwojgiem ludzi. Myślenie o niepłodności często towarzyszy frustracja, poczucie winy i niespełnienia w roli społecznej oraz spadek jakości życia. Pojawia się lęk dotyczący negatywnej reakcji partnera, czy nawet odrzucenia. Im wyżej w hierarchii osobistych potrzeb umieszczona jest potrzeba rodzicielstwa, tym większe negatywne konsekwencje niesie niemożność jej zrealizowania. Celem niniejszego referatu jest odpowiedź na pytanie: W jaki sposób doświadczenie niepłodności warunkuje jakość życia i komunikację w parze?

Badaniami zostało objętych 30 par doświadczających niepłodności z różnym stażem związku. Wykorzystane zostały 2 kwestionariusze KKM – Kwestionariusz Komunikacji Małżeńskiej M. Plopy, oraz FertiQoI International Kwestionariusz dotyczący jakości życia osób dotkniętych niepłodnością.

Wyniki badań wskazują na występowanie istotnych różnic międzyplciowych. Dane dotyczące jakości życia obrazują, że mężczyźni wyżej niż kobiety oceniali swoje zdrowie i zadowolenie z życia seksualnego pomimo niepłodności. Kobiety zaś miały istotnie wyższe wyniki w następujących kategoriach: wpływu myśli na pogarszanie się koncentracji i uwagi, niemożności realizacji innych planów i celów życiowych, wyczerpania i znużenia z powodu problemów z płodnością, wyższego poziomu zazdrości i rozgoryczenia, smutku z powodu niemożności posiadania dziecka, przeszkód w codziennej pracy i obowiązkach ze względu na niepłodność, dyskomfortu podczas spotkań rodzinnych, smutku i przygnębienia, zmęczenia, złości, dyskomfortu fizycznego. Badanie komunikacji kwestionariuszem KKM wykazało istotne różnice między partnerami w zakresie oceny zachowań własnych, jak i partnera.

Sesja tematyczna nr 5

Związki intymne w cyklu życia

prowadzenie: dr hab. Bogusława Lachowska

dr hab. Bogusława Halina Lachowska

mgr Julia Łopuszańska

Katolicki Uniwersytet Lubelski

Uwarunkowania wybranych aspektów relacji narzeczeńskiej

Narzeczeństwo stanowi pierwszy, zasadniczy etap w cyklu życia rodziny. Celem prezentacji jest określenie roli zaufania do narzeczonego w procesie kształtowania relacji narzeczeńskiej. Badania przeprowadzono w oparciu o Interpersonalny Model Intymności Reisa i Shavera (1988), który przyjmuje, iż podstawowymi czynnikami procesu interpersonalnego jest ujawnianie siebie oraz responsywność partnera. W prezentowanym badaniu przyjęto, iż zaufanie do partnera relacji będzie sprzyjało ujawnianiu siebie, postrzeganiu reakcji partnera jako responsywnej oraz będzie wiązało się z satysfakcją z relacji.

W badaniu uczestniczyło 150 par narzeczeńskich. Pomiar danych przeprowadzono m.in. za pomocą metody intensywnych badań podłużnych (Diary Method). Analizy prezentowane w tym wystąpieniu przeprowadzono w oparciu o dane zagregowane. W analizach zastosowano wielozmiennową hierarchiczną analizę regresji. Badaniem objęto 150 par narzeczeńskich. W badaniu zastosowano (m. in.): Skalę zaufania Holmesa, Rempela i Zanna (1985) w polskiej adaptacji Lachowskiej, Kwestionariusz NEO-FFI Costy i McCrae w oprac. Zawadzkiego, Strelaua, Szczepaniaka i Śliwińskiej (1998), skalę ważności związku narzeczeńskiego a także skale wykorzystywane w pomiarach dziennikowych: skalę ujawniania siebie, postrzeganej responsywności partnera, skalę intymności relacji, zaufania do partnera i satysfakcji z relacji w danym dniu pomiaru. Pomiarów wykonywano przez okres 9 dni.

W analizach kontrolowano wpływ zmiennych demograficznych (wiek, płeć, wykształcenie, wspólne zamieszkiwanie), osobowości (neurotyczność, ekstrawersja, sumienność, ugodowość i otwartość na doświadczenie) a także znaczenia nadawanego relacji narzeczeńskiej). W efekcie przeprowadzonych analiz stwierdzono, iż najsilniejszymi predyktorami wybranych aspektów relacji narzeczeńskiej są zaufanie do partnera relacji oraz znaczenie nadawane relacji.

mgr Natalia Nadrowska

dr Magdalena Błażek

Uniwersytet Gdański

Prężność rodzinna a charakterystyka działań ukierunkowanych na cele oraz funkcjonowanie rodzin pochodzenia narzeczonych

Doświadczane zmiany, stres czy kryzysy mające charakter normatywny zależą od etapu życia rodzinnego, na którym rodzina się aktualnie znajduje i wyznaczają charakter relacji pomiędzy członkami rodziny. Wsparcie w radzeniu sobie z trudnościami zapewniają procesy prężności rodzinnej związane z systemem wierzeń, wzorcami organizacyjnymi rodziny oraz komunikacją i rozwiązywaniem problemów, umożliwiające pokonanie przeciwności, ale też wzrost potencjału po przebytych kryzysie. Pierwszym celem

prezentowanych badań była analiza związków pomiędzy prężnością rodzinną narzeczonych a charakterystyką ich działań ukierunkowanych na cele oraz funkcjonowaniem ich rodzin pochodzenia. Drugim celem badań było ustalenie predyktorów procesów prężności rodzinnej w okresie narzeczeństwa.

Grupę badaną stanowiło 48 par narzeczeńskich (średnia wieku 27 lat) mających pobrać się w przeciągu najbliższego roku. Średni staż narzeczeństwa wynosił 20 miesięcy. Osoby badane wypełniały trzy kwestionariusze: Skala Prężności Rodzinnej FRAS(PL) N. Nadrowska, M. Błażek, A. Lewandowska-Walter oraz Skale Oceny Rodziny SOR A. Margasiński, Wielowymiarowy Kwestionariusz Planów M. Błażek, R. Kadzikowska-Wrzosek.

Wykazano liczne związki pomiędzy skalami SOR-u oraz WKP a procesami prężności rodzinnej. Najlichniesze związki z procesami prężności rodzinnej ujawniły się w zakresie zrównoważonej spójności, niezwiązania oraz komunikacji (SOR) oraz orientacji na cele i planowości (WKP). W zależności od analizowanego procesu prężności rodzinnej inne zmienne osobowe jak i rodzinne okazały się istotne. W trzech spośród sześciu analizowanych procesów prężności rodzinnej ujawniło się znaczenie komunikacji. Wyniki naszych badań są zgodne z teoretycznymi założeniami modelu prężności rodzinnej Walsh. Istotne dla prężności rodzinnej okazały się zarówno zmienne indywidualne oraz rodzinne.

dr hab. Bogusława Halina Lachowska
Katolicki Uniwersytet Lubelski

Zaufanie do małżonka a wybrane charakterystyki relacji małżeńskiej

Zaufaniu przyznaje się centralną rolę w kształtowaniu zachowania w relacjach interpersonalnych (Wieselquist, Rusbult, Foster i Agnew, 1999; Sztompka, 2007), w tym także w procesie rozwoju relacji intymnej. Zaufanie jest w literaturze różnie rozumiane. Może być ujmowane jako dyspozycja jednostki, czyli jako relatywnie stała właściwość jednostki, Zaufanie może być rozumiane także jako fenomen interpersonalny, czyli jako właściwość określonej relacji z określonym partnerem. W tym wypadku zaufanie definiowane jest jako odnoszące się do danego partnera oczekiwanie, że można na nim polegać, że będzie on zachowywał się w życzliwy i troskliwy sposób, oraz, że będzie responsywny wobec potrzeb jednostki a jego motywacja by być responsywnym i troskliwym ma charakter wewnętrzny a nie instrumentalny. W tym badaniu przyjęto to drugie rozumienie zaufania, traktując je jako określone oczekiwanie odnoszące się do danego partnera danej relacji. Celem prezentacji jest określenie predykcyjnej mocy zaufania do partnera relacji małżeńskiej w wyjaśnianiu satysfakcji małżeńskiej, ujawniania siebie, intymności relacji, namiętności oraz zobowiązania.

Badaniami objęto 624 osoby pozostające w związku małżeńskim. W analizach zastosowano wielozmienną hierarchiczną analizę regresji. Badania miały charakter kwestionariuszowy. Zastosowano w nich: (m. in.) Skalę zaufania Holmesa, Rempela i Zanna (1985) w polskiej adaptacji Lachowskiej, Kwestionariusz NEO-FFI Costy i McCrae w oprac. Zawadzkiego i in., Skalę samooceny Rosenberga, Kwestionariusz do pomiaru składowych miłości wg Sternberga: intymność, namiętność i zobowiązanie opracowany przez Wojciszkę (2009) oraz skalę ujawniania siebie.

Stwierdzono, iż po uwzględnieniu zmiennych demograficznych i cech osobowości, zaufanie jest istotnym i silnym predyktorem analizowanych charakterystyk relacji małżeńskiej i pozwala na istotne zwiększenie zakresu wyjaśnianej wariacji tych zmiennych (w zakresie od 14% w przypadku zmiennej ujawniania siebie do 38% w przypadku zmiennej intymność relacji).

mgr Magdalena Rachubińska
Uniwersytet Łódzki

Jakość relacji interpersonalnych w związkach miłosnych

Bliskie relacje emocjonalne są szczególnie znaczące w życiu każdego człowieka. Ich nawiązywanie i rozwijanie rozpoczyna się już w czasie spotykania się na randkach. Wciąż zadawane są pytania od czego zależy trwałość i jakość związku? Czy oprócz czynników psychologicznych znaczenie mają również środowiskowe, demograficzne oraz gotowość do ślubu partnerów? Biorąc pod uwagę wszystkie te zmienne celem prezentacji będzie ocena jakości relacji interpersonalnych między parami na wsi i w mieście, które spotykają się – randkują. W badaniu uwzględniono takie zmienne jak: zaangażowanie interpersonalne, komunikację w związku, intymność, zachowania w kłótni oraz zazdrość. wsi i w mieście oraz par zadeklarowanych i nie do małżeństwa. Wyniki badań zostaną zaprezentowane na konferencji. Cel badań to zbadanie różnic postrzegania związku, zaangażowania oraz podejścia do partnera przez osoby pochodzące z dwóch różnych środowisk. Skrót hipotez badawczych: Założono występowanie różnic odnośnie jakości relacji interpersonalnych oraz stażu spotykania się par na wsi i w mieście oraz par zadeklarowanych i nie do małżeństwa. Liczne pytania i hipotezy badawcze uniemożliwiają umieszczenie ich wszystkich na raz w skrócie wystąpienia.

Zbadano 100 par – 50 z miasta i 50 ze wsi. Osoby badane były w wieku od 18 do 30 roku życia, zaręczone i niezaręczone, w związku od minimum roku. Do badań wykorzystano Skalę Zaangażowania S. Stanleya i H. Markmana, Skalę Stosunków Partnerskich K. Hahlwega w adaptacji I. Janickiej oraz ankietę własnej konstrukcji.

Różnice między parami randkującymi na wsi i w mieście pojawiły się tylko względem zaangażowania interpersonalnego, dzieląc je na podskalę zobowiązania i oddania. Można zaobserwować, iż za każdym razem to pary randkujące ze wsi uzyskiwały wyższy

wynik niż pary miejskie. Związki te więc lepiej prognozują na przyszłość z racji wyższego zaangażowania interpersonalnego w obecną relację. Ten wniosek można wysnuć zarówno biorąc pod uwagę trwałość (wymiar zobowiązania) oraz jakość (wymiar oddania) związku. Może to wynikać z tradycyjnych podejść do zakładania rodziny, co bardziej dotyczy par ze wsi. Nie wykazano różnic istotnych statystycznie pomiędzy grupami badanymi ze względu na intymność, wzajemność w komunikacji, zachowania w kłótni oraz zazdrość. Granice w tym miejscu wyraźnie się zacierają. Istotnym punktem badań stało się także sprawdzenie występowania zależności między zmiennymi. - wyniki te są na tyle obszerne, by przedstawić je dopiero na konferencji.

dr hab. Ewa Zasępa
mgr Monika Misiec

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

Stan cywilny a nasilenie problemów internalizacyjnych i eksternalizacyjnych u osób starszych

Problem badawczy: Dla naszych czasów bardzo charakterystyczny jest proces starzenia się społeczeństwa. Starość ma swoje i pozytywne i negatywne strony. Wśród tych negatywnych można wskazać większą liczbę starszych osób niepełnosprawnych, a także powstające u starszych różnego rodzaju problemy w funkcjonowaniu (Rembowski, 1984; Steuden, 2012). Dla osób starszych bardzo duże znaczenie ma środowisko rodzinne, a zwłaszcza wsparcie ze strony współmałżonka (Braun-Gałkowska, 2006). Celem przedstawionych badań jest określenie, czy stan cywilny osób starszych, tj. życie w związku małżeńskim lub samotnie (wdowieństwo, rozwód, stan wolny) różnicuje nasilenie problemów internalizacyjnych i eksternalizacyjnych. Problemy te rozumiano w badaniu zgodnie z koncepcją Achenbacha pomiaru opartego na empirii. Wyróżnił on w grupie osób starszych takie rodzaje problemów, jak: lęk/depresja, zmartwienia, skargi somatyczne, obniżenie funkcjonowania, problemy pamięci/poznawcze, zaburzenia myślenia, irytacja/rozhamowanie.

Zbadano 304 osoby starsze w wieku od 60 do 97 lat ($M=70,69$, $SD=8,76$). W grupie tej było 95 mężczyzn i 209 kobiet. Osoby te podzielono na dwie grupy: pierwszą stanowiły osoby żyjące w związku małżeńskim ($n=161$), zaś drugą – osoby samotne, tj. owdowiałe, rozwiedzione lub stanu wolnego ($n=143$). W badaniu wykorzystano Kwestionariusz Samoobserwacyjny dla osób starszych w wieku 60 lat i powyżej (Older Adult Self-Report for ages 60 and above) autorstwa Thomasa Achenbach i Paula Newhouse'a w polskim tłumaczeniu Ewy Zasępa i Moniki Misiec. Kwestionariusz ten spełnia wymogi psychometryczne.

U osób starszych żyjących w związku małżeńskim występuje mniejsze nasilenie zachowań problemowych (wynik ogólny) niż u osób żyjących samotnie. Istotne różnice stwierdzono też w zakresie takich problemów, jak: lęk/depresja, zmartwienia, obniżenie funkcjonowania, zaburzenia myślenia, oraz pozycje krytyczne.

Samotne życie osób starszych sprzyja rozwojowi problemów internalizacyjnych i eksternalizacyjnych. Życie w związku małżeńskim wydaje się stanowić czynnik ochronny dla zdrowia psychicznego w tej grupie osób. Praktyczne oddziaływania psychologiczne szczególnie powinny skupiać się na wsparciu starszych osób samotnych (owdowiałych, rozwiedzionych, stanu wolnego).

dr Anna Kołodziej-Zaleska
dr hab. Hanna Przybyła-Basista
Uniwersytet Śląski

Znaczenie ego-resiliency w kształtowaniu dobrostanu psychicznego inicjatorów i nie-inicjatorów procesu rozwodowego

Problem adaptacji do sytuacji porozwodowej jest często podejmowany. W literaturze zagranicznej podkreśla się różnice w funkcjonowaniu emocjonalnym i poznawczym pomiędzy inicjatorami i nie-inicjatorami rozwodu (np. Buehler, 1987; Wang i Amato, 2000). Celem wystąpienia będzie zweryfikowanie znaczenia zasobu osobistego, jakim jest ego-resiliency, jako mediatora zależności pomiędzy poczuciem doświadczania straty po rozwodzie a dobrostanem psychicznym rozwiedzionych (cała grupa, podgrupy inicjatorów i nie-inicjatorów).

Grupę badaną stanowiło 157 osób po rozwodzie. Ponad połowa osób (64,7%) to inicjatorzy, pozostali to nie-inicjatorzy (35,3%). Prawie wszyscy byli rodzicami (90%). Badania były prowadzone głównie w ówczesnych RODK na terenie całego kraju. Wykorzystano następujące narzędzia badawcze: autorską Skalę Doświadczania Straty (DS), polską wersję Ego-Resiliency Scale ER89-R12 (Block i Kremen, 1996, adapt. Kołodziej-Zaleska i Przybyła-Basista), Oksfordzki Kwestionariusz Szczęścia (OHQ-23) (Hills i Agryle, 2002, adapt. Kołodziej-Zaleska i Przybyła-Basista). Analiza mediacyjna została przetestowana z wykorzystaniem procedury macro PROCESS (Hayes, 2013).

W całej grupie badanych ego-resiliency okazało się częściowym mediatorem (ścieżka $c=-0,355$, $p<0,0001$; ścieżka $c'=-0,223$, $p<0,01$), pośredni efekt: 95%CI<-1,4;-0,4>. W grupie inicjatorów mediacja jest nieistotna: 95%CI<-1,0; 0,2>. W grupie nie-inicjatorów zachodzi natomiast mediacja całkowita: pośredni efekt 95%CI<-2,6;-0,5>. Rola ego-resiliency w kształtowaniu dobrostanu po rozwodzie jest zatem różna w przypadku inicjatorów i nie-inicjatorów. Problem ten będzie przedmiotem dyskusji w trakcie wystąpienia.

Sobota 19.05.2018

Sesja plenarna III

Prowadzenie sesji: **prof. Uł dr hab. Grażyna Poraj**

WYKŁAD PLENARNY

prof. dr hab. Stanisława Steuden

Katolicki Uniwersytet Lubelski

Człowiek chory w rodzinie

Celem wykładu jest ukazanie psychologicznych aspektów przewlekłych chorób dermatologicznych takich jak łuszczyca, atopowe zapalenie skóry, bielactwo nabyte, łysienie plackowate, trądzik. W ich powstawaniu istotne znaczenie przypisuje się czynnikom genetycznym, immunologicznym i stresogennym. Choroby te mogą się ujawniać w różnym wieku a ich obecność zmienia nie tylko dotychczasowe funkcjonowania osób chorych, ale także sposób funkcjonowania całej rodziny. Ma to związek z społecznym wymiarem choroby (uprzedzenia i stereotypy wobec osób chorych i ich rodzin), specyfiką leczenia (zmiana diety, stosowanie określonych preparatów), licznymi ograniczeniami wynikającymi z stanu somatycznego (doznania bólowe, świąd, konieczność unikania słońca i noszenia odzieży okrywającej zmiany skórne). Choroby te w sposób istotny obniżają jakość życia osób chorych i ich rodzin. Do najczęstszych objawów towarzyszących przewlekłym dermatozom należą: zaburzenia lękowe, zaburzenia nastroju, depresja, symptomy hipochondryczne, zaburzenia obsesyjno-kompulsywne, problemy z wyrażaniem emocji, skłonność do wycofywania się z relacji społecznych i bliskich związków z innymi ludźmi. Sposób doświadczania chorób dermatologicznych pozostaje w relacji do ich rodzaju, rozległości i lokalizacji zmian skórnych, przewlekłości, ciężkości objawów, doznań bólowych, czasu trwania choroby, typu przebiegu, płci a także czynników socjodemograficznych. Egzemplifikacją wybranych psychospołecznych aspektów doświadczania choroby będą rezultaty badań osób z przewlekłymi chorobami dermatologicznymi.

Sesja plakatowa

prowadzenie: dr Dorota Godlewska – Werner

dr Małgorzata Obara- Gołębiowska,

dr Justyna Michałek-Kwiecień

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski

Empatia jako czynnik wpływający na poziom uprzedzeń wobec osób otyłych

Stygmatyzacja i dyskryminacja osób otyłych jest wszechobecna i powoduje liczne konsekwencje dla ich zdrowia psychicznego i fizycznego. Wiadomo, że psychologiczne skutki dyskryminacji mają trwały wpływ na poczucie własnej wartości, poziom depresji i istotnie wpływają na satysfakcję z obrazu ciała. Celem tego badania było zbadanie związku między poziomem empatii a poziomem uprzedzeń wobec osób otyłych wśród młodych osób w wieku wczesnej dorosłości.

Badanie przeprowadzono wśród studentów studiów licencjackich Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Grupa badana składała się z 240 osób (M wiek = 21,07, SD wiek = 1,28, zakres od 19 do 25 lat). Zastosowanym narzędziem badawczym była Skala Uprzedzeń Wobec Osób Otyłych Obary-Gołębiowskiej i Michałek -Kwiecień oraz Skala Wrażliwości Empatycznej autorstwa Kaźmierczak i Płopy.

Poziom empatii okazał się istotnie ujemnie skorelowany z negatywnymi postawami wobec osób otyłych. Wyniki uzyskane w niniejszym badaniu potwierdzają ideę projektowania i stosowania programów edukacyjnych w zakresie profilaktyki stygmatyzacji otyłości. Ważne jest, aby trafnie identyfikować naturę uprzedzeń wobec osób otyłych, w celu poprawy codziennego funkcjonowania psychospołecznego osób z nadmiarem kilogramów otyłością.

mgr Paulina Anikiej,
dr Arkadiusz Mański

dr Aleksandra Szulman - Wardal

Poradnia Psychologiczna Genetycznych Chorób Rzadkich, Uniwersytet Gdański

Relacje małżeńskie rodziców dzieci z Dystrofią Mięśniową Duchenne'a

Dystrofia Mięśniowa Duchenne'a (DMD) należy do rzadkich chorób genetycznych. DMD jest chorobą przewlekłą, postępującą i nieuleczalną. Jest dziedziczona w sposób recesywny i jest sprzężona z płcią, a wadliwy gen przekazywany jest najczęściej przez matkę (rzadziej jest wynikiem mutacji de novo). Dziecko choruje od urodzenia, a objawy zaczynają być widoczne około 3 roku życia. Pacjent powoli traci możliwość samodzielnego poruszania się. Rokowania są niepomyślne, a szacowana przeżywalność wynosi około 20 lat. Niepełnosprawność wpływa na cały system rodzinny, nie tylko na dotkniętą nią jednostkę. System ten musi zaadoptować się do nowej sytuacji, a jego członkowie muszą zmienić wzorce dotychczasowego funkcjonowania. Częste hospitalizacje, związane z działaniami zapobiegającymi postępowi choroby, indukują silny stres zarówno u dziecka jak i jego rodziców. Progresja choroby powoduje, że członkowie rodziny trwają w sytuacji ciągłego zagrożenia, co więcej jest to choroba dziecka co jeszcze bardziej potęguje negatywne

przeżycia. Celem badań było sprawdzenie jakie skutki na funkcjonowanie rodziny, a w szczególności rodziców ma ta rzadka choroba genetyczna.

Zbadano grupę 25 rodziców dziecka z DMD, co stanowi około 1/3 całej populacji rodzin, w których jest pacjent z postawioną diagnozą, w Polsce. Zmierzone ocenę jakości relacji małżeńskiej. Do jej badania użyto: „Dynamic Adjustment Scale –DAS G.B. Spanier`a”- Skala jakości związku w adaptacji K. Cieślaka. Rodzice dzieci z DMD zostali poproszeni o wypełnienie kwestionariusza. Otrzymane wyniki skorelowano ze zmiennymi demograficznymi, m.in. czasem od postawienia diagnozy, pracą zawodową.

Wyniki badań pokazują, że rodzice dziecka z DMD oceniają niżej jakość swojej relacji małżeńskiej niż rodzice dzieci zdrowych w większości jej składowych (ekspresji emocji, spójności i zgodności). Ponadto odnaleziono zależności pomiędzy oceną niektórych składowych relacji a czasem jaki minął od postawienia diagnozy. Brak jest natomiast różnic w zakresie wykonywania lub nie pracy zawodowej.

dr Magdalena Poraj-Weder
Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

Jaki syn, taki ojciec? Jaka matka, taka córka? O transmisji materialistycznych wzorców w rodzinie

Badania nad genezą materializmu wskazują na istotne znaczenie ekspozycji na materialistyczne wzorce zachowań prezentowane przez osoby z najbliższego otoczenia. Głównym celem badań było ustalenie w jaki sposób dokonuje się transmisja materialistycznych wzorców w diadach: matka-córka, matka-syn, ojciec-córka oraz ojciec-syn. Sprawdzano również czy w rozwijaniu orientacji materialistycznej większą rolę odgrywają wzorce rodzinne i doświadczenia socjalizacyjne czy wybrane czynniki psychologiczne (jak poziom autonomii jednostki).

W badaniu wykorzystano metodę retrospekcyjną. Do pomiaru zmiennych objaśniających wykorzystano: Skalę wartości materialistycznych Richins (2004) Skalę priorytetów życiowych (2001) oraz Skalę motywów zarabiania pieniędzy Srivastavy, Locke’a i Bartol (2001). Do pomiaru zmiennych objaśniających posłużyło to samo instrumentarium (w wersji retrospektywnej), rozbudowane o narzędzia pomiarowe diagnozujące jakość oddziaływań rodzicielskich (s-EMBU) oraz preferowane wartości (PVQ).

Ujawniono ciekawe zależności mówiące o ważnej roli ojca w zakresie transmisji materialistycznych wzorców. Przeprowadzone analizy pozwoliły też na wskazanie moderatora rodzicielskiego wpływu – okazało się bowiem, że moderatorem wpływu zmiennych o charakterze socjalizacyjnym na materializm młodych dorosłych jest potrzeba autonomii, związana ze skłonnością do autorefleksji oraz niezależnością w myśleniu i działaniu.

dr Magdalena Chęć
Uniwersytet Szczeciński
dr Ewa Łodygowska
Uniwersytet Szczeciński
mgr Anna Starkowska
Pomorski Uniwersytet Medyczny
dr hab. Agnieszka Samochowiec
Uniwersytet Szczeciński

Motywacja i zadowolenie z udziału w dodatkowych zajęciach ruchowych a zachowania problemowe młodzieży

Okres adolescencji wiąże się z osiąganiem dojrzałości biologicznej oraz intensywnym rozwojem tożsamości i kształtowaniem wzorców zachowań (Specht, Egloff, Schmukle, 2011). Achenbach (2017) wyróżnia dwie grupy zachowań problemowych w tym okresie – eksternalizacyjne (m.in. zachowania agresyjne i niedostosowanie) i internalizacyjne (m.in. lęk i depresyjność). Aktywność fizyczna niewątpliwie wpływa na rozwój i zdrowie nastolatków. Większość badań wskazuje na liczne korzyści zdrowotne, jednak inne raportują zwiększone skłonności do zachowań ryzykownych (Peltzer, 2010), czy gorszych wyników w nauce (Bradley, Keane, Crawford, 2013), zwłaszcza wśród młodzieży uprawiającej sporty grupowe. Celem niniejszego badania była ocena związku pomiędzy nasileniem objawów zachowań problemowych a uczestnictwem w zajęciach ruchowych adolescentów w zależności od rodzaju ich motywacji i odczuwania przyjemności z udziału w tych zajęciach. Postawiono następujące pytania badawcze:

1. Czy nastolatki zaangażowane w zorganizowane zajęcia ruchowe cechują się niższym nasileniem zachowań problemowych od tych, które nie uczestniczą w tego typu zajęciach?
2. Czy rodzaj motywacji i odczuwana przyjemność z dodatkowej aktywności ruchowej różnicują młodzież pod względem nasilenia przejawów zachowań problemowych?

Grupa badana to 193 adolescentów w wieku 12-16 lat ($M = 13,88$; $SD = 0,82$). Grupa kontrolna – 100 nastolatków (57% dziewcząt) niezaangażowanych w zajęcia ruchowe; grupa badana to 93 uczniów uczęszczających na zajęcia ruchowe. Badanie kwestionariuszowe zostało przeprowadzone wśród uczniów sześciu szkół gimnazjalnych w zachodniej Polsce.

Narzędzia badawcze:

1. Autorska ankieta (zbierającą dane socjodemograficzne i informacje o uczestnictwie w zajęciach dodatkowych)
2. Kwestionariusz YSR Achenbacha do oceny nasilenia zachowań problemowych wśród adolescentów (Wolańczyk, 2002).

Bez względu na motywację do ćwiczeń, młodzież zaangażowana w dodatkowe zajęcia ruchowe cechuje się niższym natężeniem problemów społeczno – emocjonalnych. Niższe wycofanie i problemy społeczne obserwowane są u wszystkich aktywnych uczniów, jednak korzystniejsze wyniki osiągają ci, których do ćwiczeń motywowali rodzice (w 89% odczuwali także przyjemność z zajęć) - w porównaniu do młodzieży nieaktywnej wykazują mniej oznak zaburzeń uwagi i myślenia.

mgr Magdalena Iwanowska,
dr hab. Anna Maria Zawadzka
Uniwersytet Gdański

Sposób spędzania wolnego czasu a dobrostan nastolatków

Możliwość realizacji preferowanych czynności w ramach wolnego czasu jest jednym z najważniejszych predyktorów dobrostanu (np. Puciato, 2009). Czas wolny jest szczególnie ważny w życiu nastolatków. Istotne znaczenie dla prawidłowego rozwoju młodzieży ma rodzinne spędzanie wolnego czasu (np. Holman i Epperson, 1989). Współcześnie młodzież coraz więcej czasu spędza jednak przed ekranami komputerów i smartfonów, coraz mniej – na wspólnych aktywnościach z rodzicami. Badania wykazują, że istnieją negatywne związki pomiędzy korzystaniem z mediów społecznościowych (MS) a dobrostanem ich użytkowników. Odkryto, że intensywne korzystanie z MS koreluje negatywnie m.in. z satysfakcją z życia (Błachnio i in., 2016) oraz poczuciem szczęścia (Brooks, 2015). Niektóre badania wskazują jednak, że związek między używaniem MS a dobrostanem jest bardziej skomplikowany i zależy m.in. od tego, do czego MS służą ich użytkownikom (np. Naeemi i in., 2014). Celem plakatu jest przedstawienie wyników badania korelacyjnego, w którym określono rolę sposobów spędzania wolnego czasu w kształtowaniu dobrostanu polskich nastolatków. Badanie odpowiadało na pytanie, jak ilość czasu spędzanego z rodzicami, ilość czasu spędzanego w MS oraz sposób użytkowania MS wiążą się z dobrostanem adolescentów. Odwołując się do wyników badań poprzedników, założono, że czas spędzany z rodzicami będzie wiązać się pozytywnie z dobrostanem nastolatków, a czas spędzany w MS będzie wiązać się negatywnie z dobrostanem nastolatków. Sprawdzone także, jak sposób korzystania z MS wiąże się z dobrostanem nastolatków.

W badaniu udział wzięło N = 200 uczniów gimnazjów z woj. pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. W badaniu wykorzystano następujące sposoby pomiaru: 1) Kwestionariusz Ilości Czasu Spędzanego z Rodzicami na Aktywnościach (zaczerpniętych z Kolażu Szczęścia; Chaplin, John 2007; Zawadzka, Iwanowska 2016), 2) Kwestionariusz Częstości Używania Mediów Społecznościowych (inspirowany J. Schor, 2003); 3) Kwestionariusz Sposobów Używania Mediów Społecznościowych (Iwanowska, 2016), który obejmuje cztery funkcje: interpersonalną, eksploracyjną, rozrywkową, ekspresyjną; 4) Skala

Orientacji Pozytywnej (Caprara i in., 2012; w polskiej adaptacji M. Łaguny, P. Olesia i D. Filipiuk, 2011).

Wyniki przeanalizowano za pomocą analizy regresji. Wykazano, że predyktorami dobrostanu są płeć i ilość czasu spędzanego z rodzicami. Przeprowadzone badanie wskazuje na istotną rolę czasu spędzanego na aktywnościach z rodzicami. Jednocześnie dowodzi, że ilość czasu spędzanego w mediach społecznościowych oraz sposób korzystania z mediów społecznościowych nie mają znaczenia dla dobrostanu nastolatków.

dr Magdalena Chęć
Uniwersytet Szczeciński
mgr Anna Starkowska
Pomorski Uniwersytet Medyczny

Wzorce reagowania rodziców na sytuacje trudne a postrzeganie struktury systemu rodzinnego przez ich nastoletnie dzieci

Celem projektu była weryfikacja zależności pomiędzy wzorcami reagowania rodziców na sytuacje trudne, a postrzeganiem struktury systemu rodzinnego przez ich nastoletnie dzieci. Prezentowane badanie miało charakter wstępny. Główne pytanie badawcze brzmiało: czy wzorzec zachowań rodziców w sytuacjach trudnych różnicuje strukturę systemu rodzinnego w percepcji gimnazjalistów? Główna hipoteza zakładała, że rodziny, w których występują pozytywne wzorce rozwiązywania sytuacji trudnych, przez nastoletników oceniane będą jako bardziej spójne, satysfakcjonujące i lepiej skomunikowane, podczas gdy niekonstruktywne wzorce rozwiązywania problemów będą współwystępować z gorszą oceną systemu rodzinnego.

Grupę stanowiło 206 uczniów (53,9% dziewcząt) w wieku 12-16 lat ($M=13.96$; $SD=0.86$), z których 72% pochodziło z rodzin pełnych. Zastosowano Skalę Oceny Rodziny (SOR) i ankietę towarzyszącą. Dobrowolne i anonimowe badania prowadzono w gimnazjach w Szczecinie po uzyskaniu niezbędnych zgód.

Większość nastolatków (67,5%) deklarowała, że w sytuacjach trudnych rodzice zachowują spokój. W porównaniu do pozostałych uczniów, osoby te oceniały swoje rodziny wyżej pod względem większości wskaźników, zwłaszcza poczucia więzi ($Z=4.036$; $p<0.005$), spójności ($Z=3.988$; $p<0.001$) i elastyczności ($Z=2.793$; $p<0.001$) systemu oraz jakości komunikacji ($Z=5.070$; $p<0.001$) i ogólnego zadowolenia ($Z=5.949$; $p<0.001$). 37,4% uczniów przyznało, że rodzice krzyczą – oceniali oni swoje rodziny mniej korzystnie pod względem komunikacji ($Z=-3.596$; $p<0.001$) i zadowolenia ($Z=-3.880$; $p<0.001$) a także wzajemnej więzi ($Z=-3.033$; $p=0.002$), spójności ($Z=-2.702$; $p=0.007$) oraz chaotyczności ($Z=1.699$; $p=0.089$). W nieco ponad 16% rodzin trudne sytuacje łagodziło się milczeniem – dzieci wychowywane w tych rodzinach były mniej zadowolone z systemu ($Z=-2.994$; $p=0.003$) i słabiej oceniały

komunikację rodzinną ($Z=-1.797$; $p=0.072$). Jeden z badanych uczniów przyznał, że w trudnych sytuacjach rodzice przejawiają agresję fizyczną. Postrzeganie rodziny było niezależne od wieku, a dziewczęta oceniały swoje systemy jako bardziej splątane ($Z=2.218$; $p=0.027$) i nieco bardziej sztywne ($Z=1.826$; $p=0.068$).

*

mgr Karolina Szatkowska
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Prężność a poczucie obciążenia opieką opiekunów rodzinnych osób wentylowanych mechanicznie w domu

Możliwość realizacji preferowanych czynności w ramach wolnego czasu jest jednym z najważniejszych predyktorów dobrostanu (np. Puciato, 2009). Czas wolny jest szczególnie ważny w życiu nastolatków. Istotne znaczenie dla prawidłowego rozwoju młodzieży ma rodzinne spędzanie wolnego czasu (np. Holman i Epperson, 1989). Współcześnie młodzież coraz więcej czasu spędza jednak przed ekranami komputerów i smartfonów, coraz mniej – na wspólnych aktywnościach z rodzicami. Badania wykazują, że istnieją negatywne związki pomiędzy korzystaniem z mediów społecznościowych (MS) a dobrostanem ich użytkowników. Odkryto, że intensywne korzystanie z MS koreluje negatywnie m.in. z satysfakcją z życia (Błachnio i in., 2016) oraz poczuciem szczęścia (Brooks, 2015). Niektóre badania wskazują jednak, że związek między używaniem MS a dobrostanem jest bardziej skomplikowany i zależy m.in. od tego, do czego MS służą ich użytkownikom (np. Naeemi i in., 2014). Celem plakatu jest przedstawienie wyników badania korelacyjnego, w którym określono rolę sposobów spędzania wolnego czasu w kształtowaniu dobrostanu polskich nastolatków. Badanie odpowiadało na pytanie, jak ilość czasu spędzanego z rodzicami, ilość czasu spędzanego w MS oraz sposób użytkowania MS wiążą się z dobrostanem adolescentów. Odwołując się do wyników badań poprzedników, założono, że czas spędzany z rodzicami będzie wiązać się pozytywnie z dobrostanem nastolatków, a czas spędzany w MS będzie wiązać się negatywnie z dobrostanem nastolatków. Sprawdzone także, jak sposób korzystania z MS wiąże się z dobrostanem nastolatków.

W badaniu udział wzięło $N = 200$ uczniów gimnazjów z woj. pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. W badaniu wykorzystano następujące sposoby pomiaru: 1) Kwestionariusz Ilości Czasu Spędzanego z Rodzicami na Aktywnościach (zaczerpniętych z Kolażu Szczęścia; Chaplin, John 2007; Zawadzka, Iwanowska 2016), 2) Kwestionariusz Częstości Używania Mediów Społecznościowych (inspirowany J. Schor, 2003); 3) Kwestionariusz Sposobów Używania Mediów Społecznościowych (Iwanowska, 2016), który obejmuje cztery funkcje: interpersonalną, eksploracyjną, rozrywkową, ekspresyjną; 4) Skala Orientacji Pozytywnej (Caprara i in., 2012; w polskiej adaptacji M. Łaguny, P. Olesia i D. Filipiuk, 2011).

Wyniki przeanalizowano za pomocą analizy regresji. Wykazano, że predyktorami dobrostanu są płeć i ilość czasu spędzanego z rodzicami. Przeprowadzone badanie wskazuje na istotną rolę czasu spędzanego na aktywnościach z rodzicami. Jednocześnie dowodzi, że ilość czasu spędzanego w mediach społecznościowych oraz sposób korzystania z mediów społecznościowych nie mają znaczenia dla dobrostanu nastolatków.

mgr Monika Wysota

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Atrybuty dorosłych w opinii osób powyżej 18 roku życia. Wyniki badań ankietowych

Przyjmuje się, że dorosłość rozpoczyna się około 18/20-23/25 roku życia (Gurba, 2007, Oleś, 2012, Bee, 2004). Znaczne rozbieżności dotyczące początków dorosłości związane są z tym, że trudno jest podać jeden moment w życiu człowieka, w którym osiąga on dorosłość. Jak pisze Dubas (2001) opis dorosłości zawsze sprawiał problemy, jednak w kontekście obserwowanych obecnie społecznych przemian staje się rzeczywistością coraz trudniejszą do precyzyjnego zdefiniowania. Celem przeprowadzonych badań eksploracyjnych, było rozpoznanie, jak osoby powyżej 18 roku życia definiują „dorosłość”. Głównym pytaniem, na jakie starano się znaleźć odpowiedź, było pytanie: „Jakie atrybuty najczęściej uznawane są za przejawy dorosłości przez osoby, które są dorosłe pod względem formalno-prawnym?”

Badania ankietowe przeprowadzone zostały na grupie 160 osób w wieku 18-69 lat. Osoby badane rekrutowane były do badań metodą śnieżnej kuli. Osoby w wieku 18-26 lat wypełniały wersje papierową ankietę, natomiast pozostali uczestnicy badań kwestionariusze w wersji elektronicznej. Na potrzeby badania została przygotowana autorska ankietę, która oprócz pytań dotyczących danych socjodemograficznych osób badanych, w części właściwej zawierała prośbę, o uzupełnienie następującego zdania: „Osoba dorosła to osoba, która...”. Zadaniem każdego uczestnika badania było wskazanie pięciu, jego zdaniem, najważniejszych atrybutów/cech osoby dorosłej.

Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych pozwalają wnioskować, że obecnie „dorosłość” w znacznym stopniu spostrzegana jest nie w kategoriach realizacji społecznych oczekiwań i zadań przypisanych temu etapowi rozwoju, ale w kategoriach przemian psychicznych – nabywaniu określonych kompetencji takich jak odpowiedzialność, czy samodzielność. Potwierdza to wyniki innych badań, np. Arnetta (1997), który pytał osoby w wieku 18-28 lat o cechy dorosłości. Okazało się, że osoby badane najczęściej wybierały takie określenia jak: „odpowiedzialność za swoje działania”, „własny system wartości i podejmowanie decyzji na jego podstawie” oraz „partnerskie stosunki z rodzicami”.

mgr Anna Sołtys,
mgr Maria Ligocka
Uniwersytet Szczeciński

Odkrywanie związku między jakością komunikacji w związku a zadowoleniem z relacji

Podjęto próbę sprawdzenia w jaki sposób jakość komunikacji jest powiązana z obecnymi doświadczeniami związanymi z romantycznymi relacjami. Celem badań było ukazanie związku między wymiarami komunikacji, a zadowoleniem z relacji. Podjęto próbę odpowiedzi na pytania badawcze: Czy istnieje związek między oceną komunikacji partnerów, a zadowoleniem ze swojego związku? Jak ocena działań własnych i zachowań partnera wyjaśnia intensywność wskaźników pozytywnych i negatywnych cech związku? Rozwiązanie problemów badawczych związane będzie z rozstrzygnięciem czy i w jakim stopniu można wyjaśnić jakość komunikacji za pomocą wymiarów zadowolenia z relacji. Przypuszcza się, że istnieją istotne statystycznie powiązania między wskaźnikami zadowolenia z relacji a jakością komunikacji w związku. Wyższa jakość komunikacji będzie sprzyjała większemu zadowoleniu ze związku. Natomiast niższej jakości komunikacji w związku będzie towarzyszyła negatywna ocena jakości relacji. Ocena komunikacji w związku pozwala wyjaśniać stopień zadowolenia z relacji. Zastosowanie analizy regresji pozwoli stwierdzić, które wymiary komunikacji będą stanowić najlepsze predyktory wskaźnika zadowolenia pary.

Grupę badaną stanowiło 50 par pozostających w związkach nieformalnych. Średnia wieku stanowiła 25 lat. Badane osoby wypełniały Kwestionariusz Komunikacji Matrzeńskiej w opracowaniu M. Plopy (2008) oraz Skalę Indeksu Satysfakcji Pary (CSI) autorstwa J. Funk i R. Rogge'a (2007). Użyto dwóch rodzajów analiz: związku korelacyjne między komunikacją w związku a wskaźnikami zadowolenia z relacji – współczynnik korelacji r Pearsona; wyznaczenie zmiennych ustalających stopień zadowolenia ze związku spośród wymiarów oceny jakości komunikacji – wielozmiennowa, krokowa analiza regresji.

Rezultaty przeprowadzonej analizy regresji wskazują na zależność wskaźników zadowolenia z relacji od zmiennej niezależnej – jakości komunikacji. Utworzone modele pozwalają na wnioskowanie o różnym udziale wymiarów komunikacji w ocenie satysfakcji z relacji. Większość podskal (poza deprecjacją) jest skorelowana ze wskaźnikami cech związku. Skale KKM są dobrymi predyktorami zadowolenia ze związku, model regresji wyjaśnia ponad 50% wariacji. Największy udział w wyjaśnianiu mają: zaangażowanie partnera, wsparcie partnera i deprecjacja własna. Zaangażowanie partnera ma również największy udział we wskaźniku cech pozytywnych i negatywnych związku.

Wpływ równowagi praca – dom na gotowość do podejmowania działań rozwojowych

Od wielu lat wśród pracowników w Polsce obserwuje się stałą tendencję do podejmowania działań rozwojowych przez osoby młodsze (Diagnoza społeczna, 2015). Może to wynikać min. z braku zobowiązań pozazawodowych oraz chęci poszerzenia zdobytej wiedzy. Konflikt z obowiązkami osobistymi jest jedną z przeszkód w podejmowaniu działań rozwojowych w zależności od wieku badanych (Nieckarz, Godlewska-Werner, Celińska-Nieckarz, 2015). Dlatego podstawą sukcesu życiowego z psychologicznego punktu widzenia jest umiejętność zachowania równowagi między pracą a życiem pozazawodowym (Rostowska, 2009). Celem badania było uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu równowaga praca-dom wpływa na gotowość do podejmowania działań rozwojowych.

W tym celu wykorzystano Kwestionariusz WLB (Karasiewicz, Lewandowska-Walter, Godlewska-Werner, Piotrowski, 2012) oraz Kwestionariusz gotowości do podejmowania działań rozwojowych (Kawecka, Łaguna, Tabor, 2010). Grupa badana liczyła 129 aktywnych zawodowo osób.

Analizy statystyczne wykazały jedynie zależność pomiędzy intencją podjęcia szkolenia i innych działań rozwojowych oraz planem podjęcia szkolenia i innych działań a pojedynczymi pytaniami mierzącymi równowagę praca-dom, tj. odnajdywanie czasu wolnego na zabawę, poczucie przemęczenia godzeniem ról oraz przynoszenie pracy do domu.

mgr Natalia Nadrowska,

dr Magdalena Błażek

Uniwersytet Gdański

Prężność rodzinna narzeczonych a wykorzystywane przez nich strategie radzenia sobie ze stresem

Okres narzeczeństwa poprzedza zawarcie związku małżeńskiego. Tak jak każdy etap życia rodzinnego wiąże się z wieloma zadaniami i wyzwaniem. Głównym zadaniem a jednocześnie wyzwaniem jest odejście z własnych rodzin (systemów rodziny pochodzenia) oraz utworzenie własnego związku (systemu pary). Każdy system rodzinny dysponuje odmiennym poziomem prężności rodzinnej rozumianej jako interakcje procesów związanych z systemem wierzeń, wzorcami życia rodzinnego, systemem komunikacji oraz rozwiązywania problemów, które umożliwiają rodzinie elastyczne przystosowanie się, adaptację oraz rozwój i pozytywny wzrost pomimo niesprzyjających warunków oraz zmieniających się etapów życia

rodzinnego. Zasobami prężności rodzinnej są również cechy indywidualne takie jak wiedza i umiejętności członków rodziny, strategie radzenia sobie ze stresem, cechy osobowości czy poczucie własnej wartości. Celem badania była analiza związków pomiędzy prężnością rodzinną a strategiami radzenia sobie ze stresem przez narzeczonych.

Grupę badaną stanowiło 35 par narzeczeńskich, w okresie wczesnej dorosłości (M=26,73, SD = 3,34). Średni staż narzeczeństwa wynosił 9 miesięcy. Badani wypełniali 2 kwestionariusze: Skala Prężności Rodzinnej FRAS-PL N. Nadrowska, M. Błażek, A. Lewandowska-Walter oraz Inwentarz do Pomiaru Radzenia Sobie ze Stresem – Mini COPE Z. Juczyński, N. Ogińska-Bulik.

Zaobserwowano korelacje pomiędzy strategiami radzenia sobie takimi jak pozytywne przewartościowanie oraz poczucie humoru a procesami prężności rodzinnej. Zmienne indywidualne i rodzinne odnoszące się do prężności wchodzą ze sobą w interakcje wspierając przewyciężanie stresujących sytuacji związanych z okresem narzeczeńskim.

dr Elżbieta Napora
Akademia im. Jana Długosza
dr Izabela Grzankowska
dr hab. Małgorzata Anna Basińska
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Predyktory satysfakcji z pracy u samotnych matek

Celem badań było określenie źródeł satysfakcji z pracy samotnych matek, w oparciu o wybrane zmienne. Oczekiwano, że szacowanie satysfakcji z pracy będzie wiązać się z wyższym poziomem wsparcia społecznego i jego miarami, wyższym poziomem prężności psychicznej oraz z wiekiem i większą liczebnością dzieci w rodzinie.

Badania prowadzono za pomocą Skali Satysfakcji z Pracy (SSP), Berlińskich Skal Wsparcia Społecznego (Berlin Social Support Scale - BSSS), Krótkiej Skali Prężnego Radzenia Sobie oraz Skali Pomiaru Prężności (SPP-25) na próbie 232 samotnych matek, dobranej celowo.

Uzyskane wyniki badań pokazały, że satysfakcji z pracy u samotnych matek, sprzyja spostrzegane dostępne wsparcie emocjonalne ($p=0,01$) oraz prężność psychiczna ($p=0,0001$), nie sprzyja liczba posiadanych dzieci ($p = 0,005$).

dr hab. Elżbieta Trzęsowska-Greszta,
mgr Paulina Trębacka,
mgr Michalina Pierzchała
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Poczucie koherencji i jego związek z poziomem stresu rodzicielskiego u rodziców dzieci z autyzmem

Celem badań jest odpowiedź na pytanie, czy poczucie koherencji w ujęciu Antonovsky'ego (1995) jest różne dla matek i dla ojców dzieci z autyzmem. Ponadto badano, czy poczucie koherencji wykazuje związek z poziomem stresu rodzicielskiego u badanych. Zakładano, że wystąpią różnice między matkami i ojcami w zakresie poczucia koherencji. Hipoteza ta opiera się na badaniach matek dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym (Dąbrowska, 2007), w których to badaniach matki przejawiają wyższy poziom poczucia koherencji. Natomiast według Margalit, Raviv i Ankonina (1992; za: Pisula, 2007) ojcowie dzieci z zaburzeniami przejawiają niższe poczucie koherencji niż matki. Zakładano ponadto, że poczucie koherencji wykazuje ujemny związek z poziomem stresu rodzicielskiego w badanej populacji.

W badaniu uczestniczyło 42 matek i ojców (21 par), rodziców dzieci z autyzmem. Zastosowano dwa narzędzia: Kwestionariusz Orientacji Życiowej SOC-29, do pomiaru poczucia koherencji (sensowności, zrozumiałości i zaradności) oraz Kwestionariusza Zasobów i Stresu QRS (wersja skrócona) do pomiaru stresu rodzin z niepełnosprawnymi bądź przewlekle chorymi członkami rodziny.

Hipoteza mówiąca o tym, że rodzice różnią się w zakresie poczucia koherencji, nie potwierdziła się: $t(40) = 1,536$; $p > 0,05$, w tym: zrozumiałości: $t(40) = 1,761$; $p > 0,05$; zaradności: $t(40) = 1,694$; $p > 0,05$ i sensowności: $t(40) = 0,242$; $p > 0,05$. Hipoteza, mówiąca, że występuje ujemna zależność pomiędzy poziomem poczucia koherencji i poziomem stresu rodzicielskiego potwierdziła się: $r(40) = -0,571$; $p < 0,01$. Przy podziale na płeć ta hipoteza potwierdziła się częściowo, tzn. tylko u matek występują istotne korelacje. $R(19) = -0,788$; $p < 0,01$. Analizowano rozkład poziomu stresu i poczucia koherencji rodziców wewnątrz podsystemów rodzicielskich.

*

dr Ewa Łodygowska,
dr Magdalena Chęć
Uniwersytet Szczeciński

Styl przywiązania młodych dorosłych w kontekście postaw rodzicielskich ich rodziców

Celem badań było określenie zależności między postawami rodzicielskimi w retrospektywnej ocenie młodych dorosłych a ujawnianymi przez nich wzorcami przywiązania. Pytania badawcze: 1. Czy istnieje związek między postawami rodzicielskimi rodziców a stylem przywiązania ujawnianym przez młodych dorosłych w relacji? 2. Czy związek ten jest silniejszy w przypadku osób wychowanych w rodzinach pełnych, niż - niepełnych, rozbitych i zrekonstruowanych? 3. Czy płeć rodzica lub płeć badanego jest czynnikiem moderującym zależności między postawą rodzicielską a stylem przywiązania? 4. Czy osoby funkcjonujące w związku różnią się od osób samotnych stylem przywiązania i oceną postaw rodzicielskich? 5. Czy zadowolenie ze związku wiąże się z postawami ujawnianymi przez rodziców młodych dorosłych i ich stylem przywiązania?

Metody: Zbadano 375 młodych dorosłych (64% kobiet), w wieku 20-25 lat ($M=22.49$, $SD=1.49$), z których 267 osób funkcjonowało w związku. Z uwagi na to, że w doborze do badań zastosowano metodę śnieżnej kuli w badaniach wzięły udział osoby z prawie całej Polski (z 14 na 16 województw). Zastosowano Kwestionariusz Stylów Przywiązaniowych (KSP) Płopy oraz Kwestionariusz Retrospektywnej Oceny Postaw Rodziców (KPR-Roc) Płopy. W badaniach uwzględniono zmienne demograficzne i poziom zadowolenia ze związku.

Stwierdzono, że wszystkie style przywiązania ujawniane przez młodych dorosłych warunkowane są postawami rodziców. W przypadku bezpiecznego stylu przywiązania istotną rolę odgrywa akceptująca postawa matek, zaś odmienne postawy ojców wpływają na nasilenie tego stylu u synów i córek. Styl lękowo-ambiwalentny jest warunkowany u córek i synów innymi postawami rodziców. Styl unikowy u dzieci obojga płci determinowany jest niekonsekwentną postawą matek i zróżnicowanymi postawami ojców. Osoby funkcjonujące w związku częściej wykazały bezpieczny styl przywiązania, który jednocześnie wpływał na zadowolenie ze związku.

*

mgr Maria Ligocka,
mgr Anna Sołtys
Uniwersytet Szczeciński

Jakość komunikacji a style przywiązaniowe w związkach nieformalnych

Celem badań było określenie zależności między postawami rodzicielskimi w retrospektywnej ocenie młodych dorosłych a ujawnianymi przez nich wzorcami przywiązania. Pytania badawcze: 1. Czy istnieje związek między postawami rodzicielskimi rodziców a stylem przywiązania ujawnianym przez młodych dorosłych w relacji? 2. Czy związek ten jest silniejszy w przypadku osób wychowanych w rodzinach pełnych, niż - niepełnych, rozbitych i zrekonstruowanych? 3. Czy płeć rodzica lub płeć badanego jest czynnikiem moderującym zależności między postawą rodzicielską a stylem przywiązania? 4. Czy osoby funkcjonujące w związku różnią się od osób samotnych stylem przywiązania i oceną postaw rodzicielskich? 5. Czy zadowolenie ze związku wiąże się z postawami ujawnianymi przez rodziców młodych dorosłych i ich stylem przywiązania?

Metody: Zbadano 375 młodych dorosłych (64% kobiet), w wieku 20-25 lat ($M=22.49$, $SD=1.49$), z których 267 osób funkcjonowało w związku. Z uwagi na to, że w doborze do badań zastosowano metodę śnieżnej kuli w badaniach wzięły udział osoby z prawie całej Polski (z 14 na 16 województw). Zastosowano Kwestionariusz Stylów Przywiązaniowych (KSP) Płopy oraz Kwestionariusz Retrospektywnej Oceny Postaw Rodziców (KPR-Roc) Płopy. W badaniach uwzględniono zmienne demograficzne i poziom zadowolenia ze związku.

Stwierdzono, że wszystkie style przywiązania ujawniane przez młodych dorosłych warunkowane są postawami rodziców. W przypadku bezpiecznego stylu przywiązania istotną rolę odgrywa akceptująca postawa matek, zaś odmienne postawy ojców wpływają na nasilenie tego stylu u synów i córek. Styl lękowo-ambiwalentny jest warunkowany u córek i synów innymi postawami rodziców. Styl unikowy u dzieci obojga płci determinowany jest niekonsekwentną postawą matek i zróżnicowanymi postawami ojców. Osoby funkcjonujące w związku częściej wykazały bezpieczny styl przywiązania, który jednocześnie wpływał na zadowolenie ze związku.

*

mgr Anna Lemke-Dombrowska
mgr Emilia Kardaś-Grodzicka
dr hab. Henryk Olszewski
Uniwersytet Gdański

Wdzięczność a spostrzeganie ageizmu w starości

prof. dr hab. Mariola Bidzan
Uniwersytet Gdański
Karolina Lutkiewicz
The Toronto Institute for Relational Psychotherapy
Joanna Majkowska
Uniwersytet Gdański
Ilona Bidzan-Bluma
IM STUDIO, Diagnoza i Terapia Neuropsychologiczna

Wczesniactwo wyznacznikiem relacji z dzieckiem i partnerem

Celem przeprowadzonych badań było:

1. zidentyfikowanie czy poczucie stresu oraz ważne zmiany życiowe są predyktorami jakości związku partnerskiego u matek dzieci urodzonych przedwcześnie;
2. ocena wpływu nasilenia poczucia stresu i ważnych zmian życiowych na spostrzeganie dziecka urodzonego przed terminem.

Założono, że:

Hipoteza 1.1. Odczuwanie wysokiego poziomu stresu przez matki dzieci urodzonych przedwcześnie obniża poziom jakości związku partnerskiego matek dzieci urodzonych przedwcześnie w okresie noworodkowym.

Hipoteza 1.2. Ważne zmiany/wydarzenia życiowe obniżają jakość związku partnerskiego matek dzieci urodzonych przedwcześnie w okresie noworodkowym.

Hipoteza 1.3. Wysoki poziom poczucia stresu i wydarzeń życiowych z okresu noworodkowego wpływa na obniżenie jakości związku partnerskiego u matek dzieci urodzonych przedwcześnie w okresie wczesnego dzieciństwa oraz na mniej trafne spostrzeganie dziecka przez matki.

W badaniach wzięło udział 260 matek dzieci urodzonych przedwcześnie. Badania realizowane były w nurcie longitudinalnym i obejmowały dwa etapy. I Etap zrealizowany był w Klinice Położnictwa Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego w okresie noworodkowym (2–3 dni po porodzie). II etap zrealizowany był w miejscu zamieszkania matki i dziecka w okresie wczesnego dzieciństwa (24–30 miesiąc życia dziecka). W I etapie projektu badawczego zastosowano następujące narzędzia: Analizę dokumentacji pielęgniarskiej i lekarskiej, Kwestionariusz wywiadu i rozmowę psychologiczną, Kwestionariusz Poczucia Stresu KPS (S. Lavenstein, wersja polska, za: Plopa, 2008), Kwestionariusz Wydarzeń Życiowych (Rahe, Holmes 1975, wersja polska, za: Terelak 1995), Skalę Jakości Związku Matżeńskiego DAS (G.B.

Spanier, 1976, wersja polska za: Cieślak, 1989). W II etapie badań wykorzystano Kwestionariusz wywiadu i rozmowę psychologiczną, Kwestionariusz Oceny Funkcjonowania Społeczno-Emocjonalnego i Zachowań Adaptacyjnych Skali Bayley-III oraz Skalę Jakości Związku Matrzeńskiego DAS (G.B., Spanier, 1976, wersja polska za: Cieślak, 1989).

Poczucie stresu jest predyktorem jakości związku partnerskiego oraz wszystkich jej komponentów, z wyjątkiem spójności. Istnieje pozytywny związek pomiędzy ważnymi wydarzeniami życiowymi w okresie noworodkowym a ekspresją emocjonalną w okresie wczesnego dzieciństwa. Matki spostrzegają odmiennie dzieci urodzone przedwcześnie od ich rówieśników urodzonych o czasie w okresie wczesnego dzieciństwa, przy czym w opinii matek wcześniaki funkcjonują na niższym poziomie w zakresie: komunikacji werbalnej, funkcjonowania poznawczego, samodzielności, czasu wolnego, umiejętności społecznych i życia domowego, znajomości zasad zdrowia i bezpieczeństwa, codziennych czynności osobistych oraz umiejętności motorycznych. Nasilenie stresu oraz ważnych zmian życiowych wpływają na mniejszą trafność spostrzegania dziecka urodzonego przedwcześnie, co ma związek nie tylko z relacją z dzieckiem w okresie wczesnego dzieciństwa, ale i z funkcjonowaniem całego systemu rodzinnego.

Sesja plenarna IV

Prowadzenie sesji plenarnej: **prof. dr hab. Stanisława Steuden**

WYKŁAD PLENARNY

prof. UAM dr hab. Barbara Harwas- Napierała
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

Specyfika funkcjonowania podsystemu rodzicielskiego we współczesnej rodzinie

W wystąpieniu podjęta zostanie próba ukazania niektórych tendencji zaznaczających się we współczesnym pełnieniu ról rodzicielskich na różnych etapach cyklu rozwoju rodziny. Omówione zostaną m.in. kwestie takie jak: odwrócenie ról w rodzinie, trudności w sprawowaniu funkcji wychowawczej, problemy z osiągnięciem generatywności i obdarzania troską (stosowna opieka i wsparcie) dorastającej młodzieży i wchodzących w dorosłość dzieci. Ukazana będzie rola tzw. nierozwojowej aktywności rodziców i jej wpływ na relacje w podsystemie rodzicielskim.

WYKŁAD PLENARNY

prof. KUL dr hab. Dorota Kornas-Biela

Katolicki Uniwersytet Lubelski

Relacje rodziców z dzieckiem prenatalnym

Poczęcie dziecka jest ważnym wydarzeniem w życiu każdego małżeństwa i rodziny jako systemu osób oddziaływujących na siebie i będących ze sobą w różnych powiązaniach. Inicjuje bowiem powstanie systemu rodzinnego albo wchodzi do niego jako kolejny członek, czym zmienia siłę, treść i rodzaj wzajemnych relacji, między wszystkimi członkami rodziny. Dotyczy to zarówno relacji między małżonkami, między małżonkami a ich dzieckiem/dziećmi jak też ich relacji z własnymi rodzicami, teściami, krewnymi, a nawet z osobami spoza rodziny, które mogą w różny sposób wpływać na postawy członków rodziny wobec faktu poczęcia dziecka oraz wobec jego rodziców w tej nowej sytuacji. W oparciu o literaturę przedmiotu istotnym jest prześledzenie zmian w podsystemach rodzinnych po poczęciu dziecka, z uwzględnieniem nie tylko pojawiających się wtedy trudności i zagrożeń, ale też pozytywnych wyzwań rozwojowych dla każdego członka rodziny oraz znaczenia pozarodzinnych systemów wsparcia.

SYMPOZJA TEMATYCZNE/ SESJE TEMATYCZNE- część III

Sesja tematyczna nr 6

Więzi z rodzicami w ujęciu rozwojowym

prowadzenie: dr hab. Hanna Przybyła- Basista

mgr Michalina Iłska,

dr hab. Hanna Przybyła- Basista

Uniwersytet Śląski

Wsparcie partnera w okresie ciąży – wykorzystanie wielowymiarowego kwestionariusza SIRRS w badaniach nad subiektywnym szczęściem kobiet w ciąży

Wsparcie otrzymywane od partnera jest nierozdzielnie związane jakością życia, zdrowiem i dobrostanem jednostki pełniąc często rolę predyktora jakości i trwałości związku partnerskiego (Kiecolt-Glaser, Newton, 2001; Kurdek, 2005). Okres ciąży to czas w życiu kobiety, w którym doświadcza ona zwiększonego poczucia lęku, niepokoju o własne zdrowie i zdrowie dziecka, o przebieg ciąży i porodu, o nadchodzące zmiany w życiu osobistym (Lobel

i in. 2008). Badania własne pokazały, że postawy wobec macierzyństwa w okresie prenatalnym były istotnymi predyktorami dobrostanu psychologicznego (Ilska i Przybyła-Basista, 2015).

Cel wystąpienia jest podwójny: (a) zaprezentowanie użyteczności polskiej adaptacji narzędzia pomiaru do oceny wsparcia otrzymywanego od partnera SIRRS-R (Skali Oceny Wsparcia w Związkach Intymnych) w badaniach nad funkcjonowaniem kobiet w okresie ciąży oraz (2) analiza zależności pomiędzy postawami prenatalnymi, wsparciem otrzymywanym od partnera a subiektywnym poczuciem szczęścia kobiet w ciąży. Grupę osób badanych stanowiło łącznie 239 kobiet w ciąży (prawidłowej: N=118; wysokiego ryzyka: N=121). Do oceny wsparcia partnera wykorzystano Skala Oceny Wsparcia w Bliskich Związkach SIRRS – R (Barry i in. 2009) w adaptacji własnej. Poczucie szczęścia oceniano za pomocą Skali Subiektywnego Szczęścia (Lyubomyrsky, Lepper; 1999). Do pomiaru postaw prenatalnych wykorzystano Skalę postaw prenatalnych wobec macierzyństwa i ciąży PRE-MAMA (Kumar i in., 1984).

Realizacja pierwszego celu wymagała przeprowadzenia adaptacji narzędzia pomiaru wsparcia partnera za pomocą kwestionariusza SIRRS – R. Wyniki wskazują na dobre parametry psychometryczne polskiej wersji narzędzia SIRRS–R. Prowadząc badania na grupie 470 osób pozostających w bliskich związkach potwierdzono 4 czynnikową strukturę skali SIRRS–R obejmującą 4 wymiary: wsparcie informacyjne, komfort psychiczny, wsparcie wartościująco-emocjonalne, wsparcie instrumentalne. W kolejnym etapie badań analizowano zależności pomiędzy wsparciem otrzymywanym od partnera (mierzonym SIRRS-R) a subiektywnym poczuciem szczęścia kobiet w ciąży. Rezultaty przeprowadzonych analiz wskazują, iż wsparcie partnera jest zależne od typu ciąży, wieku ciężarnych, planowanej vs. nieplanowanej ciąży, kolejności ciąży (pierwsza vs. kolejna). Ponadto, okazało się, że otrzymywane wsparcie partnera było pozytywnym predyktorem subiektywnego poczucia szczęścia. Dodatkowo, przeprowadzono również analizę związku pomiędzy postawami prenatalnymi a subiektywnym poczuciem szczęścia, gdzie wsparcie partnera pełniło rolę mediatora. Wyniki analiz będą dyskutowane podczas wystąpienia.

mgr Dominika Fijałkowska,
dr hab. Eleonora Bielawska-Batorowicz
Uniwersytet Łódzki

Retrospektywna ocena postaw rodziców a nawiązywanie więzi z własnym dzieckiem oraz depresyjność w okresie prenatalnym – badania par

Odwołując się do teorii przywiązania Johna Bowlby'ego (Holmes, 2007), międzypokoleniowego modelu funkcjonowania rodziny Bowena (1978; za: Plopa, 2011; Liberska i Matuszewska, 2014) oraz badań Siddiqui i wsp. (2000) postanowiono sprawdzić,

czy wspomnienia dotyczące postaw własnych rodziców z dzieciństwa mają związek z nawiązywaniem relacji z dzieckiem w trakcie ciąży, a także z występowaniem objawów depresyjnych u par oczekujących narodzin ich dziecka. Postawiono pytania badawcze:

P1: Czy tworzenie więzi z własnym dzieckiem w okresie prenatalnym jest związane z oceną postaw własnych rodziców?;

P2: Czy występowanie objawów depresyjnych w okresie ciąży jest związane z oceną postaw rodziców?

Grupę badanych osób stanowiło 39 par małżonków, oczekujących na narodziny ich pierwszego dziecka, w trzecim trymestrze ciąży. W badaniu wykorzystano ankiety demograficzne; kwestionariusze: MAAS/PAAS Condon (1993); KPR-Roc M/O Plopy (2008); skalę EPDS Cox i wsp. (1987, 2014) oraz metodę projekcyjną PRAM Vreeswijk i wsp. (2009). W celu weryfikacji postawionych hipotez obliczono współczynniki korelacji r-Pearsona oddzielnie dla kobiet i mężczyzn i porównano siłę związku między poszczególnymi zmiennymi dla obu płci.

Potwierdzono wstępne założenia. Szczegółowe analizy wykazały, iż u kobiet natężenie więzi z dzieckiem wzrasta wraz z wyższym poziomem oceny postaw matki jako akceptujących, autonomicznych, nadmiernie ochraniających oraz maleje wraz ze wzrostem poziomu postawy matki jako nadmiernie wymagającej, a u mężczyzn – wzrasta wraz z wyższym poziomem oceny postaw matki i ojca jako akceptujących, autonomicznych, a maleje wraz ze wzrostem poziomu postawy nadmiernie wymagającej matki i ojca. Natomiast w kwestii depresyjności – u kobiet poziom depresyjności wzrasta wraz z wyższym poziomem oceny postaw matki jako nadmiernie wymagających, niekonsekwentnych i postawy ojca niekonsekwentnej, a także maleje wraz z wyższym poziomem oceny postaw matki jako akceptujących, autonomicznych, nadmiernie ochraniających. U mężczyzn - wzrasta wraz z wyższym poziomem oceny postaw matki jako nadmiernie wymagających, niekonsekwentnych oraz maleje wraz z wyższym poziomem oceny postaw matki jako akceptujących, autonomicznych i postawy autonomicznej ojca.

dr Anna Szymanik-Kostrzewska,
dr Paulina Michalska
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Różnorodność motywacji matek małych dzieci do stosowania pochwał w relacji z dzieckiem – wstępne wyniki badań własnych

Głównym celem prezentowanych badań było określenie częstości kierowania się przez matki chwalące swoje małe dzieci różnorodnymi motywacjami. Przyjeliśmy, iż pochwała, rozumiana jako mówienie o kimś z uznaniem, podkreślanie jego zalet lub osiągnięć, stanowi nie tylko narzędzie wychowawcze, ale także element relacji matki

z dzieckiem. Choć skuteczność pochwał rozumianych przez dziecko jako nagrody za pożądane zachowanie jest dyskusyjna (m.in. Kohn, 1993, 2005; Musiał, 2017), stanowią one popularną formę nagradzania dziecka przez matki. Zadaliśmy sobie pytania: Czy nagradzanie jest najczęstszym celem chwalenia dzieci przez matki? Jakie jeszcze motywacje leżą u podstaw stosowania pochwał w relacji z dzieckiem? Wyniki badań własnych miały potwierdzić hipotezę, iż matki chwając swoje małe dzieci często kierują się innymi motywacjami niż chęć nagrodzenia.

Do badań zastosowano autorski Kwestionariusz Motywacji do Chwalenia Dzieci, w którym zebrano 54 motywacje wygenerowane przez dziesięć matek małych dzieci, składające się na 11 ogólnych kategorii. Zastosowano również dwie dodatkowe, częściowo analogiczne wobec siebie skale badające częstość chwalenia dziecka za określone rodzaje zachowań (Skala POW: działania dziecka – zdaniem matki – uznawane za warte nagrodzenia, w tym jego sukcesy oraz Skala POR: porażki dziecka). Grupę badanych stanowiło 247 matek dzieci w wieku 1-7 lat, dobranych w oparciu o metodę „kuli śnieżnej”, które w dobrowolnym, anonimowym badaniu określały częstość chwalenia swoich dzieci w danym celu oraz częstość chwalenia za określone rodzaje zachowań.

Wyniki badań wskazują, iż najczęściej deklarowanymi motywacjami do chwalenia są: 1. chęć nagrodzenia dziecka oraz 2. chęć udzielenia dziecku informacji zwrotnej na temat jego zachowania lub nauczania danego sposobu działania. Najrzadziej deklarowana była chęć zwrócenia na dziecko uwagi innych osób. Ponadto badane matki przyznawały, że generalnie chwalą dziecko często także w sytuacji, gdy poniesie ono porażkę.

dr Elżbieta Napora
Akademia im. Jana Długosza

Predyktory satysfakcji z pracy u samotnych matek

Celem badań było określenie źródeł satysfakcji z pracy samotnych matek, w oparciu o wybrane zmienne. Oczekiwano, że szacowanie satysfakcji z pracy będzie wiązać się z wyższym poziomem wsparcia społecznego i jego miarami, wyższym poziomem prężności psychicznej oraz z wiekiem i większą liczebnością dzieci w rodzinie.

Badania prowadzono za pomocą Skali Satysfakcji z Pracy (SSP), Berlińskich Skal Wsparcia Społecznego (Berlin Social Support Scale - BSSS), Krótkiej Skali Prężnego Radzenia Sobie oraz Skali Pomiaru Prężności (SPP-25) na próbie 232 samotnych matek, dobranej celowo.

Uzyskane wyniki badań pokazały, że satysfakcji z pracy u samotnych matek, sprzyja spostrzegane dostępne wsparcie emocjonalne ($p = 0,01$) oraz prężność psychiczna ($p = 0,0001$), nie sprzyja liczba posiadanych dzieci ($p = 0,005$).

mgr Ariadna Łada
dr hab. Małgorzata Lipowska
Uniwersytet Gdański
dr hab. Mariusz Lipowski
Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku

Rola temperamentu dziecka oraz strategii radzenia sobie ze stresem ojca w kształtowaniu się postaw rodzicielskich

Postawy rodzicielskie mają istotny wpływ na tworzenie się relacji pomiędzy rodzicami a dzieckiem (Lipowska, Lipowski, & Pawlicka, 2016). Temperament, jako wrodzona predyspozycja dziecka może kształtować zachowania rodziców względem dziecka i przyjmowane przez nich postawy rodzicielskie. Także cechy osobowościowe rodziców mogą mieć wpływ na prezentowane przez nich postawy (Belsky, 2014). Podejmowanie ról rodzicielskich może stanowić dla rodziców silnie stresującą sytuację, generując szereg negatywnych skutków, dlatego stosowane przez rodziców strategie radzenia sobie ze stresem mogą mieć istotne znaczenie dla kształtowania się ich postaw rodzicielskich (Bielawska-Batorowicz, 2006; Murray, Cooper, 2003). Celem niniejszego badania było poznanie relacji między temperamentem dziecka, a postawami rodzicielskimi ojca oraz jego strategiami radzenia sobie ze stresem. Ponadto sprawdzono czy zmienne socjodemograficzne takie jak płeć dziecka, liczba dzieci w rodzinie oraz wykształcenie ojca mają istotne znaczenie dla tej relacji.

W badaniu wzięło udział 700 ojców w wieku od 22 do 66 lat ($M=35,84$, $SD=5,52$), posiadających pięcioletnie dzieci ($M=5,80$, $SD=0,23$). Badanie przeprowadzono metodą kwestionariuszową. Zastosowano Skalę Postaw Rodzicielskich (Plopa, 2008), Inwentarz do Pomiaru Radzenia Sobie ze Stresem Mini-COPE (Carver, 1989; polska adaptacja: Juczyński & Ogińska-Bulik, 2009) oraz Kwestionariusz Temperamentu Dziecka w wersji dla rodziców EAS-C (Buss & Plomin, 1984; polska adaptacja: Oniszczenko, 1997). Analizowano także zmienne socjodemograficzne: płeć dzieci, poziom wykształcenia ojców oraz liczbę dzieci w rodzinie.

Temperament dziecka oraz strategie radzenia sobie ze stresem ojca pełnią istotną rolę w kształtowaniu się postaw rodzicielskich w diadzie ojciec-dziecko. Nie bez znaczenia jest również rola płci rodzica i dziecka. Wykazano, że wysoka Towarzystwość dziecka jest związana w prezentowaniem przez ojców postawy Autonomicznej, z kolei Nieśmiałość z postawą Nadmiernie Wymagającą. Co ciekawe, wraz ze wzrostem Emocjonalności dziecka, wzrastała Nadmiernie Wymagająca postawa ojców, przy czym wynik okazał się istotny jedynie w przypadku chłopców. Wyniki wskazują również, że stosowanie przez ojców aktywnego radzenia sobie ze stresem okazało się związane z postawą Akceptacji oraz Nadmiernie Wymagającą.

Sesja tematyczna nr 7

System rodzinny z osobą chorą i niepełnosprawną

prowadzenie: dr Natalia Treder-Rochna

dr Natalia Treder-Rochna,
prof. dr hab. Krzysztof Jodzio
Uniwersytet Gdański

Rodzina osoby chorującej na stwardnienie rozsiane w ujęciu systemowym

Stwardnienie rozsiane (łac. sclerosis multiple, SM) zajmuje szczególne miejsce wśród schorzeń neurologicznych. Cechuje się złożoną i relatywnie zróżnicowaną symptomatyką oraz przebiegiem klinicznym, ponieważ liczba i lokalizacja ognisk demielinizacyjnych nie jest międzyosobniczo jednakowa. W trakcie choroby rozwijają się objawy neurologiczne, psychiatryczne i psychologiczne, zmieniające całkowicie życie pacjenta i jego rodziny. Jak każde schorzenie przewlekłe, SM dotyka więc nie tylko samego cierpiącego, ale również jego bliskich, gdyż w myśl podejścia systemowego, gdy choruje jeden z członków rodziny, choruje cały system.

Nadrzędnym, ogólnie zdefiniowanym celem badań była wielowymiarowa, systemowo sprofilowana diagnostyka funkcjonowania rodzin osób ze stwardnieniem rozsianym. W badaniach wzięło udział ogółem 216 osób (108 rodzin), które utworzyły trzy grupy – grupę kryterialną (GK) oraz dwie grupy porównawcze. Grupę kryterialną (43 rodziny) stanowiły rodziny z chorym na stwardnienie rozsiane. Grupę porównawczą I (35 rodzin): rodziny wolne od chorób przewlekłych, natomiast grupę porównawczą II (30 rodzin): rodziny, w których u jednego z współmałżonków stwierdzono uszkodzenie rdzenia kręgowego w klinicznej postaci paraplegii. Do oceny funkcjonowania rodziny zastosowano Skale Oceny Rodziny Davida H. Olsona.

W świetle przeprowadzonych badań szczególnie trudna okazała się być sytuacja dorosłych już dzieci osób cierpiących na SM. Rodziny cechowała silna więź emocjonalna, nadmierna identyfikacja i wzajemna lojalność (systemy mocno splątane ze sobą). Przesadna koncentracja na rodzinie wydaje się być niekorzystna dla dorosłych dzieci osób chorych na stwardnienie rozsiane. Wprawdzie wysoka spójność ma znaczenie adaptacyjne, to może stanowić także zagrożenie dla kształtowania się autonomii dzieci i opóźniać wkraczanie w dorosłość. Niewątpliwie, w obliczu trudności społecznych, emocjonalnych i egzystencjalnych pacjent oraz jego bliscy oczekują profesjonalnej pomocy psychologicznej, którą w takim razie należałoby zapewnić całej rodzinie, także dzieciom. Konieczne jest rozpoznawanie objawów depresji, przeciążenia i dyskomfortu, które hamują proces

usamodzielniania się i oddalania od rodziny pochodzenia. Dobrze funkcjonująca rodzina będzie wspierać pacjenta i optymalizować strategie radzenia sobie z wielorakimi konsekwencjami choroby.

dr Aleksandra Kroll
Pomorski Uniwersytet Medyczny

Rodzinni opiekunowie dzieci z MPD i niepełnosprawnością intelektualną w swoich własnych oczach

Stwardnienie rozsiane (łac. sclerosis multiple, SM) zajmuje szczególne miejsce wśród schorzeń neurologicznych. Cechuje się złożoną i relatywnie zróżnicowaną symptomatyką oraz przebiegiem klinicznym, ponieważ liczba i lokalizacja ognisk demielinizacyjnych nie jest międzyosobniczo jednakowa. W trakcie choroby rozwijają się objawy neurologiczne, psychiatryczne i psychologiczne, zmieniające całkowicie życie pacjenta i jego rodziny. Jak każde schorzenie przewlekłe, SM dotyka więc nie tylko samego cierpiącego, ale również jego bliskich, gdyż w myśl podejścia systemowego, gdy choruje jeden z członków rodziny, choruje cały system.

Nadrzędnym, ogólnie zdefiniowanym celem badań była wielowymiarowa, systemowo sprofilowana diagnostyka funkcjonowania rodzin osób ze stwardnieniem rozsianym. W badaniach wzięło udział ogółem 216 osób (108 rodzin), które utworzyły trzy grupy – grupę kryterialną (GK) oraz dwie grupy porównawcze. Grupę kryterialną (43 rodziny) stanowiły rodziny z chorym na stwardnienie rozsiane. Grupę porównawczą I (35 rodzin): rodziny wolne od chorób przewlekłych, natomiast grupę porównawczą II (30 rodzin): rodziny, w których u jednego z współmałżonków stwierdzono uszkodzenie rdzenia kręgowego w klinicznej postaci paraplegii. Do oceny funkcjonowania rodziny zastosowano Skale Oceny Rodziny Davida H. Olsona.

W świetle przeprowadzonych badań szczególnie trudna okazała się być sytuacja dorosłych już dzieci osób cierpiących na SM. Rodziny cechowała silna więź emocjonalna, nadmierna identyfikacja i wzajemna lojalność (systemy mocno splątane ze sobą). Przesadna koncentracja na rodzinie wydaje się być niekorzystna dla dorosłych dzieci osób chorych na stwardnienie rozsiane. Wprawdzie wysoka spójność ma znaczenie adaptacyjne, to może stanowić także zagrożenie dla kształtowania się autonomii dzieci i opóźniać wkraczanie w dorosłość. Niewątpliwie, w obliczu trudności społecznych, emocjonalnych i egzystencjalnych pacjent oraz jego bliscy oczekują profesjonalnej pomocy psychologicznej, którą w takim razie należałoby zapewnić całej rodzinie, także dzieciom. Konieczne jest rozpoznawanie objawów depresji, przeciążenia i dyskomfortu, które hamują proces usamodzielniania się i oddalania od rodziny pochodzenia. Dobrze funkcjonująca rodzina

będzie wspierać pacjenta i optymalizować strategie radzenia sobie z wielorakimi konsekwencjami choroby.

mgr Monika Misiec

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

Psycholog w pracy z rodziną z ciężko lub przewlekle chorym

Zgodnie z systemowym modelem rozumienia rodziny pomiędzy wystąpieniem przewlekłego czy ciężkiego schorzenia u członka rodziny a funkcjonowaniem systemu rodzinnego istnieje dynamiczna sieć wzajemnych, sprzężonych zależności. Opracowano zróżnicowane modele wyjaśniania powstawania zmian w psychologicznym funkcjonowaniu osoby i rodziny w reakcji na chorobę. Także psychologiczna odpowiedź systemu rodzinnego na zachorowanie jej członka bywa wyjaśniana w odniesieniu do szerokiego spektrum czynników i mechanizmów. W złożonej sieci tych wzajemnych zależności pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna może pełnić funkcję modyfikującą zarówno wpływ choroby na życie rodziny jak i zasobów uruchamianych przez rodzinę na przebieg choroby i leczenia (por. Boyer i Barakat, 1996; Chrzastowski, 2014; de Barbaro, 1992; Doherty i Campbell, za: McDaniel, Campbell, Hepworth i Lorenz, 2005; Faulkner i Davey, 2002; Góralczyk, 1996; Jakubowska-Winiecka 2012; Madan-Swain, Sexson, Brown i Ragab, 1993; McCubbin i McCubbin, za: Boyer i Barakat, 1996; Misiec, 2016; Rok-Bujko, 2009; Schore, 2009; Sęk, 2001; Siewierska, Śliwczyńska, Misiec i Namysłowska, 2012; Weingarten, za: Cotroneo, 2008).

Przedstawione zostaną własne doświadczenia i wnioski z pracy psychologa klinicznego i psychoterapeuty oraz superwizora aplikanta psychoterapii dotyczące roli i znaczenia pomocy psychologicznej rodzinom osób ciężko i przewlekle chorych, ze szczególnym uwzględnieniem systemowej terapii rodzinnej. Zaprezentowany zostanie autorski, wieloetapowy model pracy z rodzinami doświadczającymi choroby jednego ze swych członków, uwzględniający interakcje czynników związanych z chorobą, specyfiką rodziny oraz systemem opieki medycznej i psychoterapeutycznej. [W zależności od formy wystąpienia] uczestnicy konferencji zostaną zaproszeni do dyskusji i/lub warsztatowej pracy w podgrupach.

Terapeutyczna praca z rodziną oparta m.in. na idei cyrkularności i wielości perspektyw może pomagać członkom rodziny w kluczowym dla relacji rodzinnych dostrzeganiu, rozumieniu i komunikowaniu na temat emocji, jak również rozwijać umiejętność mentalizacji. W połączeniu z m.in. pracą dotyczącą transgeneracyjnych i środowiskowych czynników wpływających na funkcjonowanie rodziny może to stanowić istotny czynnik umożliwiający rozwijanie i chronienie więzi rodzinnych oraz uruchamianie zasobów do radzenia sobie z sytuacją choroby i jej leczenia.

dr Marta Majorczyk

Collegium Da Vinci

Ojcostwo mężczyzny posiadającego dziecko z zespołem Downa

Ojcostwo to stan rodzicielski mężczyzny, jedno z zadań rozwojowych, stawianych zarówno przez społeczeństwo (oczekiwania, „powinno się mieć dziecko”), wypływających z ludzkiego ciała (popęd biologiczny „mieć dziecko”) oraz z jednostkowych przeżyć i planów życiowych („pragnę/chcę mieć dziecko w określonym czasie w przyszłości”). Ojcostwo podejmowane i realizowane będzie przez mężczyznę w postaci roli ojca (roli rodzicielskiej), którą należy ujmować w szerokiej i wieloaspektowej perspektywie biegu życia mężczyzny, ze względu na czas jej trwania oraz wieku dziecka. Ogólnym celem badawczym było opisanie ojcostwa mężczyzny posiadającego dziecko z zespołem Downa. Badacz postawił przed sobą następujące pytania badawcze: jakie jest zaangażowanie ojca w opiekę i wychowanie dziecka z zespołem Downa?; z jakimi trudnościami boryka się ojciec w rodzinie z dzieckiem z zespołem Downa?; jaki jest stosunek ojca do dziecka z zespołem Downa?; na ile pojawienie się dziecka z zespołem Downa w życiu mężczyzny było dla niego znaczącym przeżyciem?

W badaniach zastosowano kwestionariusz wywiadu, który przeprowadzono na 100 mężczyznach- ojcach posiadających dziecko z zespołem Downa. Byli to mężczyźni w różnym wieku, wykształceniu, mieszkańcy miasta oraz wsi. Dla zdecydowanej części badanych ojców wiadomość o przyjściu na świat dziecka z zespołem Downa była traumatyczną informacją, a czas, w którym ich partnerka była w ciąży okresem nieprzyjemnym, trudnym i pełnym wątpliwości, dlatego wielu z nich szukało pomocy i wsparcia zarówno u specjalistów jak i rodziny. Dla większości respondentów również pierwsze chwile z dzieckiem nie były łatwe. Był to czas analizowania przez badanych mężczyzn nowej i trudnej sytuacji, w której się znaleźli oraz zastanawiania się jak sobie z nią poradzić.

mgr Karolina Stenka,

mgr Jarosław Opalewski

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Rodzice w obliczu choroby nowotworowej dziecka

Diagnoza choroby nowotworowej u jednego z członków rodziny jest niezwykle obciążającym doświadczeniem. Na szczególną uwagę zasługują sytuacja, gdy choruje dziecko. Rodzice stają przed koniecznością reorganizacji życia rodzinnego w taki sposób by sprostać wymaganiom stawianym im przez chorobę dziecka. Odgrywają oni znaczącą rolę niemal na wszystkich etapach choroby. Biorą aktywny udział w procesie diagnozowania oraz leczenia. Jednak wielość zadań oraz pełnionych ról, a także reakcje emocjonalne na zaistniałą sytuację (diagnoza zagrażającej życiu choroby) prowadzić mogą do powstawania u nich różnych trudności o charakterze psychologicznym. Celem wystąpienia jest prezentacja wyników badań dotyczących psychologicznych trudności doświadczanych przez rodziców dzieci cierpiących na chorobę nowotworową, takich jak: lęk, PTSD oraz depresja/zaburzenia depresyjne.

Referat ma charakter poglądowy. Stanowi prezentację wyników badań dotyczących trudności natury psychologicznej jakich mogą doświadczać rodzice dzieci cierpiących na chorobę nowotworową (lęk, depresja, PTSD). Zaklasyfikowane do analizy prace musiały spełnić określone kryteria włącznie.

Zaprezentowane dane wskazują na to, że w grupie rodziców dzieci cierpiących na choroby nowotworowe zaobserwować można zwiększone ryzyko wystąpienia zaburzeń po stresie traumatycznym, zaburzeń o charakterze depresji oraz wyższe nasilenie lęku. Któregoś z tych zaburzeń może doświadczać nawet co drugi rodzic. Jak wskazują dane najtrudniejszym dla rodziców momentem jest otrzymanie diagnozy choroby nowotworowej dziecka. Mimo doświadczania tego samego stresora, to matki doświadczają większych trudności niż ojcowie. Częściej diagnozuje się u nich PTSD oraz zaburzenia o charakterze depresyjnym.

mgr Anna Brandt,
dr hab. Hanna Przybyła-Basista
Uniwersytet Śląski

Depresja i poczucie własnej atrakcyjności w relacji partnerskiej a satysfakcja małżeńska kobiet z rakiem piersi

Diagnoza raka piersi wywołuje u jednostki szereg psychologicznych trudności, wśród których najczęściej wymieniane w badaniach są zaburzenia obrazu ciała, obniżenie samooceny, a także zaburzenia lękowe i reakcje depresyjne. Współcześni badacze uważają, że raka piersi należałoby rozpatrywać bardziej z punktu widzenia choroby diady małżeńskiej, aniżeli w aspekcie indywidualnym. Prezentowane w wystąpieniu badania są zgodne z tym właśnie trendem badawczym. Podstawowym celem badań było ustalenie znaczenia depresji i poczucia własnej atrakcyjności w relacji z partnerskiej w ocenie satysfakcji małżeńskiej kobiet z rakiem piersi po przebytej mastektomii.

Grupę osób badanych stanowiło 97 kobiet z rakiem piersi. Do zbadania interesujących zmiennych (depresja, poczucie własnej atrakcyjności oraz satysfakcja małżeńska) posłużono się Skalą Depresji Becka (adapt. Parnowski i Jernajczyk, 1977), Kwestionariuszem Poczucia Własnej Atrakcyjności w Związku (Chybicka, Karasiewicz, 2009) oraz Kwestionariuszem Dobranego Małżeństwa KDM-2 (Plopa, 2006).

Podstawowy wniosek z badań jest następujący: depresja negatywnie wpływa na ogólną satysfakcję z małżeństwa oraz na intymność, a dodatnio oddziałuje na poczucie rozczarowania związkiem. Jednak zarówno wysoko oceniana satysfakcja seksualna jak i percepcja akceptacji ciała partnerki (podskale poczucia własnej atrakcyjności), wprowadzone do analiz jako mediator, zmieniają siłę tychże relacji. Otrzymane wyniki będą przedmiotem dyskusji podczas wystąpienia, a także punktem wyjścia do dyskusji o znaczeniu aspektów związanych z obrazem ciała (ocenianym indywidualnie i w kontekście relacji) dla samooceny kobiet z rakiem piersi.

dr Anna Szeniman-Łysak

Anna Szeniman-Łysak – Psychoterapia i Edukacja

Terapia psychologiczna a jakość życia małżonków chorujących przewlekle

Obecność choroby przewlekłej u jednego z małżonków rzutuje na jakość życia nie tylko osoby dotkniętej chorobą, ale także u zdrowego małżonka. Radzenie sobie z konsekwencjami choroby przewlekłej oraz poziom satysfakcji z życia i z małżeństwa zależy od wielu czynników, w tym przede wszystkim od rodzaju i stopnia nasilenia choroby przewlekłej, czasu jej trwania, predyspozycji indywidualnych osoby chorej i małżonka sprawującego opiekę, siły więzi łączącej małżonków a także wsparcia społecznego otrzymywanego z otoczenia społecznego czy instytucji. Głównym celem badań było wskazanie na zmiany, jakie zachodzą w wyniku terapii psychologicznej, której poddali się małżonkowie osób chorych przewlekle na stwardnienie rozsiane, nowotwór i depresję. W związku z powyższym postawiono następujące hipotezy badawcze:

H1. Istnieje pozytywny wpływ terapii psychologicznej na poziom satysfakcji z życia u małżonków osób chorych przewlekle.

H2. Istnieje pozytywny wpływ terapii psychologicznej na poziom satysfakcji z małżeństwa u małżonków osób chorych przewlekle.

H3. Istnieje pozytywny wpływ terapii psychologicznej na poczucie wsparcia społecznego u małżonków osób chorych przewlekle.

W badaniu uczestniczyły łącznie 53 osoby dorosłe, wśród których byli małżonkowie osób chorych na stwardnienie rozsiane (18 osób), małżonkowie osób chorych na nowotwór (16 osób) oraz małżonkowie chorych na depresję (19 osób). Byli to mężczyźni i kobiety w wieku od 25-66 lat. Osoby badane zadeklarowały, że ich małżonek choruje od ponad

3 miesięcy, stan chorobowy utrzymuje się dłużej niż 3 miesiące w roku bądź objęty jest hospitalizacją minimum 1 miesiąc w roku. W celu weryfikacji postawionych pytań i hipotez badawczych zastosowano następujące testy psychologiczne:

- Kwestionariusz wywiadu dla małżonka osoby chorej, - Skala Satysfakcji z Życia (SWLS) w adaptacji Z. Juczyńskiego, - Kwestionariusz Dobranego Małżeństwa (KDM-2) w adaptacji M. Plopy, J. Rostowskiego, - Berlińskie Skale Wsparcia Społecznego (BSSS) w adaptacji A. Łuszczynskiej, M. Kowalskiej. Pierwsze badanie kwestionariuszowe przeprowadzone było w latach 2010 – 2012, natomiast kolejne badanie na tej samej grupie badanej wykonane zostało w latach 2016- 2017. Badanie obejmowało rozmowę z badanym oraz wypełnienie przez niego kompletu kwestionariuszy. Badanie podłużne przeprowadzone zostało na grupie 53 małżonków osób chorych, które w okresie pomiędzy badaniami skorzystały z trwającego minimum 6 miesięcy wsparcia instytucjonalnego w formie terapii psychologicznej.

Uzyskane wyniki wskazały, że istnieje pozytywny wpływ terapii psychologicznej na poziom satysfakcji z życia i z małżeństwa u małżonków osób chorych przewlekle. Terapia psychologiczna wpłynęła pozytywnie także na wzrost spostrzeganego i otrzymywanego wsparcia, poziom zadowolenia z udzielonej pomocy, a także na zmniejszenie się zapotrzebowania na wsparcie społeczne.

Sesja tematyczna nr 8

Rodzinne uwarunkowania funkcjonowania w okresie adolescencji

prowadzenie: dr hab. Danuta Borecka-Biernat

dr hab. Danuta Borecka-Biernat

Uniwersytet Wrocławski

Młodość w obliczu sytuacji konfliktu społecznego. Rodzinne i podmiotowe uwarunkowania negatywnych strategii radzenia sobie

Celem przeprowadzonych badań było poszukiwanie rodzinnych i podmiotowych uwarunkowań negatywnych (destruktywnych) strategii (agresja, unik, uległość) radzenia sobie dorastającej młodzieży w sytuacji konfliktu społecznego (zmienna zależna), tkwiących w postawach wychowawczych i prezentowanym modelu strategii radzenia sobie przez ich rodziców w podobnej sytuacji oraz w ocenie poznawczej sytuacji konfliktu społecznego i emocjonalnym odzwierciedleniu znaczenia tej sytuacji (zmienna niezależna).

Badania zmierzały do odpowiedzi na następujące pytanie badawcze: Jaki zespół zmiennych rodzinnych i podmiotowych ma związek z faktem, że w trakcie sytuacji konfliktu społecznego nasila się stosowanie strategii negatywnych (agresja, unik, uległość) u młodzieży? Tak sformułowane pytanie badawcze pozwala na sformułowanie następującej hipotezy:

Strategie negatywne (agresja, unik, uległość) radzenia sobie w sytuacji konfliktu społecznego stosowane przez młodzież wiążą się z niewłaściwą postawą wychowawczą charakteryzującą się uczuciowym dystansem rodzica w stosunku do dorastającego dziecka i negatywnym wzorem reagowania rodziców na konflikt oraz oceną sytuacji konfliktu jako zagrożenie lub krzywda/strata i wysokim poziomem emocji negatywnych.

Badania empiryczne przeprowadzono w szkołach gimnazjalnych we Wrocławiu i okolicznych miejscowościach. Objęły one 893 adolescentów (468 dziewczynek i 425 chłopców) w wieku 13-15 lat. W badaniach posłużono się Kwestionariuszem do badania strategii radzenia sobie młodzieży w sytuacji konfliktu społecznego (KSMK) D.Boreckiej-Biernat, Skalą Postaw Rodzicielskich (SPR) M.Plopy, Kwestionariuszem do badania strategii radzenia sobie rodziców w sytuacji konfliktu społecznego w percepcji dziecka (SRwSK) D.Boreckiej-Biernat oraz Kwestionariuszem Oceny Stresu (KOS) D.Włodarczyk, K.Wrześniewskiego i Trójczynnikiem Inwentarzem Stanów i Cech Osobowości (TISCO) C.Spielbergera, K.Wrześniewskiego.

W świetle przeprowadzonych badań stwierdzono, że dorastające dzieci nie doświadczające w swoim środowisku wychowawczym akceptacji, otwartości na ich sprawy, uznania swobody aktywności i poszanowania ich praw oraz wzorca zachowania aktywnego osób znaczących, dążącego do realnego rozwiązania konfliktu, nie potrafią radzić sobie w sposób konstruktywny z sytuacją konfliktu społecznego. A oprócz tego analiza wyników badań wskazała, że ocena sytuacji konfliktu jako zagrożenie i krzywda/strata oraz reagowanie gniewem i lękiem w sytuacjach interpersonalnych stwarzających zagrożenie czy krzywdę dla „ja” nasila negatywne strategie (agresja, unik, uległość) radzenia sobie młodzieży w sytuacji konfliktu społecznego.

dr hab. Elżbieta Trzęsowska-Greszta
mgr Paulina Trębicka
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Typy podsystemów rodzicielskich w percepcji dzieci

Celem podjętych badań było ustalenie typów podsystemów rodzicielskich. Przedmiotem badań była „współzależność rodzicielska” (coparenting), która jako konstrukt jest definiowana jako: “sposób w jaki rodzice działają w diadzie w ich „rolach rodzicielskich” (Feinberg, 2003 s. 96). Zastosowano metodę skupień (cluster analysis), ponieważ ta metoda jest zalecana, jako najlepsza do badań interakcyjnych w obrębie systemu rodzinnego (m.in. Henry, Tolan i Gorman-Smith, 2005). Przeprowadzone badania mają charakter eksploracyjny. Brakuje opracowań teoretycznych, zajmujących się modelami równoczesnej relacji dziecka z matką i ojcem. Ponadto, dotychczasowe tego typu badania przyniosły niespójne wyniki.

Pobrano próbę losową z populacji ogólnej adolescentów z dużego miasta, uczniów gimnazjum. Wiek badanych wynosił: 14;8 - 15;5 lat. Liczebność próby wynosiła 270 badanych: 160 dziewcząt i 110 chłopców. Zastosowano Kwestionariusz Stosunków między Rodzicami i Dziećmi PCR (The Parent-Child Relations Questionnaire) Roe i Siegelmana. Kwestionariusz PCR wykazuje dobre właściwości psychometryczne; współczynniki rzetelności kwestionariusza wahają się w granicach 0,68-0,92. PCR posiada polską normalizację (Kowalski 1983).

W wyniku zastosowania analizy skupień (analizy klasterowej) otrzymano pięć odrębnych typów podsystemów rodzicielskich. Na podstawie klasterowej analizy wyników badań własnych oraz na podstawie analizy z perspektywy dotychczasowych teorii i badań opracowano następujące typy podsystemów rodzicielskich: (1) „Idealni Rodzice” – bardzo wysoki poziom akceptacji i bardzo niski – wymagania (restrykcyjności); (2) „Kochający Rodzice” – wysoki poziom akceptacji i niski – wymagania (restrykcyjności); (3) „Wymagający Rodzice” – umiarkowany poziom akceptacji i wysoki – wymagania (restrykcyjności); (4) „Kochająca Matka i Odrzucający Ojciec” – akceptacja ze strony matki i nieakceptacja ze strony ojca; (5) „Odrzucająca Matka i Kochający Ojciec” - akceptacja ze strony ojca i nieakceptacja ze strony matki.

dr Paulina Michalska,
dr Anna Szymanik-Kostrzewska,
prof. dr hab. Janusz Trempała
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Gotowość szkolna dzieci sześć- i siedmioletnich w ocenie matek – znaczenie ocen rodziców w starcie szkolnym dziecka. Raport z badań

Celem badań jest sprawdzenie, czy istnieje związek pomiędzy wynikami zobiektywizowanego pomiaru kompetencji szkolnych Skalami Inteligencji i Rozwoju (IDS) w grupie dzieci 6 i 7 letnich a subiektywną oceną ich możliwości rozwojowych przez matki w wymiarach odpowiadających tej skali, przy zastosowaniu Kwestionariusza Gotowości Szkolnej Dziecka w Ocenie Rodziców (KGSD-R). Analizując literaturę przedmiotu, można wnioskować, że czynnik rodzinny odgrywa istotną rolę w kształtowaniu się gotowości szkolnej dziecka, ale niewiele wiadomo o roli ocen rodziców na temat gotowości szkolnej ich dzieci. Nieliczne wyniki badań na ten temat sugerują, że przekonania rodziców o kompetencjach dziecka, których wymaga szkoła, mają znaczenie dla osiągnięć edukacyjnych (zob. Barbarin i in. 2008). Wyniki badań podłużnych pokazują ponadto odległe w czasie efekty pozytywne, np. przekonania rodziców o poradzeniu sobie przez ich dziecko w sytuacjach szkolnych i zaangażowania w jego start edukacyjny (zob. Puccioni, 2015).

W badaniu indywidualnym wzięło udział 60 matek i ich 6- i 7-letnich dzieci. Kontrolowano takie zmienne, jak wiek i poziom wykształcenia matki oraz miejsce zamieszkania dziecka. Do pomiaru gotowości szkolnej zastosowano Skale Inteligencji i Rozwoju IDS dla Dzieci w wieku 5-10 lat. Do pomiaru oceny gotowości szkolnej przez rodzica wykorzystano Kwestionariusz Subiektywnej Oceny Gotowości Szkolnej Dziecka przez Rodziców(KGSD-R) autorstwa M. Kowyni i J. Zawadzkiej. Zadaniem rodzica jest ustosunkowanie się na czterostopniowej skali do stwierdzeń w wymiarach odpowiadających wskaźnikom gotowości szkolnej zawartych w Skalach IDS.

Analiza statystyczna danych dostarczyła odpowiedzi na pytanie, jak kompetencje szkolne badanych dzieci oceniają ich matki oraz w jakim stopniu oceny te korelują z wynikami pomiaru skalami IDS. Okazało się, że, pomimo stosunkowo dużego zróżnicowania w ocenach matek, przeważały sądy potwierdzające osiągnięcie przez ich dzieci kompetencji wymaganych w edukacji szkolnej, a subiektywne oceny szkolnych kompetencji dzieci przez ich matki korelowały z ich pomiarem skalami IDS.

mgr Monika Sabaj-Sidur
Katolicki Uniwersytet Lubelski

Percepcja postaw rodzicielskich a samoocena i nadzieja na sukces młodzieży

W pracy podjęto zagadnienie nadziei na sukces i samooceny w kontekście postaw rodzicielskich. Zagadnienie jest istotne, ponieważ samoocena i nadzieja na sukces przyczynia się do efektywnego funkcjonowania człowieka, dlatego też warto wiedzieć jaki jest związek tych zmiennych z postawami rodziców wobec dzieci. W pracy podjęto próbę odpowiedzi na pytanie o to jaka jest zależność między spostrzeganymi postawami rodzicielskimi a nadzieją na sukces i samooceną adolescentów. Dodatkowo zapytano o to jaka konfiguracja postaw ojca i matki ma związek z samooceną i nadzieją na sukces.

Postawiono sześć hipotez: Hipoteza 1: Im bardziej postawa rodziców jest spostrzegana jako akceptująca, tym większa będzie nadzieja adolescentów na sukces. Hipoteza 2: Im bardziej postawa rodziców jest spostrzegana jako akceptująca tym wyższa będzie samoocena adolescentów. Hipoteza 3: Im bardziej postawa rodziców jest spostrzegana jako autonomiczna, tym wyższa będzie nadzieja adolescentów na sukces. Hipoteza 4: Im bardziej postawa rodziców jest spostrzegana jako autonomiczna, tym wyższa będzie samoocena adolescentów. Hipoteza 5: Im bardziej postawa rodziców jest spostrzegana jako ochraniająca, tym wyższa będzie nadzieja adolescentów na sukces. Hipoteza 6: Pozytywna konfiguracja cech matki i ojca jest związana z nadzieją na sukces adolescentów.

W celu weryfikacji hipotez przeprowadzono badania, którymi objęto 150 uczniów szkół średnich (liceów, techników i szkoły zawodowej). Badania zostały przeprowadzone w

szkołach podczas lekcji. W badaniach zastosowano narzędzia badawcze: Skalę Samooceny SES Rosenberga w polskiej adaptacji Dzwonkowskiej, Lachowicz-Tabaczek i Łaguny (2008), Kwestionariusz Nadziei na Sukces Łaguny, Trzebińskiego i Zięby (2005), Skalę Postaw Rodzicielskich SPR-2 Płopy (2012) wersje Moja Matka i Mój Ojciec oraz Ankiety Danych Demograficznych.

Przeprowadzone analizy zgodnie z przypuszczeniami potwierdziły pozytywny związek między postawą akceptującą oraz nadmiernie ochraniającą obojga rodziców a nadzieją na sukces młodzieży. Potwierdzono także pozytywny związek między postawą autonomiczną matki i ojca a samooceną adolescentów. Natomiast nie stwierdzono istotnej zależności między postawą autonomiczną rodziców a nadzieją na sukces adolescentów oraz między postawą akceptującą opiekunów a samooceną badanej młodzieży. Profil rodziców charakteryzujący się silnym natężeniem postawy akceptacji i autonomii matki i ojca, niskim natężeniem postawy nadmiernego wymagania i niekonsekwencji obojga rodziców oraz średnim poziomem postawy nadmiernego ochraniańia u obojgu rodziców jest znaczący dla wysokiej nadziei na sukces adolescentów.

Sesja tematyczna nr 9

Role zawodowe a role rodzinne

prowadzenie: dr Karolina Zalewska-Łunkiewicz

dr Karolina Zalewska-Łunkiewicz

SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

dr Agata Zygmunt

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Role rodzinne Polek przebywających na emigracji

Wśród doniesień na temat emigracji kobiet przez lata pojawiały się informacje o ich bardziej pasywnym udziale w decyzji o wyjeździe – podążanie za uzyskującym kontrakt zagranicą partnerem, które wiązało się dla nich z rolą pozostających w domach gospodyń lub o ich matrymonialnie zorientowanej strategii przetrwania w obcym kraju. Celem naszych badań było stworzenie współczesnego psychologiczno-socjologicznego opisu sposobów samorealizacji kobiet narodowości polskiej, które podjęły decyzję o trwałej emigracji do krajów rozwiniętych gospodarczo. W niniejszej prezentacji chcemy przedstawić część analiz dotyczącą ról rodzinnych i tym samym ról płciowych, jakie Polki realizują w krajach przyjmujących.

W badaniu wzięło udział 113 dorosłych Polek, przebywających na trwającej ponad rok emigracji w Europie, Stanach Zjednoczonych, Australii, a także Azji. Projekt został zrealizowany w oparciu o uzyskane drogą on-line: dane ilościowe zebrane techniką ankietową oraz uzupełniające dane jakościowe w postaci 15 wywiadów częściowo ustrukturyzowanych rejestrowanych cyfrowo i transkrybowanych.

Wyniki pozwoliły nam dostrzec, że większość badanych Polek na emigracji podejmuje się - zgodnie z nowym modelem kulturowym- łączenia życia rodzinnego z rozwojem zawodowym. Jednocześnie pomimo przeżywania modelu swego związku jako partnerskiego, przyznawały, że głową rodziny jest mężczyzna, zaś dane na temat podziału obowiązków w zakresie opieki nad dziećmi sugerują w większości układ tradycyjny. Rezultaty badania podejmują polemikę ze stereotypem polskich kobiet migrujących w celach matrymonialnych i przyjmujących bierną postawę w procesie adaptacji do życia na emigracji. Stanowią przyczynek do pogłębionej diagnozy możliwości samorealizacji tych kobiet w kontekście modeli rodzinnych realizowanych zagranicą.

dr Barbara Sordyl-Lipnicka

Uniwersytet Śląski w Katowicach

dr hab. Irena Pufal-Struzik

Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

Aktywność (praca) zawodowa rodziców poza granicami kraju a poziom spójności rodziny

Jednym z podstawowych problemów współczesnych rodzin jest wzmożona aktywność zawodowa rodziców polegająca na przeznaczaniu większości czasu na pracę zarobkową kosztem czasu poświęconego rodzinie. W poszukiwaniu wyższych zarobków wielu rodziców podejmuje pracę poza krajem ojczystym lub decyduje się na emigrację całej rodziny. Wybory rodziców, szczególnie te zawodowe, niejednokrotnie wpływają na poziom funkcjonowania rodziny a ich konsekwencje najsilniej odczuwają dzieci. W celu poznania, w jaki sposób funkcjonują rodziny, w zależności od tego, które z rodziców podejmuje pracę poza granicami kraju a także, gdy emigruje cała rodzina, ważne jest uzyskanie wiedzy na temat spójności rodziny jako podstawowego wymiaru jej funkcjonowania. Szczegółowym celem badania była analiza i ocena tych przejawów życia rodzinnego, które umożliwiają członkom rodziny przeżywanie poczucia bliskości emocjonalnej, sprzyjają łatwości kontaktowania się i uzewnętrzniania swoich myśli oraz emocji, a także posiadania przez rodzinę zwartego systemu wartości i przekonań. Główny problem badawczy: Jak funkcjonuje pod względem spójności (więzi emocjonalnej między członkami rodziny) rodzina, gdy rodzic bądź rodzice podejmują aktywność zawodową poza granicami kraju? Założono hipotetycznie, że rodziny i dzieci przebywające na emigracji zarobkowej w Holandii wykazują więcej

trudności w prawidłowym funkcjonowaniu, w porównaniu z rodzinami, w których jeden rodzic lub oboje pracują poza krajem.

W badaniach posłużono się: metodą sondażu diagnostycznego oraz metodą porównawczą. Dla ukazania poziomu spójności rodziny i tych obszarów życia rodzinnego, które powodują zakłócenia w funkcjonowaniu systemu rodzinnego wykorzystano Inwentarz „Profil Rodziny” Zbigniewa Gasia. Badanie przeprowadzono na próbie 320 dzieci z różnych typów rodzin emigracyjnych.

Rezultaty badań wykazały różnice w średnim poziomie spójności badanych rodzin. Jest on istotnie niższy w rodzinach, które w całości wyemigrowały do Holandii. Z kolei najwyższy poziom spójności występuje w rodzinach, w których emigruje ojciec, a matka pozostaje z dzieckiem w Polsce. Czynnikiem istotnym był czas trwania emigracji. Wnioski z badań są podstawą do sformułowania propozycji działań praktycznych, szczególnie z zakresu poradnictwa rodzinnego.

mgr Joanna Bugajewska

Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu

Funkcje pomocniczości państwa - czy to implikacja długo czy krótkoterminowa?

Rodzina to zespół osób powiązanych ze sobą relacjami emocjonalno- finansowymi. W swoim procederze spełnia wiele funkcji: funkcję prokreacyjną, opiekuńczo wychowawczą, psycho- higieniczną i zarobkową. W chwili kiedy rodzina nie radzi sama sobie w pełnieniu określonych ról, państwo angażuje się w pomoc jej, poprzez system świadczeń rodzinnych oparty jest o zasadę pomocniczości. Hipoteza: Czy polska rodzina uzyskując pomoc pochodzącą ze środków skarbu państwa usprawnia swoje funkcjonowanie, na jakich polach to czyni, w ilu procentach i czy ta zmiana jest krótko, czy długoterminowa?

W swoim referacie oprę się na swoich badaniach ankietowych wykonanych po pierwszym roku funkcjonowania programu. Ankiety przeprowadzone zostały przez ze mnie na terenie powiatów radomskiego i chełmskiego. Analizy dokonam za pomocą metod statystycznych.

We wnioskach końcowych odpowiem na pytanie z hipotezy początkowej, czy polska rodzina dzięki pomocy państwa u efektywnia swoje funkcjonowanie i czy w długim okresie czasu jest w stanie sama realizować swoje funkcje.

mgr Daria Pizuńska

prof. dr hab. Teresa Rostowska

Uniwersytet Gdański

Transmisja zainteresowań zawodowych u młodzieży akademickiej

Celem przeprowadzonych badań było prześledzenie transmisji międzypokoleniowej w rodzinach przyszłych muzyków i prawników w zakresie zawodu, zainteresowań oraz pasji związanej z wybranym zawodem. Na podstawie założeń teoretycznych zdecydowano się postawić następujące pytanie badawcze oraz odpowiadające mu hipotezy. Czy zachodzi transmisja międzypokoleniowa w rodzinach przyszłych muzyków i prawników? H1: Częściej transmisja międzypokoleniowa w zakresie zawodu dotyczy muzyków niż prawników. H2: Muzycy częściej niż prawnicy dziedziczą pasję związaną z zawodem, przy czym dziedziczenie zainteresowań nie związanych z zawodem jest niezależne od badanej grupy.

W badaniu wzięło udział 110 studentów Wydziału Prawa i Administracji (kierunek Prawo) Uniwersytetu Gdańskiego oraz 134 studentów Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Gdańsku. Ze względu na niepełny materiał empiryczny zdecydowano się na uwzględnienie w analizach materiału badawczego 220 osób. Badania przeprowadzono w okresie od początku lutego do połowy maja 2014 roku. Badaniami objęto studentów wszystkich lat studiów stacjonarnych w wieku od 20 do 25 lat. Warunkiem przystąpienia do badania studentów Akademii Muzycznej było rozpoczęcie edukacji muzycznej przez ósmym rokiem życia. Kwestionariusz w formie drukowanej został przekazany badanym oraz odebrany od nich osobiście. Narzędzie badawcze stanowił stworzony na potrzeby badania Kwestionariusz Wywiadu, którego inspiracją była idea genogramu. Oprócz pytań o wiek i płeć kwestionariusz składał się z tabeli, w której badany umieszczał informacje o sobie oraz o członkach trzech pokoleń swojej rodziny.

Z przeprowadzonych badań wynikają następujące wnioski: Muzycy częściej niż prawnicy przejmują zawód zarówno od członków w linii prostej, jak też od pozostałych członków rodziny. W obu badanych grupach widoczny jest przekaz międzypokoleniowy zawodu, z tym, że w rodzinach muzyków jest on istotnie większy. Pasja związana z zawodem, który wybrała badana młodzież jest bardziej widoczna w rodzinach muzyków, gdzie ponad 88% bliskich w linii prostej pasjonuje się, bądź pasjonowała się muzyką. Natomiast 49% rodziców lub dziadków prawników interesowało się dziedzinami związanymi z prawem.